

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน พ.ศ. 2556

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษาในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไป

การตรวจสอบทางวิชาการ

บทความได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 2 ท่าน

กำหนดการพิมพ์เผยแพร่

พิมพ์เผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1: มกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2: เมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3: กรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4: ตุลาคม-ธันวาคม

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์ 0-4374-3143-4 โทรสาร 0-4372-1764
เว็บไซต์: <http://edu.msu.ac.th/journal>

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ์
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

และ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ บุญไชย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.วราพร เอราวรรณ์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร. ณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อนันต์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี สารรัตนะ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.กันยารัตน์ สอนสุภาพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ชนะศึก นิษานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
อาจารย์ ดร.จูปนี สีเนเลีย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ทัศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยูระยาตร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.รัชนีวรรณ ตั้งภักดิ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.รัฐसान์ เลาสุริโยธิน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สาธิตา สกฤตตันกุลชัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร.สุนทรพจน์ คำรงค์พานิช	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ชนิตา รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Allan MacKinnon	Simon Fraser University, Canada
Associate Professor Dr. Gregory P. Thomas	The University of Alberta, Canada
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam
Dr. Athithouthay Chatouphonexay	National University of Laos
Dr. Hasnah Toran	Universiti Kebangsaan Malaysia, Malaysia
Dr. John F. Clayton	Waikato Institute of Technology, New Zealand

เลขานุการและเหรียญก

นางสาวจูปนี เฟิงสุข

บทความที่พิมพ์เผยแพร่ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
เป็นความคิดเห็นของผู้พิมพ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป
ราคาปก 150 บาท Web site: <http://www.edu.msu.ac.th>
พิมพ์วันที่ 30 กันยายน 2556 E-mail: journaled@msu.ac.th

ออกแบบโดย

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (สำนักศึกษาทั่วไป)
ตำบลขามเรียง อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์ 0-4375-4321-40 ต่อ 6100 หรือ 0-4375-4055 โทรสาร 0-4375-4055
www.msusup.msu.ac.th

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ยกส้าน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ สิมารักษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิศร สมานโค	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รัตน์วิเศษ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทรมบัติ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชญญา อภิบาลกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.นวลจิตต์ เขาวงกตพิงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอรารวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
รองศาสตราจารย์ สมนึก ภัททิยธนี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สังกม ภูมิพันธุ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิศร เนาวนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
พลอากาศตรี ดร.อนันต์ ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทบรรณาธิการ

วารสารปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน 2556 นี้ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 1 เรื่อง คือ การพัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และบทความวิทยานิพนธ์ จำนวน 12 เรื่อง เป็นบทความจากภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 7 เรื่อง และเป็นบทความของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 6 เรื่อง ประกอบด้วย สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 เรื่อง และบทความสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 4 เรื่อง โดยบทความสาขาการบริหารการศึกษาจะใช่วิธีวิจัยเชิงสำรวจ ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ภาวะผู้นำ และการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นต้น และสาขาหลักสูตรการสอนส่วนใหญ่จะใช่วิธีวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบ ตัวแปรตามเมื่อได้รับการจัดกระทำจากตัวแปรต้นที่ต่างกัน ซึ่งตัวแปรตามส่วนใหญ่ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เหตุผลเชิงจริยธรรม ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ หวังว่าผู้อ่านคงได้รับประโยชน์จากบทความดังกล่าวตามความสนใจไม่มากนัก

อาจารย์ ดร.วราพร เอรารวรรณ

ภาพปก: พิธีมอบเกียรติบัตรนิสิตดีเด่น เนื่องในงานวันศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี 2556

จัดโดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สารบัญ

การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ คมกฤช จำปาสุต, อนุชา กอนพวง	7
การใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 วิภาดา บุญมานุช, ธนันต์ ฐิติวรทัต, เสน่ห์ สุขเคหา	18
การประเมินหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อัญญา คาทอง, สุนทรา โตบัว, วสันต์ ทองไทย	28
การเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสองเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบปกติ ศรินทิพย์ บุตรสิน้อย, อาจินต์ ไพริธรณ, ปัทมาวดี เงินจันทร์	40
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน ปิยวรรณ อิมจิตต์, อาจินต์ ไพริธรณ, ปัทมาวดี เงินจันทร์	50
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยกับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ 7 ขั้น สว่าง ศรีสมบุรณ์, อาจินต์ ไพริธรณ, ปัทมาวดี เงินจันทร์	59
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎี พหุปัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ธนกฤช พิมพ์พรหม, บังอร กองอัม, กมลหทัย แวงวาสิศ	68
การศึกษานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนจิตกรรมไทยประเพณีของ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร อดิเรก สมบัติวงศ์, ทศนีย์ ผลเนื่องมา, ผ่อง แซ่กั้ง	78
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และความมุ่งมั่นที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร เสาวณีย์ พากเพียร, วรเชช จันทรรคร และศันสนีย์ จะสุวรรณ	89
คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จันทิมา ผลอินทร์, เสน่ห์ สุขเคหา, ธนันต์ ฐิติวรทัต	101
พฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังกับการบริหารงานของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พัชราวี คงคี, พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ, ปณิธาน วรรณวัลย์	111
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 บรรพต รักงาม, ธนันต์ ฐิติวรทัต, เสน่ห์ สุขเคหา	125
สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน ฐนิศร์ พันอิน๊ะศรี, จินตนา จันท์เจริญ, วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์	137

Contents

The development of Independent Study Management System of Department of Educational Development and Administration in Faculty of Education <i>Komgrit Jumpasut, Anucha Kornpuang</i>	7
The Power of School Administrators according to the Opinions of School Administrators Teachers and School's committee under The Secondary Educational Service Area 5 <i>Wikanda Bunmanuch, Tanut Titivoratus, Sanar Sukkaha</i>	18
An Evaluation of the Bachelor of Fine and Applied Arts Program in Painting (Revised 2007), Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University <i>Tunyapa Dathong, Suntara Tobua, Wasan Thongthai</i>	28
A Comparison of Analytical thinking, Achievement, and Satisfaction of Science Learning Prathomsueksa 2 Students Between Brain-Based Activities Learning and Conventional Learning <i>Sarintip Butseenoi, Ajin Phairiron, Pattamavadee Ngoenjun</i>	40
Comparisons of Learning Achievement, Analytical Thinking, and Moral Reasoning of Prathomsueksa 3 Students between Organization of Socioscientific Learning and Problem – based Learning Activities <i>Piyawan Imjit, Ajin Phairiron, Patthamawadee Ngoenjun</i>	50
Comparisons of Learning Achievement Science Process Skills And Scientific Attitudes of Matthayomsueksa 4 Students Between Research–Based Instruction And 7E Inquiry–Based Instruction <i>Sawang Srisomboon, Ajin Phairiron, Pattamavadee Ngoenjun</i>	59
The Comparisons of Learning Achievement, Science Process Skills, and Attitudes toward Science of Prathomsueksa 5 Students between Multiple Intelligences, and 4 MAT Learning Activities. <i>Thankrit Pimporm, Bangon kongim, Kamolhathai Wangwasit</i>	68
The Innovation of Learning Thai Poetry of "Golabot" Writing through Thai traditional painting technique of Mattayom one students of Roong – Aroon School, Bangkok. <i>Adirek Sombatwong, Tassanee Polneungma, Pong Saengking</i>	78
The Effects of Family Relationships, Self-Efficacy, Classroom Participation and Determination on Students' Academic Achievement in Secondary School of Metropolitan Bangkok <i>Saowanee Phakphian, Voradej Chandarasorn, Sansanee Jasuwan</i>	89
The Character of professional Administrator according to the School Administrator and Teachers' opinion in Primary Education in Ayutthaya Service Area Office 1. <i>Jantima Phol-in, Sanar Sukkaha, Tanut Titivoratus</i>	101
The Actual and Expected Leadership Behavior and Administration of Administrators in Basic Educational Schools in Ubonratchathani Provincial Administrative Organization <i>Phatcharawee Duangdee, Pacharawit Chansirisira, Panithan Wanwan</i>	111
The Leadership of the Administrator according to the School Administrations and Teachers' opinion in Secondary Education Service Area Office 5 <i>Banphot Rak-ngam, Tanut Titivoratus, Sanar Sukkaha</i>	125
The Competency of Information Technology for Administrators of Education Opportunity Extension School in Upper Northern Thailand. <i>Thanit Fuenintasri, Jintana Chanjarain, Weeraphan Siririth</i>	137

การพัฒนากระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

The development of Independent Study Management System of Department of Educational Development and Administration in Faculty of Education

คมกฤช จำปาสุต¹, อนุชา กอนพวง²
Komgrit Jumpasut¹, Anucha Kornpuang²

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนากระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2) การสร้างระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ 3) การทดลองใช้ระบบการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ และ 4) การประเมินระบบการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหา พบปัญหาการดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 3 ด้าน ประกอบด้วย ปัญหาด้านนิสิต ปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาด้านการบริหารจัดการ

2. ระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ 1) ทิศทางของระบบ 2) ความสัมพันธ์ของระบบย่อย 3) แนวดำเนินการระบบ และ 4) การควบคุมและประเมินระบบฯ ซึ่งโดยภาพรวมคณาจารย์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เห็นว่าระบบบริหารฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้ระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดทั้ง 3 ภาคเรียนในปีการศึกษา 2552 พบว่า 1) นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยความรู้หลังการอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจระดับมาก ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทั้ง 3 เนื้อหา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² อาจารย์ ดร. ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹ Assistance Professor, Faculty of Education, Naresuan University

² Lecturer, Faculty of Education, Naresuan University

ที่ภาควิชาฯ จัดอบรมให้ และ 2) โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนิสิต ร่างรายงานการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง และรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับสมบูรณ์ของนิสิตมีคุณภาพระดับมาก

4. ผลการประเมินระบบบริหารจัดการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า ภาพรวมระบบฯ ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จ ทั้งในส่วนของประสิทธิผลของระบบฯ และประสิทธิภาพของระบบฯ โดยระบบฯ มีจุดแข็งที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิตเกิดความรู้ ทักษะการวิจัยเป็นอย่างดี และระบบฯ มีจุดอ่อนในประเด็น ความเครียดของนิสิตต่อการกำกับติดตามของภาควิชาฯ และมีนิสิตบางส่วนขาดความรับผิดชอบ ทั้งนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบฯ ที่สำคัญ เกิดจากการกำหนดให้ระบบฯ เป็นแนวนโยบายของภาควิชาฯ การกำหนดเกณฑ์การส่งงาน IS ที่เร็วกว่าที่คณะกำหนด และมีการกำกับติดตามอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ: ระบบการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

Abstract

This Research aimed to developing the system of Independent Study Management of Department of Education Development and Administration of Faculty of Education. Research methods consisted of 4 steps: 1) the studying of problems and recommendations for solutions of the independent study procedure, 2) the creating of the system of Independent Study Management of Department of Education Development and Administration, 3) the implementation of the system of Independent Study Management of Department of Education Development and Administration, and 4) the assessment of the system of Independent Study Management of Department of Education Development and Administration.

The research results were as follows:

1. Three main problems were: 1) Graduate students' problems 2) Advisors' problems, and 3) Managements' problems.

2. The system of Independent Study Management of Department of Education Development and Administration of Faculty of Education consisted of four factors; 1) system direction, 2) relationship of sub-systems, 3) procedure of system, and 4) the control and assessment of system. Also, all advisors deemed that the system of Independent Study Management of Department of Education Development and Administration of Faculty of Education was appropriate at a high level.

3. In over all, 1) most students had a high-level satisfaction in three training Programs, and had significant posttest scores of higher than 75 percent at 0.5 level on part of training Programs 2) most of independent study proposals, tentative independent study reports, and completed independent study reports were of high quality.

4. In over all, the system was successful in terms of both effectiveness indicators and

efficiency indicators. The main strengths of system were that three sub-systems enhanced knowledge and research skills of students. The main weakness of system were that students' stress, caused by strict monitoring, were high, and some students lacked responsibility. Key successful factors of system were leading and determined policy of head department, the earlier deadline for sending performance than that scheduled by the Faculty, and a strict supervision.

Keywords: system, Independent Study Management

บทนำ

การศึกษา ถือว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของคนในสังคม ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2540 และปี 2550 ในส่วนแนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และมุ่งพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย ค่านิยมถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่สำคัญมากคือ รัฐธรรมนูญดังกล่าวกำหนดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข ปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นสถาบันอุดมศึกษาหนึ่ง ทำหน้าที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาคความเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ มากกว่า 55 ปี ปัจจุบันมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งสู่ความ

เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย (Research based University) โดยการจัดตั้งองค์กรภายในแต่ละคณะวิชา วิทยาลัย หรือสถาบัน มุ่งสร้างผู้นำทางการวิจัย ภายใต้การเป็นหุ้นส่วน (Partnership) และการเป็นเครือข่าย (Networking) กับ สถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศ

คณะศึกษาศาสตร์ เป็นหน่วยงานย่อยของมหาวิทยาลัยนเรศวร มีภารกิจ 4 ประการ ได้แก่ 1) การผลิตบัณฑิต 2) การวิจัย 3) การบริการวิชาการ และ 4) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในด้านการผลิตบัณฑิต คณะได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ ที่เปิดทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์เป็นหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2551 ที่จัดทำขึ้นโดยมีความเชื่อว่าการสร้างและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารจัดการกีฬา ผู้บริหาร อาชีวศึกษา ผู้บริหารอุตสาหกรรม ศึกษาและเทคโนโลยี และผู้บริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถเป็นผู้นำที่ใฝ่รู้ สามารถพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา มีจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีจิตสำนึกต่อสังคม ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา จะนำไปสู่การพัฒนาคน และ

สังคมไทยที่เจริญงอกงามอย่างยั่งยืน (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550: 4)

ในการผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มุ่งให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ทางด้านปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยาทางการศึกษา หลักการ และทฤษฎีการบริหารการศึกษาและแขนงวิชาเฉพาะ ตลอดจนประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา และเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะความสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และวิจัยทางการศึกษา โดยเน้นการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทางการศึกษาและนวัตกรรม ตลอดจนการอาชีพเฉพาะสาขา รวมทั้งเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษาต่อตนเอง ต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และต่อสังคม (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550: 4)

ความสามารถในการวิจัย นับว่าทวีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับแนวนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัยด้านหนึ่งในทศวรรษหน้าที่ต้องการพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยวิจัย ในการจัดการศึกษาระดับมหาบัณฑิต ทางสาขาการบริหารการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรนั้น ในปัจจุบันมีนิสิตเลือกเรียนแผน ข เป็นจำนวนมาก ดังเช่น จำนวนนิสิตปริญญาโท ที่เข้าศึกษาต่อสาขาบริหารการศึกษาช่วงปีการศึกษา 2549-2551 มีจำนวน 41 คน 66 คน และ 123 คนตามลำดับ (ระบบทะเบียนออนไลน์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, มปป.) การดำเนินการสอนด้านวิจัยของนิสิตมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา แผน ข คณะศึกษาศาสตร์มีการดำเนินการมาถึง 21 รุ่น (นิสิตรหัส 51)

อย่างไรก็ตาม จากมติในที่ประชุมของอาจารย์ที่ปรึกษา/คณาจารย์ผู้สอน รวมทั้งผล

การประเมินรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนิสิต จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่วิพากษ์ พบปัญหาอุปสรรคด้านการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองของนิสิตเสมอ ที่สำคัญคือ นิสิตมักทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแบบรีบเร่งในช่วงก่อนใกล้การวิพากษ์ทำให้เวลาในการแก้ไขน้อย ทั้งนี้การทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนิสิตแบบกลุ่มนั้น จะมีผู้ทำวิจัยจริงไม่ครบทุกคน มีนิสิตจำนวนมากที่เรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยไปแล้วไม่สามารถทำวิจัยได้ โดยนิสิตขาดทักษะย่อยของการทำวิจัย การวัด ประเมินผลและสถิติ

ด้วยเหตุดังกล่าว กลุ่มคณาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา นำโดยหัวหน้าภาควิชา และคณาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมหาบัณฑิต เห็นตรงกันว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของมหาวิทยาลัย โดยในช่วงต้นปีการศึกษา 2552 คณะผู้บริหารของมหาวิทยาลัย มีนโยบายปรับเปลี่ยนให้นิสิตมหาบัณฑิต แผน ข (ภาคพิเศษ) ของมหาวิทยาลัยทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแบบรายบุคคล (ประกาศคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552; ประกาศมหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552) โดยมีโจทย์สำคัญคือ "จะอย่างไรให้นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา แผน ข มีความสามารถด้านการวิจัย และสามารถทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จภายใน 1 ปีการศึกษา อย่างมีคุณภาพ" จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากมุมมองของนิสิตโดยตรง อันจะทำให้ทราบระดับของปัญหาในแง่มุมต่างๆ และจะนำไปสู่การคิดค้นวิธีการแก้ไขปรับปรุงและก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
2. เพื่อสร้างระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
3. เพื่อทดลองใช้ระบบการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
4. เพื่อประเมินระบบการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้มีการประยุกต์ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ซึ่งแบ่งการดำเนินการวิจัย เป็น 4 ขั้นตอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะการพัฒนาการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) นิสิตมหาบัณฑิตสาขาบริหารการจัดการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ รหัส 2550 จำนวน 66 คน จำแนกเป็นนิสิตสาขาบริหารการจัดการศึกษา จำนวน 50 คน และนิสิตสาขาบริหารจัดการกีฬา จำนวน 16 คน 2) คณาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษาจำนวน 13 คน และ 3) ผลการวิพากษ์และประเมินคุณภาพ

ของรายงานการศึกษาค้นคว้าฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิที่วิพากษ์

2. การสร้างระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ทั้งในส่วน of ปัญหาและข้อเสนอแนะจำแนกตามประเด็นที่สอดคล้องกัน นำมากำหนดทางพัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนิสิตแล้วนำมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดหลักการและแนวปฏิบัติจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนวิชาสัมมนา และบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ยกร่างระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ต่อจากนั้น กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบทั้งในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพของระบบฯ แล้วจึงประชุมนำเสนอร่างระบบฯ ต่อกลุ่มคณาจารย์ในภาควิชา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พร้อมทั้งปรับปรุงระบบให้พร้อมทดลองใช้

3. การทดลองใช้ระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขั้นตอนนี้ เป็นการสร้างคู่มือการปฏิบัติตามระบบการบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำหรับคณาจารย์ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และสมุดบันทึกการให้คำปรึกษา การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำหรับนิสิต แล้วดำเนินการทดลองใช้ระบบฯ กับนิสิตมหาบัณฑิต มหาบัณฑิต รหัส 2551 จำนวน 123 คน จำแนกเป็นนิสิตสาขาบริหารการจัดการศึกษา จำนวน 107 คน นิสิตสาขา บริหารจัดการกีฬาจำนวน 10 คน และนิสิตสาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 6 คน รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 13 คน โดยประเมินผลการทดลองใช้ทุกภาคเรียน

4. การประเมินระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชั้นตอนนี้เป็น การประเมินระบบฯ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มนิสิตและกลุ่มคณาจารย์ ด้วยการพิจารณาจากตัวชี้วัดความสำเร็จของประสิทธิผล และประสิทธิภาพของระบบฯ รวมทั้งระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบฯ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหา พบปัญหา การดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 3 ด้าน ประกอบด้วย ปัญหาด้านนิสิต ปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาด้านการบริหารจัดการ โดย 1) ปัญหาด้านนิสิต พบว่า นิสิตขาดความรู้และทักษะ ด้านการทำวิจัย 2) ปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษามีภาระงานมากจึงให้เวลา ในการแนะนำแก่นิสิตค่อนข้างน้อย 3) ปัญหาด้าน การบริหารจัดการ พบว่า ภาควิชาฯ ขาดการวาง ระบบเพื่อ กำหนดปฏิทินควบคุมและติดตามความ ก้าวหน้าของการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า โดยภาพรวมควร มีการบริหารจัดการให้คณาจารย์ให้คำปรึกษา กับนิสิตที่เป็นแนวทางเดียวกัน และมีการกำหนด มาตรการในการกำกับ ติดตาม ความก้าวหน้า เป็นระยะๆ รวมทั้งควรจัดอบรม เสริมความรู้ให้ กับนิสิต

2. ระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนาการ ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ 1) ทิศทางของระบบ 2) ความสัมพันธ์ ของระบบย่อย 3) แนวดำเนินการระบบ และ 4) การควบคุมและประเมินระบบฯ ซึ่งโดยภาพรวม คณาจารย์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะ

ศึกษาศาสตร์ เห็นว่าระบบบริหารฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้ระบบบริหารการ จัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดทั้ง 3 ภาค เรียนในปีการศึกษา 2552 พบว่า 1) โดยภาพรวมนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเขียน บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการ สร้างเครื่องมือการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การ ใช้โปรแกรม SPSS และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง คุณภาพการจักรูปแบบการพิมพ์ตามแบบบัณฑิต วิทยาลัย หลังการอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) โดยภาพรวม นิสิตมีความพึงพอใจระดับมาก ในการจัด อบรมเชิงปฏิบัติการทั้ง 3 เนื้อหาที่ภาควิชาฯ จัด อบรมให้ และ 3) โดยภาพรวม โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนิสิต ร่างรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และรายงานการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองฉบับสมบูรณ์ของนิสิตมีคุณภาพระดับ มาก

4. ผลการประเมินระบบบริหารการ จัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า 1) โดยภาพรวมระบบฯ ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จ ทั้งใน ส่วนของประสิทธิผลของระบบฯ และประสิทธิภาพ ของระบบฯ 2) ระบบฯ มีจุดแข็งในประเด็นสำคัญ คือ สามระบบย่อยช่วยส่งเสริมให้นิสิตเกิดความรู้ ทักษะการวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่ให้ความเมตตา กับ นิสิตในการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี และการอบรม เสริม ทำให้นิสิตนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยของ นิสิตได้ 3) ระบบฯ มีจุดอ่อน คือ ความเครียด ของนิสิตต่อการกำกับติดตามของภาควิชาฯ มีนิสิตบางส่วนขาดความรับผิดชอบ เมื่ออาจารย์ นัดหมาย ภาระงานของอาจารย์ที่ปรึกษามีมาก ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการให้คำปรึกษานิสิต 4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของระบบฯ ที่สำคัญเกิด จาก การกำหนดให้ระบบฯ เป็นแนวนโยบายของ

ภาควิชาฯ การกำหนดเกณฑ์การส่งงาน IS ที่เร็วกว่าที่คณะกำหนด และมีการกำกับติดตามอย่างเคร่งครัด

อภิปรายผล

การวิจัยระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีข้อค้นพบที่สำคัญ อันนำมาสู่การอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ระบบบริหารการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาฯ ที่ทำการวิจัยและพัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ 4 ส่วน 1) ทิศทางของระบบ 2) ความสัมพันธ์ของระบบย่อย 3) แนวดำเนินการระบบ และ 4) การควบคุมและประเมินระบบฯ ซึ่งเป็นไปตามหลักของการพัฒนานวัตกรรม (Innovation) ทางการบริหารการศึกษา อันมีผลมาจากแรงผลักดันของการที่คณาจารย์และนิสิตได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนิสิต ตลอดจนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ซึ่งให้เห็นถึงการขาดความรู้และทักษะการวิจัยของนิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา แผน ข และปัญหาในการดำเนินการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของภาควิชาซึ่งต่อมาเมื่อมหาวิทยาลัยมีนโยบายเปลี่ยนแปลงการจัดทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากรายกลุ่มเป็นรายบุคคล จึงเป็นแรงผลักดันที่มีนัยสำคัญต่อความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาวิธีการบริหารจัดการขึ้น

การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ภายใต้งานนำของหัวหน้าภาควิชา เล็งเห็นว่า ควรมีการแก้ปัญหานั้นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้ง

ระบบ มากกว่า พิจารณาปัญหาแบบแยกส่วน (Schoderbek and others,1990: 6-10) ระบบดังกล่าวมีลักษณะเป็น ระบบเปิด (Opened System) ที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง (Dynamic) และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กัน (Bertalanffy, 1968) อันได้แก่ กลไกการจัดการเรียนการสอนรายวิชา 354598 การจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กลไกการสอนรายวิชา 354591 สัมมนา และกลไกการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนที่พัฒนาขึ้นมีฐานคิดมาจากแนวคิดทางบริหารการศึกษา 3 แนวคิด คือ 1) แนวคิดพฤติกรรมองค์การ 2) แนวคิดการวิจัยสถาบัน และ 3) แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดย มีรายละเอียดการอภิปรายในแต่ละมุมมอง ดังนี้

1.1 ระบบบริหารการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาฯ มีความสอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมองค์การ (Organization Behavior) ที่แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยในแต่ละระดับขององค์การที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายขององค์การ ในลักษณะ 2 ทิศทาง กล่าวคือ ปัจจัยระดับบุคคลย่อมสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อปัจจัยระดับกลุ่มคน แล้วส่งผลไปถึงปัจจัยระดับองค์การ (อนุชา กอนพวง, 2555:11) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของระบบ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ 1) ทิศทางของระบบ 2) ความสัมพันธ์ของระบบย่อย 3) แนวดำเนินการระบบ และ 4) การควบคุมและประเมินระบบฯ และเมื่อนำมาเทียบเคียงกับแนวคิดพฤติกรรมองค์การ พบว่าโดยภาพรวม ระบบบริหารการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาฯ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาองค์การ กล่าวคือ องค์ประกอบทิศทางของระบบฯ มีความสอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมองค์การในส่วนเป้าหมายขององค์การ องค์ประกอบความสัมพันธ์

ของระบบย่อย และองค์ประกอบการควบคุมและประเมินระบบฯ มีความสอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมองค์การในส่วนปัจจัยระดับองค์การ และองค์ประกอบแนวดำเนินการของระบบฯ มีความสอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมองค์การในส่วนปัจจัยระดับกลุ่มคนและปัจจัยระดับบุคคล

1.2 ระบบบริหารการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาฯ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยสถาบัน (Institutional Research: IR) ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ มุ่งศึกษาและวิเคราะห์อย่างมีระบบเกี่ยวกับการดำเนินงานสภาพแวดล้อมของปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสถาบันของตนเอง จึงจัดได้ว่าวิจัยสถาบันเป็นการศึกษาวิจัยตนเอง (Self Study) และ เป็นการทํารวบรวมงานประจำ (Routine to Research) เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน เมื่อพิจารณาภาพรวมของที่มาของระบบฯ เมื่อนำมาเทียบเคียงกับแนวคิดการวิจัยสถาบัน พบว่า ระบบการบริหารจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของภาควิชาฯ เป็นนวัตกรรมทางการบริหาร (Administrative Innovation) ที่ฝ่ายบริหาร นำโดยหัวหน้าภาควิชาฯ ร่วมกับคณาจารย์ ในภาควิชาฯ ร่วมกันพัฒนาจากงานประจำ ได้แก่ งานการจัดการเรียนการสอน รายวิชา 354598 โดยใช้การวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านการวิจัยของนิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

1.3 ระบบบริหารการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของภาควิชาฯ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งพบว่า มูลเหตุที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น มาจากปัจจัยภายนอกองค์การ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแบบกลุ่มเป็นรายบุคคลของมหาวิทยาลัยและคณะ และมาจากปัจจัยภายในภาควิชาฯ เกี่ยวกับปัญหาความรู้และ

ทักษะการวิจัยของนิสิต อันเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทั้ง 2 ปัจจัยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการของภาควิชาฯ โดยหน่วยของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การนำของหัวหน้าภาควิชาฯ (Change Sponsor) เป็นผู้กำหนดเป็นแนวนโยบายที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบฯ ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบและอาจารย์ที่ปรึกษาในฐานะของผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มีความรู้และทักษะการวิจัย (Change Target) โดยร่วมกันพัฒนาระบบฯ และแนวดำเนินการ มีการประชุมชี้แจงความรู้ความเข้าใจแก่คณาจารย์และนิสิต การเสริมพลังให้นิสิตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามแนวทางของระบบบริหารฯ เพื่อให้เกิดผลของระบบฯ ตามตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเฉพาะ ความรู้และทักษะการวิจัยของนิสิต

ดังนั้น จึงถือได้ว่าระบบบริหารฯ เป็นนวัตกรรม (Innovation) ทางการบริหารจัดการศึกษาของภาควิชาฯ ที่เป็นตัวขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยเป้าหมายสุดท้ายคือ การพัฒนาความรู้และทักษะการวิจัยของนิสิต โดยผ่านกระบวนการของระบบบริหารฯ ที่พัฒนาขึ้น บนฐานความคิดหลักที่สอดคล้องกันของแนวคิดพฤติกรรมองค์การการวิจัยสถาบันและการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2. ผลการนำระบบบริหารฯ มาทดลองใช้ตลอด 3 ภาคเรียน ในปีการศึกษา 2552 โดยทำการควบคุมและประเมินระหว่างดำเนินการและประเมินเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ โดยยึดประกาศของคณะศึกษาศาสตร์ และเพิ่มเติมตามเกณฑ์ของภาควิชา รวมทั้งผลการประเมินประสิทธิผลของระบบบริหารฯ ปรากฏผลในเชิงบวก เป็นไป

ความเกณฑ์วัดความสำเร็จที่กำหนด ทั้งในส่วนที่เป็นความรู้และทักษะด้านเกี่ยวกับวิจัย ที่ภาควิชาทำการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การเขียนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติด้วยโปรแกรม SPSS และ 3) การจัดรูปแบบการพิมพ์ ที่นิสิตมีความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากทั้ง 3 ครั้ง และที่สำคัญการประเมินคุณภาพของโครงร่างรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูล และเขียนเป็นร่างรายงานฯ รวมทั้งคุณภาพของรายงานฯ จากการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ (peers) มีคุณภาพระดับมากอย่างสอดคล้องกัน เพราะผลการทดลองใช้ระบบออกมาในเชิงบวก และพึงประสงค์จึงทำให้ ผลการประเมินความสำเร็จของระบบบริหารฯ ได้ประสิทธิผลและประสิทธิภาพของระบบฯ พบว่าเป็นไปในทิศทางบวก กล่าวคือ ด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพของระบบภาควิชาฯ ตั้งเกณฑ์พิจารณาจากกระบวนการ จากการดำเนินงานของระบบเป็นไปตามแผนและระยะเวลาที่กำหนด และพิจารณาจากผลย่อยที่เกิดขึ้น ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ไว้ที่นิสิตไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 พัฒนาโครงร่างการศึกษา ส่งรายงานการศึกษาฯ และใช้เวลาทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่เกิน 1 ปีการศึกษา โดยที่มีคุณภาพของรายงานการศึกษาฯ ที่สมบูรณ์สูงกว่าเกณฑ์ที่คณะกำหนด คือ ร้อยละ 60 ซึ่งผลที่ปรากฏ มีนิสิตกว่าร้อยละ 98 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ทุกตัวชี้วัด

การที่ระบบบริหารฯ ถูกนำไปใช้และมีผลบรรลุตามตัวชี้วัดความสำเร็จสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากทุกๆ ส่วนของระบบบริหารฯ ได้

ถูกขับเคลื่อนได้ตามกรอบของเงื่อนไข และระยะเวลา โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จที่สำคัญคือ 1) การนำของหัวหน้าภาควิชาฯ และกำหนดเป็นแนวนโยบายภาควิชาฯ 2) การกำหนดเกณฑ์การส่งงาน IS ที่เร็วกว่าที่คณะกำหนด การกำกับติดตามอย่างเคร่งครัด 3) การเสริมความรู้ โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 4) ความเอาใจใส่ของคณาจารย์ในการแนะนำ และติดตาม และ 5) ความรับผิดชอบของตัวนิสิตเอง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จดังกล่าว ช่วยยืนยันตัวกรอบแนวคิด/ทฤษฎี ที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ แนวคิด การวิจัยสถาบันการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และพฤติกรรมองค์การ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านการนำของหัวหน้าภาควิชาฯ กำหนดเป็นแนวนโยบายที่ชัดเจนเป็นกลไกการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Sponsor) ปัจจัยอาจารย์ที่ปรึกษา ถือว่าเป็นกลไกก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่จะนำระบบบริหารฯ ไปใช้ขับเคลื่อนตลอด 3 ภาคเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นความสำคัญ และความจำเป็นต่อการขับเคลื่อนและการปฏิบัติตามกระบวนการของระบบบริหารฯ ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา กำกับ ติดตามและให้ข้อเสนอแนะแก่นิสิตด้วยความเมตตา ปัจจัยตัวนิสิต ถือว่า เป็นเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง (Change Target) นิสิตเมื่อทราบว่าจะต้องปรับเปลี่ยนการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นรายบุคคลก็มีความกระตือรือร้นและความสนใจมากเพราะ แนวนโยบายของมหาวิทยาลัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงกับนิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 และเมื่อได้รับความชัดเจนจากการดำเนินแนวทางของระบบบริหารฯ ที่ใช้กลไกการสอนวิชา 354591 การจัดการเรียนการสอนรายวิชา 354598 ที่เชื่อมโยงกับการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา ช่วยผลักดัน

ค่นให้บัณฑิตพัฒนาโครงการการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครบร้อยละ 100 เมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 และดำเนินการตามแนวทางของระบบบริหารอย่างครบถ้วนจนครบ 3 ภาคเรียน ที่มี การกำกับติดตาม นิสิตอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด จึงทำให้เกิดความสำเร็จดังกล่าว

อย่างไรก็ดี แม้ว่าโดยภาพรวมมี นิสิตกว่าร้อยละ 98 (121 คนจาก 123 คน) ที่มีความรู้ และทักษะการวิจัย และสามารถทำการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองจนสำเร็จภายใน 1 ปีการศึกษา ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 90) ก็ตาม เมื่อพิจารณาสาเหตุของการไม่สามารถทำการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองให้สำเร็จใน 1 ปีการศึกษาแล้ว พบว่า นิสิตคนแรก มีพฤติกรรมขาดเรียนบ่อย ครั้งตั้งแต่ช่วงต้นภาคเรียนที่ 2/2552 จนมีผลต่อการตัดสินใจผลการเรียนในรายวิชาที่เรียน และกั พันสภาพการเป็น นิสิตในเวลาต่อมา ส่วน นิสิตคนที่สองมีพฤติกรรมมารเรียนทั้ง 3 ภาคเรียน แต่มีปัญหาเรื่องการไม่มาตามนัดหมายของอาจารย์ ที่ปรึกษา และงานไม่ก้าวหน้าตามที่ภาควิชาฯ กำหนด จึงทำให้ไม่สามารถจบการศึกษาพร้อมกับ นิสิตคนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หัวหน้าภาควิชาฯ ควรนำระบบบริหาร การจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไปใช้ อย่างค่อเนื่อง โดยวิเคราะห์แข็ง จุดอ่อน แล้วรักษาจุดแข็ง พร้อมกับแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนที่ควรพัฒนา

1.2 ภาควิชาฯ ควรมีการจัดทำคู่มือการ เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อ ใช้เป็นแนวทางที่ชัดเจนในการให้คำปรึกษาของ คณาจารย์และนิสิต โดยอาจแบ่งเป็นประเด็น

สำคัญ ดังนี้ การกำหนดหัวข้อ/ประเด็นการทำ IS การพัฒนา Concept paper การเขียนโครงร่าง การวิจัย การออกแบบการวิจัย การใช้สถิติ และ การแปลผล การเขียนอภิปรายและข้อเสนอแนะ และการเขียนรายงานการวิจัยโดยภาพรวม และ ตัวอย่างรูปแบบการพิมพ์

1.3 ภาควิชาฯ ควรมีช่องทาง การสื่อสาร และการประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งใน ส่วนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสร้าง ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตามแนวทางที่ภาควิชาฯ กำหนด

1.4 ควรมีการกำหนดแนวทาง การให้ข้อ เสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและการวิพากษ์ ของผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เกิดความชัดเจนและเป็น แนวทางเดียวกัน

1.5 ภาควิชาฯ ควรมีการสัมมนา เพื่อหา ข้อสรุปทางวิชาการเกี่ยวกับ ความรู้ และทักษะ การวิจัยที่เป็นความรู้ขยายขอบ เช่น การออกแบบ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Design) การนำเสนอและแปลผลข้อมูลโดยใช้สถิติบางเรื่อง การเขียนรายงานการวิจัย เป็นต้น ซึ่งอาจารย์ที่ ปรึกษามีความเห็นแตกต่างกัน หรือมีแนวทางเกี่ยว กับเรื่องนั้นๆ แบ่งออกเป็นหลายแนวทาง เพื่อเป็น แนวทางที่ชัดเจนในการทำวิจัยแก่นิสิต

1.6 ควรมีการกำหนดมาตรการจัดการ นิสิตบางส่วนที่ขาดความรับผิดชอบ หรือเมื่อ พบปัญหาสุควิจัยที่ตัวนิสิตไม่สามารถแก้ไขด้วย ตนเองได้ รวมทั้งมาตรการการติดตาม นิสิตที่ค้าง ท่อที่ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกิน 1 ปีการ ศึกษา ให้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในภาคเรียนถัด ไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษา รูปแบบหรือแนวทาง การจัดการการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนิสิต

แผนงานบริหารการศึกษาหลักสูตรปริญญาที่ 2
2.2 ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็น
ของนิสิตและคณาจารย์ เกี่ยวกับความรู้ และทักษะ
การวิจัยชายขอบ ที่อาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็น

แตกต่างกัน หรือมีแนวทางเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ แบ่ง
ออกเป็นหลายแนวทาง เพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจน
ในการทำวิจัยแก่นิสิต

เอกสารอ้างอิง

- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. (2550). *หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง ปี 2550*. มปท.
- ประกาศคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ เรื่อง *แนวปฏิบัติและเกณฑ์การประเมินรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) สำหรับนิสิตปริญญาโท* แผน ข. ประกาศ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม พุทธศักราช 2552.
- ระบบทะเบียนออนไลน์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. (มปป.). *ทะเบียนนิสิต*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2552 จาก <http://www.reg.nu.ac.th/registrar/studentByProgram.asp?acadyear=2551&facultyid=102>.
- อนุชา กอนพ่วง. (2555). การเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์การทางการศึกษาด้วยกลไกธรรมาภิปไตยของผู้บริหาร. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์*. 7(19), 1-11.
- Bertalanffy, L.V. (1968). *General Systems Theory*. New York: George Braziller.
- Schoderbek, Peter P. and Others. (1990). *Management System: Conceptual Consideration*. 4th .ed., Richard D. Irwin, Inc.

การใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

The Power of School Administrators according to the Opinions of School Administrators Teachers and School's committee under The Secondary Educational Service Area 5

วิกานดา บุญมานุช¹, ธนัตถ์ ฐิติวรทัต², เสน่ห์ สุขเคหา³

Wikanda Bunmanuch¹, Tanut Titivoratus², Sanar Sukkaha³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 และ 2) เปรียบเทียบการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และเงินเดือน/รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ปี การศึกษา 2554 จำนวน 364 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน ครู จำนวน 240 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 112 คน วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.872 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (one-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's Least - Significant Difference: LSD)

¹ นิสิตระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

³ รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University.

² Director of the School, The Demonstration School of Thepsatri Rajabhat University.

³ Assistant Professor, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University.

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อำนาจทางความเชี่ยวชาญ และอำนาจในการให้รางวัล รองลงมาคือ อำนาจอ้างอิง และอำนาจโดยชอบธรรม และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อำนาจในการบังคับ

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และเงินเดือน/รายได้ต่อเดือน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การใช้อำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทรรศนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

Abstract

The purpose of this research were to 1) study the power of school administrations according to the school administrator's opinion, teacher's opinion and school's committee's opinion under The Secondary Educational Service Area Office 5. and 2) compare the power of school administrations according to the school administrator's opinion, teacher's opinion and school's committee's opinion under The Secondary Educational Service Area Office 5. Classified by sex, age, status, educational level, work position, teacher's experience, and salary/income. The samples, selected through stratified random sampling from the administrators, teacher and school's committee from The Secondary Educational Service Area Office 5 in 2011 total 364 consisted of 12 school administrators, 240 teachers and 112 school's committee. The instrument was questionnaire with reliability of 0.872. The statistics analyzing data were percentage, mean, standard deviation, t- test, one- way ANOVA and post hoc test following by Fisher's Least Significant Difference (LSD).

The findings are as follows:

1. The power of school administrations according to the school administrator's opinion, teacher's opinion and school's committee's opinion under The Secondary Educational Service Area Office 5 were at a high average and the highest were the expert power and the reward power, the reference power, the rightful power and the force power, respectively.

2. Regarding the power of school administrations according to the school administrator's opinion, teacher's opinion and school's committee's opinion under The Secondary Educational Service Area Office 5 when classified by sex, age, status education level, position, teacher experience and salary/income, not difference significant at the level of .05.

Keywords: the power, administrators, teachers, board basic school, opinions, educational service Area 5

บทนำ

เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งในองค์กรได้รับตำแหน่งบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่ง บุคคลนั้นก็จะได้รับอำนาจอันชอบธรรมและถูกต้องตามกฎหมายหรือกฎระเบียบขององค์กรนั้นๆ ผู้บริหารบางคนอาจจะใช้อำนาจอันชอบธรรมจากองค์กรน้อย แต่จะใช้อำนาจตามความชำนาญของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นเห็นด้วยและปฏิบัติตาม อำนาจจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งขององค์กร ซึ่งทุกองค์กรจำเป็นต้องมีอำนาจ เพราะว่าหากขาดเรื่องอำนาจแล้วจะเป็นอุปสรรคต่อการสั่งการตามสายงานของการบังคับบัญชา ผู้นำก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสั่งการได้ (พนมพร จันทรปัญญา, 2545: 45) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเห็นความสำคัญและรู้จักการใช้อำนาจในการบังคับบัญชาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาเป็นผู้ที่มีอำนาจเพียงพอสามารถมีอิทธิพลที่จะทำให้สถานศึกษามีความก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการใช้อำนาจที่เหมาะสมสำหรับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ต้องการที่จะศึกษาการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 เพื่อทราบและหาแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการใช้อำนาจในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ อันจะส่งผลให้บุคลากรมีขวัญ และกำลังในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และเงินเดือน/รายได้ต่อเดือน

สมมติฐานการวิจัย

การใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหาร

สถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 5 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตาม
เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา
ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และเงิน
เดือน/รายได้ต่อเดือน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 5 ในปีการศึกษา 2554 ประกอบด้วย
ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน ครู
จำนวน 2,730 คน และคณะกรรมการสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,275 คน รวมจำนวน
ทั้งสิ้น 4,144 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 5 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่ง
ชั้นภูมิตามตำแหน่ง จำนวน 364 คน ประกอบด้วย
ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน ครู จำนวน
240 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำนวน 112 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ
(check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับตัวแปร
อิสระต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส
ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ที่ปฏิบัติ
งาน และเงินเดือน/รายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 สอบถามการใช้อำนาจในการ
บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎี

ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยข้อคำถามมี 5
ประเภท ได้แก่ 1) อำนาจทางความเชี่ยวชาญ 2)
อำนาจอ้างอิง 3) อำนาจโดยชอบธรรม 4) อำนาจ
ในการให้รางวัล และ 5) อำนาจในการขู่บังคับ มี
ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale)
5 ระดับ จำนวน 39 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.872

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บข้อมูล
กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่
17 กรกฎาคม พ.ศ.2555 – 27 กรกฎาคม
พ.ศ. 2555

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา
ตรวจนับจำนวน และตรวจความสมบูรณ์ของ
แบบสอบถามทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อำนาจ
ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วย
วิธีการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของ
เพศ ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่าที
(t-test) ชนิดเป็นอิสระแก่กัน สำหรับ อายุ
สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และเงินเดือน/รายได้
ต่อเดือน ซึ่งจำแนกมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้
การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว โดย
การทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อมีนัยสำคัญทาง
สถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้การทดสอบของ
ฟิชเชอร์ (Fisher's Least-Significant Difference:
LSD)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 สรุปเป็นภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งรายละเอียดในแต่ละด้านมีดังนี้

1.1 การใช้อำนาจทางความเชี่ยวชาญ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 7 รายการ และค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด จำนวน 1 รายการ

1.2 การใช้อำนาจอ้างอิง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 รายการ และค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด จำนวน 1 รายการ

1.3 การใช้อำนาจโดยชอบธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 รายการ และค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด จำนวน 1 รายการ

1.4 การใช้อำนาจในการให้รางวัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 รายการ และค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด จำนวน 3 รายการ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ให้การยกย่องชมเชยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เห็นว่าปฏิบัติหน้าที่ดีเยี่ยม

1.5 การใช้อำนาจในการขู่บังคับ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้อำนาจผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยจำแนกเพศอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และเงินเดือน/รายได้ต่อเดือน ในรายค้าน จำนวน 5 ด้าน ตลอดจนภาพรวม โดยนำเสนอ ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายค้าน พบว่า อำนาจในการขู่บังคับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อำนาจในการให้รางวัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอำนาจทางความเชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง และอำนาจโดยชอบธรรม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามอายุ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายค้าน พบว่า อำนาจในการให้รางวัล และอำนาจในการขู่บังคับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนอำนาจทางความเชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง และอำนาจโดยชอบธรรม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายค้าน พบว่า อำนาจในการให้รางวัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอำนาจทางความเชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง และอำนาจในการขู่บังคับ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.6 จำแนกตามประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.7 จำแนกตามจำแนกตามเงินเดือน/ รายได้ต่อเดือน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายค่า พบว่า อำนาจทางความเชี่ยวชาญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอำนาจอ้างอิง อำนาจโดยชอบธรรม อำนาจในการให้รางวัล และอำนาจในการขู่บังคับ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปเป็นภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งรายละเอียดในแต่ละด้านมีดังนี้

1.1 อำนาจทางความเชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการแสวงหาความก้าวหน้าเสมอ ทั้งด้านตนเอง วิชาการ บุคลากรที่ร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านความสามารถที่ทำงานอยู่ต้องพัฒนาให้ทันเหตุการณ์ และยอมรับซึ่งกันและกันในความรู้ความสามารถ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา แสนใจกล้า (2548: 74) ได้ทำการศึกษากการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีการใช้อำนาจทางความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก

1.2 อำนาจอ้างอิง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมหรือท่าทางที่น่าประทับใจบุคคลในหน่วยงาน มีความปรารถนาจะสร้างอำนาจให้กับตนเองแล้วยังสามารถถ่ายทอดไปให้บุคคลอื่นที่มีบุคลิกลักษณะคล้ายคลึงกันให้กลายเป็นผู้ที่มีอำนาจขึ้นมาได้ทั้งๆ ที่บุคคลนั้นอาจไม่มีคุณสมบัติที่เทียบเท่ากับผู้มีอำนาจต้นฉบับ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชชน ทองแย้ม (2547: 64) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้

บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี พบว่า ผู้บริหารมีการใช้อำนาจอ้างอิงอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ สุขถนอม (2548: 57) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจอ้างอิงอยู่ในระดับมาก

1.3 อำนาจโดยชอบธรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจที่เกิดจากข้อกำหนด กฎระเบียบขององค์การเกิดตามโครงสร้างสายการบังคับบัญชา ความลำดับชั้น ควบคุมกำกับติดตาม พิจารณาสนับสนุนความก้าวหน้าในการปฏิบัติราชการ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับว่าผู้บริหารมีอำนาจในการปฏิบัติราชการ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชก คำวัจนัง (2551: 66) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นครนายก พบว่า มีการใช้อำนาจโดยชอบธรรมอยู่ในระดับมาก

1.4 อำนาจในการให้รางวัล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้การยกย่องชมเชยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เห็นว่าปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคำยกย่องชมเชยเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามที่ผู้บริหารสั่งการสำเร็จตามเป้าหมาย พิจารณาความคิดความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยหลักธรรม จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา แสนใจกล้า (2548: 73) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีการใช้อำนาจในการให้รางวัลภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชก คำวัจนัง

(2551: 66) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นครนายก พบว่า มีการใช้อำนาจในการให้รางวัลอยู่ในระดับมาก

1.5 อำนาจในการขู่บังคับ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถที่จะใช้อำนาจควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อฟังทุกประการ และทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับว่าผู้บริหารมีสิทธิสั่งให้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามระเบียบราชการ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ ก้าวักญา (2547: 56) ได้ศึกษาเรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่าอำนาจในการขู่บังคับอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างการใช้อำนาจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และเงินเดือน/รายได้ต่อเดือน ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของจงรักษ์ แสงแก้ว (2544: 78) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชกร คำวณิช (2551: 66) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียนประถม

ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นครนายก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติในการใช้อำนาจของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของชานน ทรงคี (2551: 65) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่า การใช้อำนาจเมื่อจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของอุษา ช่างหล่อ (2544: 22) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า การใช้อำนาจเมื่อจำแนกตามสถานภาพสมรส ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ แสงทับทิม (2547: 51) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อขวัญของครูในสถานศึกษาเอกชน พบว่า การใช้อำนาจจำแนกตามสถานภาพสมรส ไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของประสาร สุขสุคนธ์ (2553: 58) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง มีการเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพล ทองคำ (2543: 72) ได้ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า ไม่แตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกประเภทของอำนาจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลา ทักมาลี (2544: 10) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนศรีหฤทัย จังหวัดจันทบุรี พบว่า การใช้อำนาจเมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 จำแนกตามประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของชานน ตรงคี (2551: 65) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่า ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2.7 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของเฮอร์เชย์, และบลองชาร์ค (1982: abstract) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้อำนาจที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 อำนาจทางความเชี่ยวชาญ จากผลการวิจัย พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้คำแนะนำอย่างดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเสนอในสิ่งที่ประโยชน์ และความก้าวหน้ามาสู่ครู และบุคลากรสามารถแนะนำและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ครูและบุคคลทั่วไป รวมทั้งนำมาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

1.2 อำนาจอ้างอิง พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้ความเป็นกันเอง ความเสมอภาค และความเป็นธรรมกับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยส่วนรวม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้มีท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ทำให้ครูกล้าที่จะปรึกษาปัญหาเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี มีการวางตัวเหมาะสมในทุกโอกาส เวลา สถานที่ และให้ความยุติธรรม และความเสมอภาคแก่ครูทุกคน

1.3 อำนาจโดยชอบธรรม พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับว่าผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจชี้แนะในการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ควรจัดให้มีการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจและบรรยากาศองค์การอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบว่ามีบรรยากาศองค์การภายใต้การบริหารงานของตนเป็นอย่างไร

1.4 อำนาจในการให้รางวัล พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้การยกย่องชมเชยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เห็นว่าปฏิบัติหน้าที่ด้วยดี ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการยกย่องชมเชยครูที่ทำความดีตามโอกาส โดยการมอบรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น และควรให้การสนับสนุน และดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

1.5 อำนาจในการขู่บังคับ พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีบุคลิกภาพทั้งด้านให้คุณและให้โทษตามควรและกรณี ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความเหมาะสม และในสภาพในปัจจุบันควรใช้อำนาจการบังคับให้น้อยที่สุด ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อตกลง และการควบคุมติดตามงาน

โดยทำเป็นรูปคณะกรรมการ การลงโทษหรือการ
คำหนิ ควรเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม โดยการพูดคุย
ซักถามให้เกิดความคิด และเป็นแบบอย่างที่ดี
ไม่มีอคติใดๆ เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของทาง
ราชการ และใช้ในกรณีที่น่าจำเป็นเท่านั้น เพราะครู
ผู้สอนจะไม่พอใจและมีแนวโน้มในการต่อต้าน ส่งผล
ให้ประสิทธิภาพการบริหารงานลดลง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหาร
โดยใช้เทคนิคการวิจัยอื่นๆ หรือใช้แนวคิดของนัก
คิดหรือทฤษฎีอื่นๆ ที่แตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้
เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ
ทางการบริหารเพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบกับสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรือประถมศึกษา
เขตอื่น เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง แก้ไขการบริหาร
งานในสถานศึกษา เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่ม
มากขึ้น

2.3 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพโดยการ
ศึกษาการใช้อำนาจทางการบริหารของผู้บริหาร
สถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาต่อไป

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้อำนาจ
ทางการบริหารของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

- จงรักษ์ แสงแก้ว. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- ชัชชน ทองแถม. (2547). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- ชานน ตรงคี. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุครธานี, อุครธานี.
- ชุมพล ทองคำ. (2543). *การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ .
- ณรงค์ สุขถนอม. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ทรงวุฒิ แน่นหนา. (2542). *การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน การสอน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- ทิพวรรณ แสงทับทิม. (2547). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อขวัญของครูในสถานศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- นิตยา แสนใจกล้า. (2548). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ประสาร สุขสุคนธ์. (2553). ศึกษาและเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พนมพร จันทรปัญญา. (2545). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มาลา ทัดมาลี. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนศรีหฤทัย จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิไลวรรณ สงพอ. (2543). การใช้พลังอำนาจในการปฏิบัติงานของผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รัชนก คำจันง. (2551). ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นครนายก. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- สาลินี ศรีสง่า. (2542). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุพรรณ แก้วกันหา. (2547). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอละมุง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อุษา ช่างหล่อ. (2544). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Hersey, P., & Blanchard, K.H. (1982). *Management of organizational Behavior: Utilizing human resources*. New York: Prentice - Hall.

การประเมินหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

An Evaluation of the Bachelor of Fine and Applied Arts Program in Painting (Revised 2007), Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

ธัญญา ดาทอง¹, สุนทรา โตบัว², วสันต์ ทองไทย³

Tunyapa Dathong¹, Suntara Tobua², Wasan Thongthai³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา การประเมินได้นำแนวคิดการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ นักศึกษา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ การตรวจสอบเอกสาร และการสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและร้อยละ รูปแบบในการดำเนินการประเมินหลักสูตรมีขั้นตอนดังนี้ คือ 1) กำหนดผู้ประเมิน 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน 3) กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินหลักสูตร 4) กำหนดเกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์ประเมิน 5) สร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ 6) ดำเนินการรวบรวมข้อมูล 7) วิเคราะห์ผลการประเมิน 8) การนำเสนอและสะท้อนผลการประเมิน 9) เขียนรายงานผลการประเมินหลักสูตร

ผลการวิจัย พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ความพร้อมของผู้เรียน และความพร้อมของผู้สอน ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ส่วนวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมินอยู่ในระดับที่พอใช้ ด้านกระบวนการ ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ทั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล ด้านผลผลิต ประเด็นที่มีคุณภาพมากที่สุดของบัณฑิตด้านความรู้ ความสามารถ คือ บัณฑิตมีความพร้อมเชิงวิชาการในการทำงาน ส่วนความสามารถด้านการนำความรู้และทักษะไปใช้ คือ บัณฑิตสามารถนำความรู้ในหลักวิชาการมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และมีการทำงานอย่าง

¹ นิสิตระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ M.Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Kasetsart University

² Assistant Professor, Faculty of Education, Kasetsart University

³ Assistant Professor, Faculty of Education, Kasetsart University

เป็นระบบ และคุณภาพด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ บัณฑิตเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีวินัย ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติของหน่วยงาน และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ประเด็นที่ควรปรับปรุงหลักสูตร คือ การให้นักศึกษาได้สร้างสรรค์ผลงานทาง ด้านศิลปะเพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การประเมิน หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม การประเมินแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of research were to evaluate the effectiveness of Bachelor of Fine and Applied Arts Program in Painting (Revised 2007) in the faculty of Fine Arts at Suan Sunandha Rajabhat University. The evaluation of this program was approached participatory evaluation. The target population of the research included expert in the field of painting, lecturer in the department of painting, freshmen to seniors in the faculty of Fine Arts Program in Painting, All graduates and employer of graduates from the faculty of Fine Arts in Program in Painting. Data collection methods included interview, observation, survey, document verification, and questionnaire. Data were analyzed by using and percentage. Evaluation process included 1) evaluator identification 2) evaluation objective identification 3) evaluation topics 4) evaluation criteria 5) evaluation tools 6) data collection 7) evaluation result analysis 8) presentation and reflection of evaluation result and 9) evaluation report

The results showed that in term of input, research findings found the evaluation result of appropriateness of curriculum contents and readiness of students and lecturers were good, while result of curriculum objectives and class facilities were fair. Regarding process, result of teaching process and evaluation process were good. In term of output, for productivity, the highest quality of the graduate for perspectives of knowledge and capability were their academic readiness to work, ability of the graduates to apply knowledge and skills to create art works systematically working, moral and ethical were honest and responsible for the duty assigned. Students must improved creative art work for conservational culture.

บทนำ

การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในระดับใดก็ตาม ต่างมุ่งเน้นการพัฒนาคนในชาติให้มีคุณลักษณะและศักยภาพที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต การที่จะทำให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายนั้นจำเป็นต้องมีหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาแห่งชาติลงสู่การปฏิบัติ เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรแล้วการศึกษาย่อมดำเนินไปไม่ได้ (อ่ำรง บัวศรี, 2542:9; ซวลิต ชูกำแพง, 2551:28-29)

ในยุคของการจัดการศึกษาที่เน้นความรับผิดชอบต่อวิชาชีพให้มีการตรวจสอบได้ ทำให้สถาบันการศึกษาให้ความสำคัญยิ่งขึ้นในการประเมินหลักสูตร เพื่อแสดงให้เห็นคุณภาพในการจัดการศึกษาของตนเอง (हररषषष ढलवलषषष, 2548:194) การประเมินหลักสูตรเป็นการรวบรวมข้อมูลและการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพและคุณค่าของหลักสูตร (Tawney, 1976:10) และเป็นการพิจารณาเปรียบเทียบ ตัดสินเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ในระบบหลักสูตรว่ามีความ สัมพันธ์กันอย่างไร มีความสอดคล้องระหว่างมาตรฐาน ความมุ่งหวังและการปฏิบัติจริงเพียงใด มีผลกระทบอย่างไร เพื่อจะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 95) ในการประเมินนั้นมีวิธีการและรูปแบบการประเมินที่หลากหลายที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินหากตรงกับความต้องการ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน แต่จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นการประเมินทางเดียว โดยมีให้กลุ่ม ผู้ถูกประเมินได้มีส่วนร่วมในการโต้แย้ง หรือเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน ซึ่งอาจจะทำให้ผลของการประเมินเกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ปัจจุบันแนวทางการประเมิน

ซึ่งเรียกว่าการประเมินแบบมีส่วนร่วม เป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญกับความต้องการ หรือความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการประเมิน จึงทำให้การประเมินแบบมีส่วนร่วมมีจุดเด่น คือ เป็นรูปแบบการประเมินที่ยืดหยุ่นสูง เน้นการประเมินแบบตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง ฝ่ายต่างๆ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2549:296-308) และเป็นกระบวนการในการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่ม เพื่อได้สะท้อนถึงความสนใจของตนเอง (Whang, 1981:91-92) อันจะได้สารสนเทศที่ลึกซึ้งและกว้างขวาง

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงนำแนวคิดการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการประเมินหลักสูตร วิธีการประเมินนี้ทำให้ผู้วิจัยมีแนวโน้มที่จะเข้าใจกับปัญหาและความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศอย่างแท้จริง เพราะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลักสูตรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมสะท้อนผลการประเมินหลักสูตร ในการประเมินหลักสูตรนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และคุณภาพด้านผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งผลการประเมินจะเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณาหาแนวทางในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2550) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การ

ประเมินความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร ความพร้อมของผู้สอน ความพร้อมของผู้เรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

3. ด้านผลผลิตของหลักสูตร (Product) ได้แก่ การประเมินคุณภาพของบัณฑิต ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการนำความรู้และทักษะไปใช้

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสาขาวิชาจิตรกรรม จำนวน 3 ท่าน อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตรกรรมทั้งหมด จำนวน 7 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 1 - 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2554 ทั้งหมด จำนวน 154 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 - 2553 ทั้งหมดจำนวน 114 คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สามารถติดต่อได้ จำนวน 20 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 298 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาวิชาจิตรกรรมและคุณภาพของผลผลิตของหลักสูตร แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรสาขาวิชาจิตรกรรม

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาที่มีต่อคุณภาพของหลักสูตรสาขาวิชาจิตรกรรมและคุณภาพของตนเอง

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่มีต่อคุณภาพของบัณฑิตสาขาวิชาจิตรกรรม

3. แบบสังเกตความพร้อมและความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน

4. แบบสำรวจจำนวนอาจารย์ คุณวุฒิของอาจารย์ ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ ประสบการณ์สอน จำนวนห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ จำนวนนักศึกษา และนักศึกษาที่ได้รับรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณด้านศิลปะหรือด้านคุณธรรมจริยธรรม ก่อนเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาวิชาจิตรกรรม

5. แบบบันทึกการตรวจสอบเอกสารหลักสูตร แผนบริหารการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดผู้ประเมิน เป็นการกำหนดคณะทำงานในการประเมินหลักสูตร โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร สาขาวิชาจิตรกรรม จำนวน 4 ท่าน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา และเกณฑ์การประเมินหลักสูตร ตลอดจนร่วมสะท้อนผลการประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้วิจัยและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

ร่วมสนทนากัน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยพิจารณาจากความคาดหวังในการใช้สารสนเทศจากการประเมิน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน
ผู้วิจัยและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรร่วมกัน กำหนดตัวบ่งชี้ที่ต้องการประเมิน โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลหลักในการร่างสิ่งที่ต้องการประเมินหลักสูตร จากนั้นนำข้อมูลมาประชุมปรึกษาและสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะต่างๆ มาแก้ไขปรับปรุงจนได้สิ่งที่ต้องการประเมินและตัวบ่งชี้ที่ได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรทั้ง 4 ท่าน ตามเกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และ ด้านการใช้ประโยชน์

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดเกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมิน ผู้วิจัยและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรร่วมกันกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมิน โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลหลักในการร่างเกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมิน จากนั้นนำข้อมูลมาประชุมปรึกษาและสนทนาแบบไม่เป็นทางการกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 4 ท่าน พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะต่างๆ มาแก้ไขปรับปรุงจนได้เกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมินที่ได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรทั้งหมด ตามเกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านการใช้ประโยชน์

ขั้นตอนที่ 5 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการ

เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดและสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ครอบคลุมตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณา โดยกำหนดเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบสังเกต และแบบบันทึกการตรวจสอบเอกสาร นำเครื่องมือที่ได้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินและด้านหลักสูตร จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการรวบรวมข้อมูล
ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตกรกรรม และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสาขาวิชาจิตกรกรรม การสอบถามนักศึกษา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต การสังเกต การสำรวจ และการตรวจสอบเอกสาร และนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 วิเคราะห์ผลการประเมิน

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การตรวจสอบเอกสาร และการสำรวจ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและเสนอข้อมูลอยู่ในรูปความเรียง

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ข้อคำถามที่เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

ขั้นตอนที่ 8 การนำเสนอและสะท้อนผลการประเมิน ผู้วิจัยนำเสนอผลจากการรวบรวมวิเคราะห์หลักฐานข้อมูลและการประเมินเบื้องต้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรในประเด็นที่เห็นว่ายังไม่ถูกต้อง และนำข้อมูลที่ได้จากข้อคิดเห็นของคณะกรรมการ

บริหารหลักสูตร ไปใช้ในการปรับปรุงการประเมินหลักสูตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 9 เขียนรายงานผลการประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการเขียนรายงานผลการประเมินหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ เพื่อส่งให้ประธานหลักสูตรสาขาวิชาพิจารณาและรับทราบถึงผลการประเมินหลักสูตร

ผลการวิจัย

1. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ความพร้อมของผู้เรียน และความพร้อมของผู้สอน ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมินอยู่ในระดับที่พอใช้ ประเด็นที่ควรปรับปรุงและพัฒนา คือ อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความเพียงพอ ความเหมาะสมของห้องปฏิบัติการ และความพร้อม ความเพียงพอ ของวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี

2. ด้านกระบวนการ พบว่า ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ทั้งด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

3. ด้านผลผลิต

3.1 คุณภาพด้านความรู้ ความสามารถ ซึ่งประเด็นที่บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่ามีคุณภาพมากที่สุด คือ ทักษะการวาดภาพอย่างชำนาญ ความพร้อมเชิงวิชาการในการทำงาน และความสามารถในการเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง สิ่งที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา คือ การทำวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะเพื่อการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรม

3.2 คุณภาพด้านการนำความรู้และทักษะ

ไปใช้ ประเด็นที่บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่ามีคุณภาพมากที่สุด คือ สามารถนำความรู้ในหลักวิชาการมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และมีการทำงานอย่างเป็นระบบ สิ่งที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา คือ การนำวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการออกแบบ และสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ

3.3 คุณภาพด้านคุณธรรม จริยธรรม ประเด็นที่บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่ามีคุณภาพมากที่สุด คือ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติของหน่วยงาน มีความรับผิดชอบและซื่อตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ และการมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

อภิปรายผล

1. ด้านปัจจัยนำเข้า

1.1 ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่าผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับที่พอใช้ ผลปรากฏเช่นนี้ เพราะว่า วัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในหลักสูตร ยังไม่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม จริยธรรม และความชัดเจนใน ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของบัณฑิตที่ต้องการผลิต ดังที่ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546:19-20) ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีจะต้องตรงตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของชาติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต

1.2 ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร พบว่าผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่า การกำหนดหน่วยกิตรายวิชาที่บรรจุอยู่ในแต่ละหมวดวิชาสอดคล้องกับ

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและระยะเวลาการศึกษา มีข้อเสนอแนะว่า การจัดหลักสูตรและรายวิชา ลงในโครงสร้างของหลักสูตร ควรคำนึงถึงความคาดหวังในการผลิตบัณฑิต สถาปนิกศึกษา ความสอดคล้องกับยุคปัจจุบันและความเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ดังที่ เสริมศรี ไชยศรี และคณะ (2543:6) กล่าวว่า การจัดโครงสร้างหลักสูตรนั้น ควรประกอบด้วยมวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพชั้นสูง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ เพื่อเสริมสร้างความสามารถ พัฒนาจิตสำนึก ค่านิยมของตนเอง และมวลประสบการณ์ที่ควรเรียนรู้

1.3 ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร พบว่า ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่า เนื้อหาวิชาที่นำมาถ่ายทอดสอดคล้องกับระยะเวลาสอน ความต้องการของผู้เรียน และตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีข้อเสนอแนะว่า ควรลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาระหว่างรายวิชา เพิ่มรายวิชาใหม่ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ประโยชน์ การเรียนการสอนควรสอดคล้องกับสภาพนักศึกษา สภาพสังคมในปัจจุบันและควรมีการจัดกลุ่มกระบวนวิชาเลือกที่เป็นประโยชน์ต่อสายงานที่นักศึกษาสนใจ ดังที่ บรรพศ สุวรรณประเสริฐ (2544:49-51) กล่าวไว้ว่า ควรจัดเนื้อหาในหลักสูตรให้มีความสัมพันธ์กับวิชาและขอบเขตของการศึกษา เพราะเนื้อหาวิชาจะเป็นตัวกำหนดมิติของการเรียนการสอน ดังนั้นหลักในการเลือกจะต้องคำนึงถึงแนวคิดพื้นฐานและระดับที่สอน เนื้อหาที่บรรจุจะต้องสอดคล้องกับแนวคิดทั่วไป ไม่คลุมเครือ เนื้อหาไม่ขัดแย้งกัน มีประโยชน์ มีความหมาย อยู่ในความสนใจและระดับความสามารถของผู้เรียน และเป็นที่ต้องการของกลุ่มคนในชุมชน

1.4 ความเหมาะสมของความพร้อมของผู้สอน พบว่าผลการประเมินมีความเหมาะสม

อยู่ในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่า ผู้สอนมีคุณภาพ ทั้งด้านคุณวุฒิ ประสบการณ์สอน วิธีการสอน และคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากผู้สอนมีประสบการณ์สอนโดยเฉลี่ยแต่ละคนมากกว่า 10 ปี มีคุณวุฒิตรงกับสาขาวิชา มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน สามารถอธิบายและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ให้ความสนใจช่วยเหลือนักศึกษาและมีความรับผิดชอบต่อนักศึกษาในการสอน สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ฉลาด จันทร์สมบัติ และนิราศ จันทร์จิตร (วารสารศึกษาศาสตร์, 2551) พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์มากถึงมากที่สุด เพราะอาจารย์มีความกระตือรือร้น ความตั้งใจสอน ยอมรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เรียน

1.5 ความเหมาะสมของความพร้อมของผู้เรียน พบว่า ผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาในสาขาวิชาจิตรกรรม เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านการวาดเส้น องค์กรประกอบศิลป์ มีความสนใจที่จะเรียนในสาขาวิชาจิตรกรรม และมีทัศนคติที่ดีต่อสาขาวิชาที่เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2546:94) พบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพมากที่สุด

1.6 ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้ ผลปรากฏเช่นนี้ เพราะว่า จำนวนห้องปฏิบัติการวาดภาพมีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และสภาพห้องไม่เหมาะกับการใช้งาน เนื่องจากห้องมีขนาดแคบ แออัด อากาศถ่ายเทไม่สะดวก และสื่อการจัดการเรียนการสอนวัสดุอุปกรณ์ ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญชม ศรีสะอาด (วารสารศึกษาศาสตร์, 2550) พบว่า ความเพียงพอ ความเหมาะสมและความทันสมัยของสื่อที่ใช้ในการจัดการ

เรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเพิ่มจำนวนห้องปฏิบัติการวาดภาพ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชรัตน์ พลเจริญ (2546) พบว่า ควรจัดสื่ออุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและจำนวนผู้เรียน ควรจัดสื่อให้มีความทันสมัยมีจำนวนเพียงพอกับนิสิต

2. คำนวณการ

2.1 ความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่า อยู่ในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่า มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นหลากหลายสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการส่งเสริมให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินอย่างสร้างสรรค์ นักศึกษาสามารถเลือกทำโครงการ ขึ้นงานได้ตามความสนใจ และได้ลงมือปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลาด จันทรมบัติ (วารสารศึกษาศาสตร์, 2552) พบว่า จากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงทำให้เกิดทักษะได้ศึกษาคูงานนอกสถานที่และฝึกภาคสนาม ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ได้ประสบการณ์ตรง รู้จักกระบวนการสร้าง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ด้วยตนเอง นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและชีวิตประจำวัน ดังที่ ทิศนา แจมมณี (2545:154) เสริมศรี ไชยศรี และคณะ (2543:6) กล่าวไว้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งต้องพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่ามีจุดมุ่งหมายสำคัญอะไร และควรจัดกิจกรรม

ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นวิธีการสอนมีหลากหลายวิธี และไม่มีวิธีสอนที่ดีที่สุด ดังนั้นครูจึงควรเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ประกอบกับการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางเอาไว้

2.2 ความเหมาะสมของการวัดและการประเมิน พบว่า อยู่ในระดับดี สะท้อนให้เห็นว่า การวัดและประเมินผลมีความครอบคลุมวัตถุประสงค์เนื้อหาวิชา มีความหลากหลายตรงตามสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน อิงพัฒนาการของผู้เรียนและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ มีความชัดเจนทั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ อุทุมพร จามรมาน (2541:13) กล่าวว่า การวัดผลของอาจารย์ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอนและหาเทคนิคการวัดผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนการวัดผลเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ทั้งคณาจารย์และอาจารย์ว่าข้อบกพร่องในด้านใดเพื่อปรับปรุงตัวเองเป็นระยะ

3. คำนวณผลผลิต

3.1 คุณภาพด้านความรู้ ความสามารถ

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา เห็นว่า คุณภาพของบัณฑิตด้านความรู้ ความสามารถในทุกประเด็นอยู่ในระดับพอใช้และปรับปรุง สะท้อนให้เห็นว่า สาขาวิชาจิตรกรรมควรส่งเสริมสนับสนุนบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะในเรื่อง การวิจัยหรือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สาขาวิชาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้นักศึกษาส่งผลงานเข้าร่วมการแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติ ตลอดจนควรจัดเวทีประกวดผลงานทางด้านศิลปะให้นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปเข้าร่วมการแข่งขัน สอดคล้องกับรายงานผลการวิจัย การติดตามผลผู้สำเร็จการ

ศึกษา ประจำปีการศึกษา 2552-2553 (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2554) โดยบัณฑิตเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมที่จะเป็นการพัฒนาความสามารถและดึงความสามารถของนักศึกษาให้กับบุคคลภายนอกได้รับทราบ โดยอาจนำจุดเด่นที่มีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น โดยการจัดกิจกรรมการแข่งขันต่างๆ เพื่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาและเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงมหาวิทยาลัยให้สังคมภายนอกทราบ

ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต เห็นว่า คุณภาพด้านความพร้อมเชิงวิชาการในการทำงาน และความสามารถในการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง ความรู้ ความสามารถในด้านศิลปะ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับ รายงานผลการวิจัย ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชา ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2553 (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2554) พบว่า คุณภาพของบัณฑิตด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ/วิชาชีพ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 โดยเฉพาะประเด็น ความสามารถในการเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมแสวงหาความรู้ใหม่ (3.70) ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ (3.59) และความรู้ความสามารถทั่วไป (3.52)

3.2 คุณภาพด้านการนำความรู้ และทักษะไปใช้

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา เห็นว่า คุณภาพด้านความสามารถนำความรู้ในหลักวิชาการมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ สามารถนำความรู้ทางด้านศิลปะไปใช้ในการประกอบอาชีพ มี

คุณภาพอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ ระเบียบ นีวยะวงศ์ และคณะ (2548:32) พบว่า บัณฑิตสามารถนำความรู้ ความสามารถไปใช้ประกอบอาชีพมาก ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต เห็นว่าคุณภาพด้านความสามารถในการนำความรู้ในหลักวิชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถทำงานอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์งานศิลปะ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ ระเบียบ นีวยะวงศ์และคณะ (2548:33) พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตด้านความสามารถทางวิชาการในระดับมาก ได้แก่ พึงพอใจ ด้านความรู้ ทักษะในสาขาวิชาเอก ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความมุ่งมั่นในการทำงาน และความสามารถในการจัดระบบงานและควบคุมงาน

3.3 คุณภาพด้านคุณธรรม จริยธรรม

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา เห็นว่า ประเด็นที่มีคุณภาพมากที่สุด คือความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สอดคล้องกับกับรายงานผลการวิจัย ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชา ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2553 (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2554) พบว่า คุณภาพของบัณฑิตด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 โดยเฉพาะประเด็นที่เห็นว่ามีคุณภาพมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต (4.41) ความรับผิดชอบ (4.07) และ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ (4.04)

ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต เห็นว่า ประเด็นที่มีคุณภาพมากที่สุด คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต

มีวินัย ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ขอบบังคับ และข้อปฏิบัติของหน่วยงาน มีความรับผิดชอบและซื่อตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ การมีจรรยาบรรณในวิชาชีพมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณี ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ ระเบียบ นวัตกรรมและคณะ (2548:33) พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตด้านคุณธรรม จริยธรรมในระดับมาก ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความมีวินัย ความขยันอดทนและความอ่อนน้อมถ่อมตน

3.4 การประเมินแบบมีส่วนร่วม

จากการดำเนินการประเมินแบบมีส่วนร่วม พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการดำเนินการประเมิน โดยมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน สิ่งที่ต้องการประเมิน เกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมินและร่วมสะท้อนผลการประเมินหลักสูตร ซึ่งคณะกรรมการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการประเมินหลักสูตร สาขาวิชาจิตรกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน วิบูลย์รังสรรค์ (2550:242) พบว่า จากการนำการประเมินแบบมีส่วนร่วมไปใช้ ปรากฏว่าบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน เริ่มเห็นความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ในการร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรพัฒนาและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้มีความชัดเจน โดยการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการผลิตให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (TQF) และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาจิตรกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1.2 ในโครงสร้างของหลักสูตรควรเน้นรายวิชาที่เป็นพื้นฐานทางด้านจิตรกรรมให้มากสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1-2 และเพิ่มความเข้มข้นโดยเน้นรายวิชาที่เป็นสร้างสรรค์ให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 เพื่อให้ศึกษามีคุณลักษณะที่โดดเด่นทางด้านจิตรกรรม

1.3 ควรสรรหาอัตรากำลังเพิ่มเพื่อให้สอดคล้องกับภาระงาน และควรส่งเสริมให้อาจารย์ประจำสาขาวิชาทุกท่านทำวิจัย สร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ สนับสนุนให้อาจารย์นำผลงานไปเผยแพร่ในระดับชาติและนานาชาติ

1.4 ควรจัดหาห้องปฏิบัติการซึ่งใช้เป็นที่ห้องประจำให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 เพื่อนักศึกษาจะได้ใช้ในการปฏิบัติกรวาดภาพและเก็บชิ้นงานในกรณีที่ชิ้นงานมีขนาดใหญ่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายไปกลับได้ และสาขาวิชาควรจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็น สำหรับใช้ส่วนรวม และควรมีการสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินหลักสูตรในด้านกระบวนการคัดเลือกนักศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาวิธีการคัดเลือกนักศึกษาที่มีคุณภาพเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาจิตรกรรม

2.2 วิจัยและพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้บัณฑิตและศิษย์เก่าได้มีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรได้สะดวกมากขึ้น

2.3 รูปแบบวิธีการประเมิน ควรให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน ได้แก่ ตัวแทนคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ บัณฑิต ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต สถานประกอบการของหน่วยงานรัฐและเอกชน

เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินทุกขั้นตอน เพื่อจะได้สารสนเทศไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของสังคม

เอกสารอ้างอิง

- ฉลาค จันทรสมบัติ. (2552). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรายวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(1), 23
- ฉลาค จันทรสมบัติ และนิราศ จันทรจิตร. (2551). การประเมินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(4), 11
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ทีศนา แจมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ถาวร บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: บริษัทธนธัชการพิมพ์
- ถวัลรัตน์ พลเจริญ. (2546). *ทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., สาขาวิชาการอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). *การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. เชียงใหม่: The Knowledge Center
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2550). การประเมินการใช้หลักสูตรโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 1(3), 12
- ระเบียบ นีวยะวงศ์ และคณะ. (2548). *รายงานการวิจัยการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรดิตถ์
- สายฝน วิบูลรังสรรค์. (2550). *การพัฒนาแบบแผนการประเมินแบบมีส่วนร่วม สำหรับประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ค., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2549). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: The Knowledge Center
- สุวารีย์ วงศ์วัฒนา. (2546). *รายงานวิจัยการประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ: ศึกษาเฉพาะกรณี สถาบันราชภัฏพิบูลย์สงคราม จังหวัดพิษณุโลก*. สถาบันราชภัฏพิบูลย์สงคราม, พิษณุโลก.
- เสริมศรี ไชยสร และคณะ. (2543). *หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์
- สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2554). *รายงานผลการวิจัย ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชา ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2553*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2554). *รายงานผลการวิจัย การคิดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2552-2553*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- หรรษา นิลวิเชียร. (2548). *การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหลักการและแนวปฏิบัติ*. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). *สอนไปทำไม: เทคนิคการสอนและวัดผลระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ฟันนี้พับบลิชซิ่ง
- Tawney, David. (1976). *Curriculum Evaluation: Trends and Implications*. London: Macmillan Education.
- Whang, In-Joung. (1981). *Management of rural change in Korea: The Saemaul Undong*. Seoul: Seoul National University Press.

การเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

A Comparison of Analytical thinking, Achievement, and Satisfaction of Science Learning Prathomsueksa 2 Students Between Brain-Based Activities Learning and Conventional Learning

ศรินทิพย์ บุตรสีน้อย¹, อาจินต์ ไพรรณ², ปัทมาวดี เงินจันทร์³
Sarintip Butseenoi¹, Ajin Phairiron², Pattamavadee Ngoenjun³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานและแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานและแบบปกติ รูปแบบละ 7 แผน 2) แบบวัดการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.50–0.76 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.47–0.73 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.47–0.67 ค่าความเชื่อมั่นทั้ง

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{2,3} อาจารย์ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

^{2,3} Lecturer, department Faculty of Science, of Biology Mahasarakham University

ฉบับ 0.91 4) แบบวัดความพึงพอใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 15 ข้อ มี ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.30–0.57 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ Hotelling's T^2

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบปกติ มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานและ แบบปกติ มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน การคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The objectives of this research were to: 1) compare the analytical thinking learning achievement and satisfaction in science learning of Prathomsuksa 2 students with brain-based activities learning before and after learning. 2) compare the analytical thinking, learning achievement and satisfaction in science learning of Prathomsuksa 2 students with conventional learning approach before and after learning. 3) compare the analytical thinking, learning achievement and satisfaction in science learning of Prathomsuksa 2 students between brain-based activities learning and conventional learning approach. The sample used in this study consisted of 60 prathomsuksa 2 students attending anuban chayaphum school in amphoe mueang changwat chayaphum under the office of chayaphum educational service area zone 1 in the first semester of the academic year 2011. These two groups were obtained using the cluster random sampling technique. The instruments used for gathering data were; 1) the brain-based activities learning and the conventional learning approach, each approach composed of 7 plans; 2) a 15-items achievement test; 3) a 20-items analytical thinking test, and 4) a 15-items satisfaction test. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, and for testing hypotheses the Hotelling's T^2 was employed.

The results of the study were as follows:

1. The students who learned using brain-based activities learning had higher analytical thinking, learning achievement, and satisfaction in science learning than before learning significance at the .05 level.

2. The student who learned using of conventional learning activities had higher analytical thinking abilities, learning achievement, and satisfaction in science learning than before learning significance at the .05 level

3. The students who learned using of brain-based activities learning and conventional learning activities show the difference in analytical thinking abilities, achievement and learning satisfaction at the .05 level significance.

Keywords: Brain-Based learning, analytical thinking, achievement learning

บทนำ

แนวโน้มของการศึกษา ได้มีการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสมอง จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการตามวัยของมนุษย์ และทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ มาผนวกเข้าด้วยกัน โดยจัดให้มีการออกแบบและจัดองค์ประกอบของการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการทำงานของสมอง การเรียนรู้ที่เต็มศักยภาพของเด็กจึงเกิดขึ้นได้ (ศรีภักดิ์ภัสสร รัชชีบรรกุล, 2554: 58)

การเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพของสมองโดยเฉพาะสมองกระเปราะหน้าซึ่งเป็นบริเวณแห่งการคิดอ่านของมนุษย์ สมองส่วนนี้โดยแท้จริงแล้วมีสองซีก ซึ่งทำงานแตกต่างกันแต่ประสานกัน สมองซีกซ้ายทำงานเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงเหตุผล สมองซีกขวาทำงานเกี่ยวกับการคิดอย่างยืดหยุ่นและกลมกลืน ซึ่งสมองซีกซ้ายทำงานในแนวศาสตร์และเป็นระบบและสมองซีกขวาทำงานแนวศิลป์ หากการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นตามวิถีธรรมชาติ โอกาสที่มนุษย์จะได้ใช้สมองอย่างกลมกลืนและมีคุณภาพจะเป็นไปได้มาก การเรียนรู้ตามแนวคิด

สมองเป็นฐานเป็นการนำความรู้เรื่องของสมองมาปรับใช้เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ซึ่งพบว่ามีผลส่งเสริมการพัฒนาสมองทั้งสองด้านควบคู่กันไป การใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมองมาเป็นเครื่องมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักการของสมองกับการเรียนรู้บนความคิดพื้นฐาน 3 ด้านคือ อารมณ์เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ประกอบด้วย การคิด ความรู้สึก และการลงมือปฏิบัติ จึงจะเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด (วีณา ประชากุล และ ประสาทเนื่องเฉลิม, 2553: 239)

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการเสนอประสบการณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย มากกว่าที่จะเน้นความจำของผู้เรียน การเสริมสร้างให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการสรุปความรู้ การนำเสนอข้อมูลความรู้ในบริบทของสถานการณ์ต่างๆ การเชื่อมโยงหลักการพื้นฐานกับสถานการณ์ชีวิตจริง การใช้เทคนิควิธีเพื่อช่วยความจำ เนื้อหาความรู้ โดย

การออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้เดิมสนับสนุนการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ และการใช้สถานการณ์ปัญหาที่หลากหลายน่าสนใจ เชื่อมโยงให้นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่เดิมไปช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว การมีอารมณ์ที่ดีของผู้เรียนมีความเกี่ยวข้องกับการใช้สมองเพื่อการเรียนรู้ ด้านสติปัญญาที่มีประสิทธิภาพ โดยการจัดประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งบูรณาการด้านการรู้คิด ด้านสังคม ด้านการมีสุนทรียะและกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางกาย การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีคุณค่า น่าสนใจและมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลาส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (นิราศ จันทระจิตร, 2553: 295) นอกจากนี้การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ได้นำหลักการ 12 ข้อและแนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของเคนและเคน (Caine & Caine, 2006: Website) และขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของแจน เช่น (Jansen, 2000) มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนของวิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (ณัฐสุภาคย์ ยิ่งสง่า, 2551: 69) การเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน Brain-Based Learning ประกอบด้วยขั้นเตรียมความรู้ (Preparation) ขั้นปรับความรู้ (Relaxation) ขั้นปฏิบัติ (Action) ขั้นอภิปราย (Discussion) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Application) รูปแบบการสอนเน้นการเชื่อมโยงความรู้เดิมเพื่อประยุกต์ใช้ความรู้และการถ่ายโอนความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การเรียนรู้แบบปกติเน้นการสืบเสาะหาความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ปลุกฝังให้ผู้เรียนใช้ความคิดของตนเอง สามารถเสาะหาความรู้ หรือวิเคราะห์ข้อมูลได้ มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมิน (สาระการเรียนรู้พื้นฐาน: 12-13) ผู้วิจัยจึงมีความ

สนใจที่จะศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีการคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 360 คน จาก 8 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 ห้องๆ ละ 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งนักเรียนมีความสามารถใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานและแบบปกติ

รูปแบบละ 7 แผน

2. แบบวัดการคิดวิเคราะห์ ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.04 ถึง 0.67 และค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 0.73 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.47 ถึง 0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

4. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.57 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.85

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (Pre-test) โดยใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดความพึงพอใจ

2. ทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ชั้นละ 14 ชั่วโมง

3. ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับ ที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน และที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ โดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และใช้ t-test (Dependent Samples)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียน ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ Hotelling's T^2

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบแยกตามตัวแปรตามการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียน ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ Univariate t-test

ผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียน วิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

ผลการเรียน	N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t	p
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D			
1. การคิดวิเคราะห์	30	10.90	2.294	15.46	1.925	29	-16.411**	.000
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	30	8.20	1.954	11.80	1.323	29	-15.138**	.000
3. ความพึงพอใจ	30	24.76	5.917	34.33	4.333	29	-12.241**	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานและแบบปกติ มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน กับแบบปกติ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน						การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ การคิดวิเคราะห์					
การคิดวิเคราะห์		ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		ความพึงพอใจ		การคิดวิเคราะห์		ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		ความพึงพอใจ	
$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
16.76	1.92	12.83	1.17	37.06	4.16	15.46	1.92	11.80	1.32	34.33	4.33

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิคมองเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการที่เหมาะสมเริ่มตั้งแต่การเรียนเรียงหน่วยการเรียนรู้ การศึกษาเอกสารหลักสูตรและคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ และได้ผ่านการประเมินและตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ เล่าเรื่อง ชักถาม ตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบความรู้อื่นๆ บทเพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ได้รับความสนใจด้วยวิธีทัศน์ที่เกี่ยวข้อง นักเรียนศึกษาไปความรู้และปฏิบัติตามใบงาน วิเคราะห์ข้อมูล อภิปราย นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด จากกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่ม ร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบที่อยากรู้ (เฉลิมพล ตามเมืองปัก, 2553: 38) สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐสุภางค์ ยิ่งสง่า, วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ และรังสรรค์ โฉมยา (2551: 69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 88

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ การระบุวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์ของบทเรียน ซึ่งเป็นโอกาสในการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ผู้เรียนควรจะได้รับผลจากการเรียนรู้ในด้านข้อเท็จจริง (facts) ความคิดรวบยอด หลักการ และทักษะในบทเรียน ดังนั้นครูผู้สอนควรปรับกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาผลการเรียนด้านดังกล่าว โดยการปรับให้สอดคล้องกับพฤติกรรม การตอบสนองของผู้เรียนและเวลาจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ให้สอดคล้องกับแบบการสอนของครูหรือสื่อ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมในบทเรียนที่มีเนื้อหาหายาก พยายามนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาพื้นฐาน ซึ่งอาจใช้เวลาทบทวนความเข้าใจในบางเนื้อหาที่เกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ครูผู้สอนควรบริหารเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดในปลายภาค หรือปลายปีให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน เช่น อาจยืดเวลาเรียนหรือกระชับเวลาเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนในแต่ละเนื้อหาวิชา หรือการนำมโนทัศน์ต่างๆ มาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดเป็นหัวเรื่อง (Theme) และนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดด้วยตนเอง รู้จักค้นคว้าหาเหตุผลและสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยการนำเอาวิธีการต่างๆ ของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ เรียนรู้จากการทำกิจกรรม การสังเกต การสำรวจ การทดลอง การสืบค้นข้อมูล การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การฝึกให้ผู้เรียนช่างสังเกต คิดหาเหตุผลเพื่อตอบปัญหา ผู้เรียนได้เรียนรู้และค้นพบตนเอง สอดคล้องกับแนวคิคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง

6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ เป็นคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นิราศ จันทรจิตร, 2553: 143; ประสาทเนื่องเฉลิม, 2553: 175)

3. ผลการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน กับแบบปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน มีผลการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบปกติ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานใช้กระบวนการกลุ่มในขั้นฝึกทักษะใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมและการพัฒนากระบวนการคิดเพื่อลดความเครียด ใช้กระบวนการกลุ่มสร้างผลงาน ทดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ในขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดโดยนักเรียนนำเสนอผลงานกลุ่มมีการเคลื่อนไหว ฝึกการสังเกต การบันทึก การนำเสนอ การตั้งคำถาม ตอบคำถาม และในขั้นสรุปความรู้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดโดยใช้แผนผังความคิด เป็นการฝึกให้ผู้เรียนใช้การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียน (ณัฐสุภาวงศ์ ยิ่งสง่า, 2551: 70) การคิดอย่างเป็นระบบทำให้เกิดความรู้จากการกระทำ และเพื่อเชื่อมโยงไปหาความรู้ทำให้เกิดการกระทำด้วยตนเอง (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2550: 28) การจัดการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและถาวรนั้น จะต้องจัดให้ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ การรับรู้ การบูรณาการความรู้ และการประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริงใน

วิถีชีวิต (ศรีกัญญา สรรค์ รั้งสีปวรกุล, 2554: 58) สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ (Connectionism) ที่พบว่าการเรียนรู้เป็นการสร้างหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือการสร้างนิสัยใหม่ ซึ่งความรู้ในระดับพื้นฐานเบื้องต้นจะมีลักษณะของการจัดกลุ่มที่ง่ายในทางทักษะ ขณะที่ความรู้บางเรื่องต้องการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในองค์ประกอบแต่ละส่วนให้เป็นหน่วยความรู้ที่ต้องให้ความเข้าใจอย่างละเอียดประณีตมากขึ้น (นิราศ จันทรจิตร, 2553: 59)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 ครูผู้สอนจะต้องมีข้อมูล และ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ทราบความแตกต่างระหว่างบุคคล
  - 1.2 จัดเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมทุกมิติของชีวิตมนุษย์ กระบวนการเรียนรู้มีลักษณะหลากหลายร่วมกันในลักษณะ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แหล่งการเรียนรู้ เช่น เรียนรู้จากสื่อ ธรรมชาติ จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ จากแหล่งงาน อาชีพของชุมชน จากการค้นคว้าทางเทคโนโลยี
  - 1.3 การจำ เป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ แต่การสอนที่เน้นการจำไม่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ และบางครั้งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความเข้าใจหลักการ เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละประเภท จะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน
  - 1.4 ครูจำเป็นต้องใช้กิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย การสาธิต การทำโครงงาน ทัศนศึกษา การเล่าเรื่อง และการมีปฏิสัมพันธ์ต่อคนหลายๆ ประเภท ครูไม่ควรเป็นเพียงผู้บรรยาย แต่ควรเป็นผู้กำกับที่ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

1.5 ควรสร้างสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยเพื่อการเรียนรู้ผ่านการเล่นแบบทำท่าย การเสี่ยง ความสนุกสนาน เป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การถูกทำโทษอันเนื่องมาจากความผิดพลาดจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ครูจึงไม่ควรลงโทษผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์แวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้

1.6 ผู้เรียนมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถความเก่งของมนุษย์ คือ ทฤษฎีพหุปัญญา แต่สรุปรวมได้ว่า คนเก่งคือผู้มีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง เฉพาะด้าน หรือหลายๆ ด้าน ที่แสดงออกถึงความสามารถได้อย่างเป็นที่ประจักษ์ในการพัฒนาความเก่งนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนในการพัฒนาตนเอง โดยเริ่มจากการรู้จักตนเอง รู้จุดเด่นจุดด้อย ค้นหาวิธีพัฒนาความเก่งให้แก่ตนเอง

ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีความสุขและเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ภายใต้การดูแล กระตุ้นให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกของครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความเก่งพัฒนาได้ถ้ารู้วิธีและทำถูกวิธี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยโดยใช้การสอนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ว่าจะได้ผลประการใด เพราะนักเรียนแต่ละระดับชั้นนั้นมีวุฒิภาวะ ความสนใจและความต้องการที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการวิจัยโดยการสอนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานในกลุ่มสาระอื่นๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมพล ทามเมืองปัก. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 4(4), 38-40.
- ณัฐสุภางค์ ยิ่งสง่า. (2551). การเปรียบเทียบการอ่านจับใจความภาษาไทยและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 1(2), 69-70.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2554). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- นิราศ จันทระจิตร. (2553). *การเรียนรู้ด้านการคิด*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นิราศ จันทระจิตร. (2553). *การออกแบบหลักสูตร*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2550). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านจับใจความด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 28-29.

- วีณา ประชากุล และประสาท เนื่องเฉลิม. (2553). *รูปแบบการเรียนการสอน*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ศศิโสภา แสงกลม. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด สมองเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้พหุปัญญา. *วารสารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(5) 38.
- ศรียกัญญ์สร รังสีวารกุล. (2554). *ธรรมชาติการเรียนรู้*. BBI IQ Q ML – มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม, สำนักพิมพ์.
- สมนึก ภัททิยถนี. (2551). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Caine, R. & Caine, G (2006). *12 principles for Brain-Based learning*. Retrieved August 26, 2006.
- Jensen, E. (2000). *Brain-Based learning*. The United States of America: The Brain Store Publishing.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Comparisons of Learning Achievement, Analytical Thinking, and Moral Reasoning of Prathomsueksa 3 Students between Organization of Socioscientific Learning and Problem – based Learning Activities

ปิยวรรณ อิมจิตต์¹, อาจินต์ ไพร์รอน², ปัทมาวดี เงินจันทร์³
Piyawan Imjit¹, Ajin Phairiron², Patthamawadee Ngoenjun³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และตามการใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวระเหว จำนวน 22 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโสกปลาคูก จำนวน 22 คน อำเภอหนองบัวระเหว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวระเหว ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโสกปลาคูก ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{2,3} อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. ED. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

^{2,3} Lecturer, Faculty of Science, Mahasarakham University

และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมเท่ากับ 4.85 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.44 - 0.68 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 3) แบบวัดการคิดวิเคราะห์ มีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.39 - 0.74 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.43 - 0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 และ 4) แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.50 - 0.59 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ การทดสอบสมมติฐานใช้ Hotelling's T²

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม

Abstract

This study aimed to: 1) compare learning achievement, analytical thinking, and moral reasoning of Prathomsueksa 3 students using organization of Socioscientific learning activities before and after learning, 2) compare learning achievement, analytical thinking, and moral reasoning of Prathomsueksa 3 students using organization of Problem-based learning activities before and after learning, and 3) compare learning achievement, analytical thinking, and moral reasoning of Prathomsueksa 3 students between organization of Socioscientific learning activities and organization of Problem-based learning. The sample used in the study consisted of twenty-two Prathomsueksa 3/2 students attending Chum Chon Ban Nong Bua Rawe School and twenty-two Prathomsueksa 3 students attending Sok Pla Duk School, Amphoe Nong Bua Rawe under the Office of Chaiyaphum Prathomsueksa Education Service Area Zone 3, obtained using the cluster random sampling technique. Prathomsueksa 3/2 students attending Chum Chon Ban Nong Bua Rawe School who learned using organization of Socioscientific learning activities and Prathomsueksa 3 students

attending Sok Pla Duk School who learned using organization of Problem-based learning activities. The instruments used in the study were: 1) plans for organization of Socioscientific learning activities and plans for organization of Problem – based learning activities with IOC of 4.85, 2) an achievement test with discriminating powers (B) ranging 0.44-0.68 and reliability of 0.94, 3) an analytical thinking test with difficulties (P) ranging 0.39-0.74, discriminating powers ranging 0.43-0.67 and reliability of 0.92, and 4) a moral reasoning test with discriminating powers ranging 0.50-0.59 and reliability of 0.89. and The collected data were analyzed using means, standard deviation, and percentage. Hypotheses were tested using Hotelling's T^2 .

The results of the study were as follows:

1. The students who learned using organization of Socioscientific learning activities had higher learning achievement, analytical thinking and moral reasoning after learning than before learning at the .05 level of significance.

2. The students who learned using organization of Problem-based had higher learning achievement, analytical thinking and moral reasoning after learning than before learning at the .05 level of significance.

3. The students who learned using organization of Socioscientific learning activities and those who learned using organization of Problem-based learning activities had different learning achievement, analytical thinking and moral reasoning at the .05 level of significance.

Keywords: Socioscientific learning, problem - based learning, learning achievement, Analytical thinking, moral reasoning

บทนำ

วิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพ เทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่างๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้นักวิทยาศาสตร์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์

มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด

Socioscientific เป็นการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ด้วยการใช้ประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคม ประเด็นที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับความถูกต้อง เหมาะสม แนวคิด กระบวนการ และเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ (ประสาธต เนื่องเฉลิม, 2551) ทั้งนี้สิ่งที่เห็นและคิดว่าเป็นเหมาะสมในปัจจุบันอาจเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมในอนาคตก็ได้ หรือแม้แต่สิ่งที่เห็นและพิจารณาว่าไม่เหมาะสม ไม่เกิดคุณค่าในวันนี้ แต่อาจเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมกับอนาคตก็ได้ (Nuangchalerms, 2009) จากการใช้ประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับอุดมศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อการสร้างเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในหลายๆ ทักษะ เช่น การคิดวิเคราะห์ขั้นสูง การตัดสินใจและลงความเห็น การอภิปรายอย่างสมเหตุสมผล การตีความหมาย การตั้งคำถาม และตอบคำถาม (พินิจ ขำวงษ์, 2551)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (Constructivism) เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สามารถจูงใจผู้เรียนให้มีความสนใจเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้การใช้คำถาม หรือประเด็นปัญหาให้นักเรียนสำรวจ ค้นหาคำตอบ และเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและมีคุณค่านั้นเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความยืดหยุ่นในการใช้ความรู้ ทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องเผชิญ มีทักษะการแก้ปัญหาและการให้เหตุผล มีทักษะและพฤติกรรมในการรับความรู้และใช้ในการแก้ปัญหา และมีทักษะการทำงานกลุ่ม

โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ จัดระบบปัญหาด้วยการใช้คำถามช่วยให้นักเรียนค้นหาคำตอบ (นิราศ จันทรจิตร, 2553)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด

Socioscientific และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เครือข่ายหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวระเหว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 227 คน จาก 17 ห้อง ทั้งหมด 16 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวระเหว จำนวน 22 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโสกปลาคุง จำนวน 22 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) ซึ่งนักเรียนมีความสามารถใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รูปแบบละ 7 แผน
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.44 ถึง 0.68 และค่าความเชื่อมั่น 0.94
3. แบบวัดการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.39 ถึง 0.74 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.43 ถึง 0.67 และค่าความเชื่อมั่น 0.92
4. แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.59 และค่าความเชื่อมั่น 0.89

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวระเหว จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโสกปลาคุง จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ชั้นละ 14 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังเรียน (post-test) ทั้ง 2 กลุ่ม เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific โดยใช้ Hotelling's T^2 (dependent samples)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ Hotelling's T^2 (dependent samples)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์

ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ Hotelling's T²

5. การวิเคราะห์เปรียบเทียบแยกตามตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเหตุผลเชิงจริยธรรมต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ Univariate t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific โดยใช้ Hotelling's T² (dependent samples) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ Hotelling's T² (dependent samples) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ Hotelling's T² ดังตาราง 1

ตาราง 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

ความสัมพันธ์	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	การคิดวิเคราะห์	เหตุผลเชิงจริยธรรม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	-	.696**	-
การคิดวิเคราะห์	-	-	.713**
เหตุผลเชิงจริยธรรม	.502**	-	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างนักเรียน

ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ Hotelling's T²

พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socio-scientific และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนำประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน การค้นคว้าอภิปรายให้เหตุผล และตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นที่นำมาศึกษา ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (พินิจ ขำวงษ์, 2551) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเลือกใช้ประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนหาความรู้ในเรื่องที่เรียนเป็นประเด็นที่เป็นปัจจุบัน น่าสนใจ เหมาะสมกับระดับของนักเรียน มีผลกระทบต่อนักเรียนและยังไม่มีคำตอบหรือทางออกชัดเจน จึงกระตุ้นความสนใจของนักเรียนในการค้นคว้า นอกจากนี้นักเรียนยังได้ทำกิจกรรมตามใบงาน การทดสอบย่อย และกิจกรรมการเรียนรู้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบจากการอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม ประกอบการตัดสินใจในการเลือกคำตอบหรือทางเลือก จึงมีผลทำให้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล มาลา (2554: 116) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สามารถแก้ปัญหาได้ มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีทักษะในการทำงานเป็นทีม นักเรียนได้เรียนรู้การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจผ่านทางการแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ขณะปฏิบัติกิจกรรมจึงส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pepper (2008: 1-12) พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ทำให้การเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ กระตุ้นความสนใจเพื่อนำไปสู่การทำงานกลุ่ม และความต้องการที่จะเอาชนะปัญหาของผู้เรียน

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 3 สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของ จอห์น ดิวอี้ ที่พบว่า การเรียนการสอน ที่มีคุณภาพจะต้องดำเนินการจัดผ่านประสบการณ์ ที่ปรากฏอยู่ตามสภาพจริง โดยให้นักเรียนได้เผชิญกับสภาพปัญหาที่แท้จริง เป็นการกระตุ้น ให้นักเรียนเกิดการคิด ความรู้ของนักเรียนที่ได้ จากการคิดหาวิธีแก้ปัญหานั้นเป็นความรู้ที่มีความหมาย ไม่ใช่ความรู้ที่มีลักษณะเฉื่อย แน่เนิ่ง เหมือน กับที่ได้รับจากการฟังคำบรรยายของครู (นิราศ จันทรจิตร, 2553) สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีทาง วัฒนธรรมสังคม (Sociocultural theory) เป็นพื้นฐานแนวคิดมาจาก เลฟ วี กอทสกี (Lev Vygotsky) ที่พบว่านักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เมื่อมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ในด้านการแลกเปลี่ยนความคิดและการเปรียบเทียบวิธีการคิดกับ บุคคลอื่น (นิราศ จันทรจิตร, 2553 และสอดคล้อง กับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก ที่พบว่า การสร้างเรื่องจากสถานการณ์เกี่ยวกับการตัดสินใจทางจริยธรรม และให้นักเรียนมีการ อภิปราย แสดงความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นและอภิปราย เป็นการทำให้นักเรียนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ เห็นว่าเหตุผลของตนไม่ดีและเรียนรู้การใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมขั้นสูงขึ้นไป (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific ในชั้นการจัด กระบวนการสอน การใช้คำถามนำเพื่อให้นักเรียน ได้แสดงเหตุผล ทิศสนับสนุนหรือคัดค้านนักเรียนมี อิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพราะ ประเด็นที่ศึกษาเป็นประเด็นที่ไม่มีคำตอบหรือ ทางออกที่ถูกต้อง นักเรียนจึงได้พัฒนาความ สามารถในการคิดขั้นสูง ได้ฝึกใช้ทักษะการตัดสินใจ เลือกคำตอบหรือทางออก ซึ่งกระบวนการได้ มาซึ่งคำตอบ มาจากแหล่งข้อมูล ความเป็นเหตุ เป็นผล โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อบุคคล หรือ

กลุ่มบุคคล ความก้าวหน้า สิ่งแวดล้อม และ คุณธรรมจริยธรรมในสังคม ส่วนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ร่วมกัน อภิปรายผลเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา ตามสถานการณ์เป็นหลัก ว่าคำถามประเด็นใดไม่ สามารถหาคำตอบได้ หรือทางเลือกใดไม่สามารถ เลือกปฏิบัติได้ ส่งผลนักเรียนที่เรียนด้วยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐานไปใช้ ครูผู้สอนต้องศึกษาขั้นตอนวิธีการ จัดกิจกรรมให้เข้าใจ เตรียมสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ให้ ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในแผน และการกำหนด เวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งควรยืดหยุ่นได้ ตามสภาพของนักเรียน จึงจะทำให้การจัดกิจกรรม ประสบผลสำเร็จ

1.2 ควรมีการชี้แจง อธิบายบทบาทของ นักเรียนให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของคนในการเรียน ก่อนการดำเนินการ และเปิดโอกาสให้นักเรียนมี ส่วนร่วมให้มากที่สุด ให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่าง อิสระ

1.3 ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือก หัวข้อประเด็นปัญหาที่จะศึกษาเพื่อกระตุ้นความ สนใจ และความมุ่งมั่นในการแสวงหาคำตอบ

1.4 กระจายผลการวิจัยนำไปใช้สอนในระดับชั้นต่างๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กไทย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ทฤษฎี วิธีสอนวิธีอื่นๆ กับการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific หรือ แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อจะได้ทราบว่า การสอนแบบใดส่งเสริมการเรียนรู้ด้านใดได้ดี

2.2 ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Socioscientific กับเนื้อหาเรื่องอื่นๆ ในวิชาวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- นิราศ จันทรจิตร. (2553). *การเรียนรู้ด้านการคิด*. มหาสารคาม: มหาสารคาม.
- ประสพ เนิ่งเฉลิม. (2551). การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด Socioscientific. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(3), 99-105.
- พินิจ ขำวงศ์. (2551). สอนวิทยาศาสตร์อย่างไรให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนเมือง. *เอกสารประกอบการสัมมนา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 80-88.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล มาลา. (2554). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยโครงการกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Nuangchalerm, P. Development of Socioscientific Issues-based Teaching for Preservice Science Teachers. *Journal of Social Science*, 5(3), 239-243.
- Pepper, Coral. (2008). Implementing problem based learning in a science faculty. *Issues In Educational Research*, 18(1), 1-12.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยกับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น

Comparisons of Learning Achievement Science Process Skills And Scientific Attitudes of Matthayomsueksa 4 Students Between Research-Based Instruction And 7E Inquiry-Based Instruction

สว่าง ศรีสมบูรณ์¹, อาจินต์ ไพรรณ², ปัทมาวดี เงินจันทร์³
Sawang Srisomboon¹, Ajin Phairiron², Pattamavadee Ngoenjun³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยกับแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภูแลนคาวิทยายน อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 70 คนจาก 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) แล้วจับสลากเลือกได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ได้รับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ได้รับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น รูปแบบละ 12 แผน เรื่องสารชีวโมเลกุล 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.2-0.58 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 3) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.24-0.54 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.41-0.74 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 4) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.24-0.41 ค่า

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{2,3} อาจารย์ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Condidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

^{2,3} Lecturer, epartment of Biology Faculty of Science, Mahasarakham University

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.77 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t -test (Dependent Samples) และ Hotelling's T^2

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น และ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This purposes of this research were to; 1) compare the learning achievement, science process skills and scientific attitudes before and after learning using the Research-based instruction, 2) compare the learning achievement, science process skills and scientific attitudes before and after learning using the 7E Inquiry base instruction, and 3) compare the learning achievement, science process skills and scientific attitudes of the two group of students who learned using the Research-based instruction and 7E Inquiry based instruction. The sample used in this study consisted of 70 Matthayomsueksa 4 attending Phulankawittayayon School, Bankaow District, Chaiyaphum province, selected through the cluster random sampling technique. Matthayomsueksa 4/1 students learned using Research-based instruction activities and Matthayomsueksa 4/2 students learned using 7E Inquiry based instruction activities. The instruments used in the study were:1) Research-based instruction and 7E Inquiry instruction activities plans, 12 plans each biomolecules topic; 2) an achievement test with discriminating powers ranging 0.22-0.58 and a reliability of 0.85; 3) science process skills test with difficulties ranging 0.24-0.54, discriminating powers ranging 0.41-0.74, and a reliability of 0.88; and 4) scientific attitude test with discriminating powers ranging 0.24-0.41 and a reliability of 0.77 The statistics used for analyzing the gathered data were a mean, a

percentage, and a standard deviation and the statistic used for testing hypothesis were t- test (Dependent Samples) and Hotelling's T^2

The results of the study were as follows:

1. The students achievement, science process skills and scientific attitudes after learning via the Research-based instruction was significantly higher than that before using at the level of 0.05.

2. The students achievement, science process skills and scientific attitudes after learning via the 7E Inquiry instruction was significantly higher than that before using at the level of 0.05.

3. The students who learning using Research-based instruction and 7E Inquiry base instruction did not show the difference in learning achievement, science process skills and scientific attitude.

Keywords: Research-based instruction, 7E Inquiry base instruction, science process skills

บทนำ

วิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคน ทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและในงานอาชีพต่างๆ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์จะช่วยให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างมาก และเทคโนโลยีก็มีส่วนสำคัญที่จะให้มีการศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ดังนั้นการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันจึงได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมที่เน้นเนื้อหาเป็นหลักเป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะกระบวนการ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็นอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถนำทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้แสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการ

ดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากรายงานการวิจัยของสถาบันทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระบบการศึกษาของไทยมีความอ่อนแอทุกด้าน โดยเฉพาะด้านครูผู้สอนที่ไม่สามารถสอนวิทยาศาสตร์ด้วยแนวทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และการสอนที่เป็นการปฏิบัติทดลอง ต้องสอนโดยเน้นเนื้อหาการท่องจำเป็นหลัก ทำให้นักเรียนขาดการฝึกฝนและการสังสมทักษะเชิงกระบวนการวิทยาศาสตร์ ขาดทักษะในการสังเกต ขบคิด วิเคราะห์ปัญหา ไม่กล้าตอบคำถาม และขาดทักษะในการแสดงความคิดเห็น (สถาบันทรัพยากรมนุษย์, 2544)

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่ หรือ คำตอบที่เชื่อถือได้โดยใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัย ในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล (ทิตนา แคมมณี, 2548) ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ มีความน่าเชื่อถือและได้ฝึกกระบวนการต่างๆ เช่น การวางแผน การคิด การแก้ปัญหา การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ฝึกความละเอียดรอบคอบ ฝึกการสังเกต การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การเชื่อมโยงและการบูรณาการ เป็นการบ่มเพาะนิสัยที่ดี มีเหตุผลให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย (วีณา ประชากุลและประสาท เนื่องเฉลิม, 2553)

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เป็นการสอนที่เน้นการถ่ายโอนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (elicitation phase) ขั้นสร้างความสนใจ (engagement phase) ขั้นสำรวจค้นหา (exploration phase) ขั้นอธิบาย (explanation phase) ขั้นขยายความรู้ (elaboration phase) ขั้นประเมินผล (evaluation phase) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (extention phase) และให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน นักเรียนจะสร้างความรู้จากพื้นความรู้เดิมที่มี ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและไม่เกิดแนวความคิดที่ผิดพลาด (Bransford & Cooking, 2000: 131 -154) การจัดการเรียนแบบนี้เป็นการจัดแบบบูรณาการ คือ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง จากกิจกรรมและการทำงาน ทำให้นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้านทั้งอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความต้องการ และความถนัด ซึ่งผู้เรียนค้นคว้าและสร้างความรู้

ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ และช่วยเหลือเท่านั้น (ประสาท เนื่องเฉลิม, 2550)

วิธีการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยและการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการเรียนรู้ 2 วิธีดังกล่าว เพื่อเป็นข้อสังเกตในการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้อด้วยกระบวนการวิจัยกับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูง

กว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านเว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 186 คน จาก 3 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภูแลนคาวิทยายน อำเภอบ้านเว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวนนักเรียน 70 คน จาก 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เรื่องสารชีวโมเลกุล รูปแบบละ 12 แผน

2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรหว่าง 0.22 ถึง 0.58 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

3. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน

30 ข้อค่าอำนาจจำแนกรหว่าง 0.41 ถึง 0.74 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

4. แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรหว่าง 0.24 ถึง 0.41 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.77

การดำเนินการวิจัย

1. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น

3. ทดสอบหลังเรียน (post - test) ทั้ง 2 กลุ่ม เมื่อสิ้นสุดการเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ชุดเดิม

วิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และใช้ $t - test$ (Dependent Samples) และหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (pearson product correlation coefficient) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Hotelling's T^2

ผลการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 สอดคล้องกับแนวคิดของทิตานา แจมมณี (2548) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ใหม่ หรือคำตอบที่เชื่อถือได้ โดยใช้กระบวนการสืบสอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัย ในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิลักษณ์ สุขสำราญ

(2551: 90 -94) ที่พบว่านักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ที่ขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยและสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิตย์ กิรตินิตยา (2552: 55 - 61) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานมีทักษะการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เป็นการเรียนการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ลองฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และค้นหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ (วีณา ประชากุลและประสาธ เนืองเฉลิม, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์ คำแสงทอง (2550: 70 -124) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ (7E) มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เจตคติต่อการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของรุจาวภา ประถมวงษ์ (2551:79 - 84) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมพล ตามเมืองปัก (2553: 37-38) ที่

พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะรูปแบบการสอนทั้งสองวิธีมีที่มาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (อมรวิชัย นาคทรพรพ, 2547) ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและค้นพบคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และทัศนีย์ บุญเติม, 2547) ครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเท่านั้นจากกิจกรรมและการทำงาน ทำให้นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้านทั้งอารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้นทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารชีวโมเลกุล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรนำผลการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธีไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการวิจัย และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้นที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นๆเช่น ด้านความรับผิดชอบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการวิจัย และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้นกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆบ้าง เช่น คณิตศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- เฉลิมพล คามเมืองปัก. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น(7E)กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 4(4); 33-41.
- ทีศนา แจมมณี. (2548). *การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประสพ เนืองเฉลิม. (2550). "การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น" *วารสารวิชาการ*. 10(4), 28 -30
- เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์. (2536) "การสอนวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21" *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 10 (ฉบับรวมเล่ม), 25 -28
- มานิตย์ กิรตินิทยา. (2552). *การพัฒนาทักษะกระบวนการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,มหาสารคาม
- รุ่งระวี ศรีบุญนาม. (2552). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง กรด-เบส และเจตคติต่อการเรียนเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบปกติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(2); 42-49.
- รุจภา ประถมวงษ์. (2551). *การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร 5 ขั้น (5E) กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E)*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,มหาสารคาม.
- วีณา ประชากุล และประสพ เนืองเฉลิม. (2553). *รูปแบบการเรียนการสอน*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สถาบันทรัพยากรมนุษย์. (2544). *การเสริมสร้างการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อความเป็นเลิศในระบบการศึกษาของไทย: ยุทธศาสตร์ในการสร้างบุคลากรทางวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเต็ม. (2547). *การสอนแบบ Research — Based Teaching*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- อนงค์ คำแสงทอง. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการสอนวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบสมองครบส่วน (สคส.) การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ (7E) กับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อมรวิชัย นาคทรพรพ. (2547). *เรียนรู้คววิจัย: กรณีการสอนด้วยกระบวนการวิจัยภาคสนามวิชาการศึกษากับสังคม*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภาลัย สุขสำราญ. (2551). *การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้านของนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bransford, J.D. & Cooking, R.R. (2000). *How people learn*. Washington D.C.: National Academy Press.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

The Comparisons of Learning Achievement, Science Process Skills, and Attitudes toward Science of Prathomsueksa 5 Students between Multiple Intelligences, and 4 MAT Learning Activities.

ธนกฤต พิมพ์พรม¹, บังอร กองอิม², กมลหทัย แวงวาสิต³
Thankrit Pimporm¹, Bangon kongim², Kamolhathai Wangwasit³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4MAT กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่าม่วง เขตพื้นที่การประถมศึกษา เขต 3 จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 38 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) แล้วสุ่มนักเรียนเป็น 2 ห้อง ห้องละ 19 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา และกลุ่มทดลองที่ 2 เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบประยุกต์ใช้ทฤษฎี พหุปัญญาและแบบ 4 MAT 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 4) แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ Hotelling's T²

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed Candidate in Educational Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer, Faculty of Science, Mahasarakham University

³ Lecturer, Faculty of Science, Mahasarakham University

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา มีคะแนนใกล้เคียงกันกับนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบ 4 MAT

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์

Abstract

The purposes of the study were to; 1) compare Prathomsuksa 5 students' learning achievements, students' science process skills and students' attitudes toward science between before and after learning by the theory of multiple intelligences and 4 MAT. 2) compare Prathomsuksa 5 students' learning achievements, students' science process skills and students' attitudes toward science between instructional activities based on the theory of multiple intelligences and 4 MAT. The samples of the study were 38 students studying in Prathomsuksa 5 in semester 2 in the academic year 2011 at Ban Tha Muang School of Roi-Et Primary Educational Service Area 3. The samples were randomized with cluster random sampling then were randomly divided into 2 equal groups to attend different instructional activities administered under the theory of multiple intelligences and 4 MAT respectively. The research instruments consisted of 1) the Prathomsuksa 5 Science lesson plans on weather based on the theory of multiple intelligences and 4 MAT, 2) a multiple-choice of achievement test, 3) a multiple-choice science process skills test, and 4) the 5-scale attitude questionnaire, The statistical of data analysis included percentage, means, standard deviation, and Hotelling's T^2 .

The findings were as follows:

1. The students' learning achievements, science process skills and attitudes toward science subjects after attending the instructional activities based on the theory of multiple intelligences and 4 MAT were higher science process skills at the significant level $p < 0.05$.

2. The students' learning achievements, science process skills and attitudes toward science of the two groups which were conducted with the theory of multiple intelligences and

4 MAT were not different at the significant level 0.05. It was found that the test scores of the 2 groups were closely.

Keywords: Multiple Intelligences, 4 MAT Learning Activities, Learning Achievement, Science Process Skills, Attitudes toward Science

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันและในอาชีพ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างมากมายอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545) ประชาชนของประเทศใดที่ด้อยการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ ก็จะทำให้ประเทศนั้นด้อยพัฒนาตามไปด้วยในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการโภชนาการ ด้านสุขภาพอนามัยและการใช้ยารักษาโรค ด้านการเดินทาง ด้านการผลิต ด้านการศึกษา ด้านการสื่อสาร เป็นต้น (วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ, 2539)

ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เกิดจากนักเรียนมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน ทำให้ความสนใจและความสามารถในการรับรู้จึงแตกต่างกันด้วย นักเรียนส่วนหนึ่งขาดความตระหนักและไม่เห็นความสำคัญของเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ คิดว่าวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องยาก ครูผู้สอนเน้นการสอนเนื้อหาเป็นสำคัญ ไม่ได้เน้นกระบวนการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนไม่กระตุ้นให้นักเรียนอยากจะเรียน เน้นแต่การท่องจำ ไม่มีการปฏิบัติจริง (รุ่ง แก้วแดง, 2543) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มี

เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสนองความแตกต่างของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา (multiple intelligences) เป็นวิธีการเรียนที่เสริมสร้างคุณลักษณะการยอมรับนับถือตนเองและตระหนักในคุณค่าการเรียน ผู้เรียนได้แสดงออกหรือปฏิบัติกิจกรรมด้วยการใช้ความสามารถทางปัญญา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน สามารถสร้างแรงจูงใจและความปรารถนาของผู้เรียนในการเรียน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นนักอ่าน นักเขียน นักคิด มีความสามารถในการเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และดนตรี (Nicholson-Nelson, 1998)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการจัดกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวตามวงจรวัฏจักรที่สามารถยืดหยุ่นได้ ช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้มีชีวิตชีวาสนุกสนาน (กิตติคม คาวีรัตน์, 2543) โดยแม็กคาร์ธีย์ (McCarthy) ได้ใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์ในการกำหนดชั้นการเรียนรู้แทนการเคลื่อนไหวของ

กิจกรรมพื้นที่ของวงกลมถูกแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ใช้แทนกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ลักษณะ ได้แก่ ส่วนที่ 1 บูรณาการประสบการณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของตน ส่วนที่ 2 สร้างความคิดรวบยอด ส่วนที่ 3 ปฏิบัติและเรียนรู้ลักษณะเฉพาะตัว และส่วนที่ 4 บูรณาการประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ของตน และเพื่อตอบสนองการใช้สมองซีกซ้ายและซีกขวา จึงแยกย่อยเป็น 8 ขั้นตอน ซึ่งช่วยให้จัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลายและยืดหยุ่นตอบสนองการพัฒนาศักยภาพทุกด้านของผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างเต็มที่ (กิตติชัย สุทธาสีโนบล, 2544)

การประเมินผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รายวิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านท่าม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าที่โรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ 80 และจากการศึกษา งานวิจัยพบว่า การสอนโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทัญญากับการสอนแบบ 4 MAT สามารถพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถทางสติปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทัญญาและแบบ 4 MAT

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทัญญาและแบบ 4 MAT

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังแตกต่างกัน

2. นักเรียนที่เรียนแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนพัฒนาคุณภาพการศึกษาลุ่มน้ำชี สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา เขต 3 จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน จำนวน 150 คน จาก 9 ห้องเรียน 8 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่าม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา เขต 3 จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 38 คน จาก 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) และสุ่มนักเรียนออกเป็น 2

ห้อง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 19 คน เรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 19 คน เรียนรู้แบบ 4 MAT

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ แบบประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบละ จำนวน 10 แผน เรื่องลม ไฟ อากาศ รวมเวลา 20 ชั่วโมง

2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .20 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

3. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย 8 ทักษะ ได้แก่ การสังเกต การวัด การใช้ตัวเลข การจำแนกประเภท การจัดกระทำและการสื่อความหมายข้อมูล การหาความสัมพันธ์ระหว่างมิติกับเวลา การพยากรณ์ การลงความคิดเห็นจากข้อมูล ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.33 - 0.58 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

4. แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.57 - 0.86 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

การดำเนินการวิจัย

1. ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดย กลุ่มทดลองที่ 1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดย

ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา และกลุ่มทดลองที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาเรียนวิธีสอนละ 20 ชั่วโมง

4. ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

5. ทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

6. วัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ที่กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์การ ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยใช้สถิติ Hotelling's T^2

ผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($p > .05$) โดยนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา มีคะแนนใกล้เคียงกันกับนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบ 4 MAT

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากสาเหตุดังนี้ คือ กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งสองแบบมีลักษณะขั้นตอนการจัดกิจกรรมบางขั้นเหมือนกัน และบางขั้นตอนแตกต่างกัน แต่ภาพรวมของกิจกรรมทั้งสองเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและฝึกทักษะเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเองทั้งสองแบบ ครูคอยแนะนำและให้ความรู้ตามขั้นของกิจกรรม การให้ความสำคัญในการสอน การจัดชั่วโมงเรียน การใช้สื่อและอุปกรณ์เท่าเทียมกัน รวมทั้งความสามารถและประสบการณ์เดิมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับเดียวกัน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิมน้อย แพงปัสสา (2551: 152-155) ที่ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 100 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และกลุ่มที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนหลังเรียนไม่แตกต่างกัน

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT มีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากการเรียนรู้แบบ 4 MAT ขั้นของกิจกรรมจะแบ่งย่อยเป็น 8 ขั้นตอน และเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันในลักษณะของวัฏจักรเช่นเดียวกันโดยใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์แทนการเคลื่อนไหวของกิจกรรมการเรียนรู้ พื้นที่ของวงกลมถูกแบ่งออกเป็น 4 ส่วน สำหรับผู้เรียน 4 แบบ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลายและยืดหยุ่น ตอบสนองการพัฒนาศักยภาพทุกด้านของผู้เรียน (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมัน, 2543) ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ อาจเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมทั้งสองรูปแบบมีผลให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสองแบบเหมือนกัน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะกระบวนการจากการลงมือทำด้วยตนเอง จากประสบการณ์จริง ความถนัด ความสนใจของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎี พหุปัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรพินท์ สีสภา (2548: 95-96) พบว่า การเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT มีคะแนนเจตคติต่อ

วิชาวิทยาศาสตร์ หลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เน้นนักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ความการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ และช่วยในการแก้ปัญหาต่างๆ (กรมวิชาการ, 2545) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสองวิธี โดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนที่หลากหลายและเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนเกิดความรู้ ความคิด ความสามารถ และประสบการณ์อยู่ในระดับเดียวกัน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้จึงไม่แตกต่างกัน (ศศิโสภา แสงกมล, 2554) เมื่อนักเรียนมีโอกาสได้ฝึกประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้อย่างเต็มที่ด้วยตนเอง โดยเน้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เรียนรู้จากการทดลอง มีโอกาสใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก็จะช่วยพัฒนาเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ (พัชรินทร์ เทียบพิมพ์, 2551: 80) และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์เป็นแรงจูงใจในการนำเอาความรู้ ทักษะในการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน (Gauld, 1982) ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสร้อยสุภา มาศิ (2551: 57) ที่ได้วิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการและตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรุณรัตน์ มูลโพธิ์ (2548: 110-112) ที่พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์หลังเรียนโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม และมีคะแนนเฉลี่ย 6 ด้าน เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาและแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องของผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการเรียนรู้ที่จะต้องมีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ความวัฏจักรของการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนซึ่งมีลักษณะความรู้ที่แตกต่างกัน ได้มีโอกาสได้เรียนและพัฒนาตามศักยภาพของตนเองอย่างมีความสุข (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2545) ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน จึงมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่สามารถส่งเสริมเชาวน์ปัญญาหลายๆ ด้าน ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน (ทีศนา เขมมณี, 2545: 89-90) การจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีจึงช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศศิโสภา แสงกมล (2554: 35-38) ที่ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า นักเรียนที่เรียนตามหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและการเรียนรู้แบบพหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียน หลังเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ เทียบพิมพ์ (2551: 77) พบว่า นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้และแบบ 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผล

การวิจัยของนิมน้อย พงษ์ปัสสา (2551: 152-155) ได้วิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา พบว่า นักเรียนกลุ่มที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และกลุ่มที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา และแบบ 4 MAT เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมครูผู้สอนควรนำรูปแบบการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้รวมทั้งนำแนวทางการพัฒนาไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาวิชาและระดับชั้นอื่นๆ โดยการปรับระยะเวลาที่ใช้หรือยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและห้องเรียน

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญาและแบบ 4 MAT ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญาและแบบ 4 MAT มีประสิทธิภาพที่ไม่แตกต่างกันซึ่งสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทั้งสองกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญาและแบบ 4 MAT ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กับวิธีสอนอื่นๆ ว่ามีความแตกต่างต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2.2 ควรมีการทดลองใช้วิธีการเรียนรู้รูปแบบอื่นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ในลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กิตติคม คาวีรัตน์. (2543). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. *วิชาการ*, 3(10), 31-34
- กิตติชัย สุธาสีโนบล. (2544). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่คำนึงถึงพัฒนาการทางสมองของผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน (วัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4 MAT). *วิชาการ*, 4(1), 32-41.
- ทิตนา แจมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐสุภาวงศ์ ยิ่งสง่า วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ รังสรรค์ โฉมยา. (2551). การเปรียบเทียบการอ่านจับใจความ ภาษาไทยและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบวัฏจักรการเรียนรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1); 64-72.
- นันทน้อย แพงปัสสา. (2551). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา เรื่อง การบวกและการลบจำนวนที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 100 ที่มีสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์และความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม*.
- บึงอร เสรีรัตน์. (2543). *เก่งหลากหลายแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพหุปัญญา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ประคิษฐ์ คีอินธิ. (2552). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องการละเล่นพื้นบ้านชาติพันธุ์โย้ยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ. *วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม*.
- พัชรินทร์ เทียบพิมพ์ นิราศ จันทระจิตร และจิระพรรณ สุขศรีงาม. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้และแบบ 4 MAT. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1); 73-81.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มติชน.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506703 พัฒนาการเรียนการสอน*. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วิลักษณ์ ตั้งเจริญ. (3539). *วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- วิไลวรรณ นาถธีระพงษ์. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเสียงกับการได้ยิน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT. *วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม*.
- ศศิโสภา แสงกลม. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญา. *วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม*.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมัน. (2543). *วัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะดี เก่ง มีสุข (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. นนทบุรี: เอสอาร์ พรินติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับ*

เด็กที่มีความสามารถพิเศษ. กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์การศาสนา.

- สร้อยสุคา มาตี. (2551). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการเรียนรู้ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการและตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุพรรณษา กล้ารอด. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องปรากฏการณ์ ลม พ้า อากาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อรพินท์ สีโสภณ. (2548). การพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรื่องแสงและสารเคมี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อรุณรัตน์ มูลโพธิ์. (2548). การเปรียบเทียบผลการเรียนวิทยาศาสตร์แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน แนวทฤษฎีพหุปัญญา กับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ที่มีต่อเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ การคิดวิพากษ์วิจารณ์และการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ .
- Gaud, C.F. (1982). The scientific attitude and science education: A critical reappraisal. *Science Education*, 66(1), 109-121.
- Nicholson-Nelson, K.(1998). *Designing students' multiple intelligences*. New York: Scholastic Professional Books.

การศึกษานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนจิตรกรรมไทยประเพณีของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร

The Innovation of Learning Thai Poetry of “Golabot” Writing through Thai traditional painting technique of Mattayom one students of Roong - Aroon School, Bangkok.

อดิเรก สมบัติวงศ์¹, ทศนีย์ ผลเนื่องมา², พ้อง ช่างกิ่ง³

Adirek Sombatwong¹, Tassanee Polneungma², Pong Saengking³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเขียนภาพจิตรกรรมไทยประเพณี 2) ทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ 3) ประเมินผลสัมฤทธิ์ และเจตคติในการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2553 จำนวน 75 คน โดยใช้เวลาสัปดาห์ละ 3 คาบ จำนวน 10 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนจิตรกรรมไทยประเพณี 7 ชุด 2) แม่บทคำประพันธ์กลอนกลบท 3) แผ่นปรุลายแบบโบราณ 4) แบบฝึกหัดการนำชุดคำที่สะสมไว้มาเขียนเป็นคำประพันธ์กลอนกลบทให้สัมพันธ์กับแม่ลายไทยและ 5) แบบประเมินผลการใช้นวัตกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t - test)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้จิตรกรรมไทยประเพณีเป็นสื่อในการสร้างคำและนำคำเหล่านั้นมาเขียนเป็นกลอนกลบท ทำให้ผู้วิจัยค้นพบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางกายภาพของลายไทยกับคำไทย

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันอาศรมศิลป์

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันอาศรมศิลป์

¹ M. Ed. Candidate in Educational, Arsom Silp Institute of the Arts

² Associate Professor, Faculty of Education, Chulalongkorn University

³ Lecturer, Faculty of Education, Arsom Silp Institute of the Arts

2. นักเรียนส่วนใหญ่สามารถคัดลอกลายไทยตามแบบปรุลายโบราณได้สัดส่วนสมคูล และสามารถเขียนกลอนกลบทได้สัมพันธ์กับลักษณะโครงสร้างของลายไทย และให้ความหมายเชิงคุณค่าที่เกิดขึ้นในจิตใจของตนเองได้
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ และเจตคติในการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทดีขึ้นตามลำดับ

คำสำคัญ: การศึกษานวัตกรรม การเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบท การเรียนจิตรกรรมไทยประเพณี

Abstract

This research aims to; 1) create the innovative Thai poetry learning through Thai traditional drawings in order to use an innovative learning techniques, 2) tryout an innovative learning techniques and 3) evaluate achievement and attitudes in learning. The sample were 75 students of Mattayomsueksa 1 students, who are currently studying at Roong-Aroon School in Bangkok of the academic year 2011, which takes 3 periods a week for 10 week length. The research instruments consists of 1) an Integrated Learning Curriculum of Thai poetry through Thai Traditional Paintings, 2) Thai Golabot poetry by traditional Thai drawings, 3) Thai style traditional stencils, 4) the vocabulary bank for the further poetry writing, and 5) an evaluation form. The statistics analyzing data were percentage, mean, and a standard deviation and t- test.

The result as followings:

1. The innovative method, which is created from the application of Thai traditional painting, for the medium used in word creation into poems makes the researcher realize the structural relationship between Thai traditional arts and words.
2. Most students are able to reproduce the picture and pattern perfectly, and they can also write the poem inspired by the picture of Thai traditional painting. Moreover, they are able to give the intrinsic quality that occurred during the process.
3. The result also shows that students can make the progress in gaining higher scores when evaluated after the process.

Keywords: Innovative learning, Thai language learning of Thai Golabot poetry writing, and traditional Thai drawings learning

บทนำ

คำในภาษาไทยมีอยู่มากมายและคำเหล่านั้นจะมีความหมายเชิงคุณค่าในการประกอบความคิดขึ้นจนแตกฉานหากผู้ใช้รู้จักที่จะนำคำที่หลากหลายนั้นมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เราไม่สามารถอธิบายอะไรที่เกิดจากกระบวนการคิดความรู้สึกได้อย่างลึกซึ้งและซับซ้อนได้เลยหากไม่มีคำ (กรรณิการ์ สัจกุล, 2550: สัมภาษณ์) นอกจากคำจะเป็นเสปียงคลังแห่งความคิดแล้ว คำไทยยังมีคุณสมบัติในการสื่อสารความรู้สึกความหมายและลักษณะของการกระทำต่างๆ ได้อย่างละเอียด ประณีต ถี่ถ้วน หลากหลายตามวิถีวัฒนธรรมไทย ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นไปเพื่อให้นักเรียนก้าวเข้าสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของไวยากรณ์ที่เป็นรากร่วมของภูมิภาคด้านภาษา และเพื่อบรรลุคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่มีความองงามทั้งทางด้านสติปัญญา สุนทรียภาพ และจริยธรรมไปพร้อมๆ กัน (ประภาภัทร นิยม, 2550: สัมภาษณ์)

ภาษาไทยจึงเป็นวิชาสำคัญที่สุดวิชาหนึ่งในระบบการศึกษาของประเทศไทยเพราะเป็นภาษาประจำชาติและเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขรหัสเข้าไปสู่ศาสตร์ต่างๆ ได้อย่างละเอียด (ก่อสร้าง ศักดิ์พิพานิชย์, 2542:2) แต่การจัดการเรียนการสอนด้านการเขียนมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะการสอนเขียนกลอนกลบทหรือบทร้อยกรองที่เน้นการเล่นคำเล่นเสียงในแต่ละวรรคของบทร้อยกรอง ซึ่งมีหลายสาเหตุ เช่น นักเรียนได้รับการฝึกฝนและมีชุดคำที่เกิดจากการรับรู้ทางอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อเรื่องราวต่างๆ อย่างลึกซึ้งยังไม่เพียงพอ เป็นต้น ปัจจุบัน นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนรุ่งอรุณยังมีความนิยมและชื่นชอบการเขียนลายเส้นตามแบบการ์ตูนญี่ปุ่นไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือโรงเรียน แต่กลับไม่นิยมเขียนวาดภาพลายไทย เมื่อผู้วิจัยได้สังเกตเห็น

การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผ่อง ช่างกิ่ง ซึ่งเน้นให้นักเรียนเขียนลายไทยผ่านศิลปะภาพวาด ทั้งการเขียนแบบสัมผัส การปรุกลาย การโรยลาย และการเขียนคัตลอกลายด้วยตนเอง จนกระทั่งนักเรียนรักในการทำงานศิลปะภาพวาดและสามารถสอนคนอื่นให้ทำงานศิลปะได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าลักษณะโครงสร้างของคำไทยกับจิตรกรรมไทยประเพณีอันเป็นภูมิปัญญาของชาติไทย พบว่า คำไทยกับลายไทยมีลักษณะทางโครงสร้างเหมือนกันคือ การแตกคำ - การแตกลาย การซ้อนคำ - การซ้อนลาย การซ้ำคำ - การซ้ำลาย การสลับคำ - การสลับลาย ซ่อคำ - ซ่อลาย และการผูกคำ - การผูกลาย เป็นฉันทลักษณ์ทางภาษาและเป็นฉันทลักษณ์ทางลายที่มีกลวิธีหรือมีหลักการในการผูกลาย สร้างลายให้เกิดเป็นชิ้นงานสำคัญต่างๆ จนเกิดเป็นรูปลักษณะที่งดงาม ดังนั้น ลักษณะโครงสร้างของคำไทยกับลายไทยจึงเป็นเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงจินตนาการและวิถีคิดที่ลึกซึ้งของบรรพบุรุษไทยจนกลายเป็นมรดกทางปัญญาของชาติในที่สุด

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอวิธีการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการเรียนรู้อาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนจิตรกรรมไทยประเพณี โดยการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทขึ้นมาใหม่ และนวัตกรรมนี้จะเป็นการเชื่อมโยงจากการลงมือปฏิบัติจริงจากการเรียนกลอนกลบทผ่านการเรียนจิตรกรรมไทยประเพณีที่เป็นสุนทรียศิลป์ โดยการเลือกแม่บทร้อยกรองประเภทกลอนกลบทจากศิลาจารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จำนวน 5 กลบท มาเป็นแม่บทในการสร้างแบบฝึกหัดประกอบแผนการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอน

กลบทในรูปแบบใหม่ และเป็นประโยชน์สำหรับครูในระดับต่างๆ ที่สามารถนำเอาวิธีการสอนและข้อค้นพบจากผลงานการวิจัยชิ้นนี้ไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบแผนการเรียนการสอนการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบแผนการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนกิจกรรมไทยประเพณี
2. เพื่อทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
3. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ และเจตคติในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

วิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ เขตบาง-ขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 75 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบประเมินเพื่อจัดลำดับของประชากร
2. ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการจำนวน 7 ชุด
3. แม่บทคำประพันธ์กลอนกลบท 5 แม่บท
4. แผ่นปรุลายแบบโบราณ 5 แม่ลาย
5. แบบฝึกหัดการนำชุดคำที่สะสมไว้มาเขียนเป็นกลอนกลบทให้สัมพันธ์กับแม่ลายไทย
6. แบบประเมินผลการใช้นวัตกรรม
7. แบบบันทึกบทบาทของครูกับการปรับท่าที่ทางบวที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของการเรียนรู้ของนักเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. ร้อยละ (Percentage)
3. ทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบที (t - test)

ผลการวิจัย

1. การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนกิจกรรมไทยประเพณี พบว่า แม่ลายและแม่คำมีความสัมพันธ์กันเชิงโครงสร้างทางกายภาพรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบลักษณะโครงสร้างทางกายภาพของแม่ลายและแม่คำ

ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพของแม่ลาย	ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพของแม่คำ
1. มีสัดส่วน ชั้นเชิง ลีลาที่พร้อมจะเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง แยกตัวจากลายย่อยไปสู่ลายใหญ่ ด้วยการซ้ำลาย ซ้อนลาย สลับลายจากซ้ายเป็นขวา หรือสลับลายจากขวาไปซ้าย และยึดหยุ่นได้ เพื่อให้ได้ลายใหม่ที่มีความงดงามแตกต่างไปจากลายเดิมอย่างไม่รู้จักจบสิ้น	1. มีทั้งเสียงและความหมายที่พร้อมจะเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง แยกตัวจากแม่คำไปสู่ลูกคำ จากลูกคำไปสู่ช่อคำด้วยการซ้ำคำ ซ้อนคำ หรือสลับตำแหน่งคำ และจากช่อคำไปสู่บทร้อยกรอง ที่พลิกแพลงได้ เพื่อให้ได้คำใหม่ที่มีความหมายและมีเสียงที่ไพเราะแตกต่างไปจากคำเดิมได้อย่างไม่รู้จักจบสิ้น
2. มีจังหวะลีลาที่อ่อนช้อย พลั้วไหว งดงาม แต่ก็แฝงความเฉียบคม เค็ดขาด ลงไปในจังหวะของลายที่สอดคล้องประสานกลมกลืนกันได้อย่างเหมาะสมเจาะลงตัว	2. มีเสียงไพเราะประหนึ่งเสียงดนตรี แต่แฝงไปด้วยปฏิภาณอันเฉียบคม เค็ดขาดลงไปในจังหวะของคำที่สนุกสนานและท่วงทำนองที่ไพเราะได้อย่างเหมาะสมเจาะลงตัวทั้งคำ เสียงและความหมาย
3. คุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นได้สมานกันกระทั่งก่อให้เกิดเป็นลวดลายและรูปลักษณะ ต่างๆกัน แต่แฝงไปด้วยวิถีคิดที่ลึกซึ้ง คมคาย	3. คุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นได้สมานกันกระทั่งก่อให้เกิดเป็นถ้อยคำสำเนียงที่เคลื่อนไปในลีลาต่างๆกันตามบริบทของคำ แต่แฝงไปด้วยปฏิภาณอันลึกซึ้ง
4. ครั้นแม่ลายแยกตัวออกเป็นช่อลายแล้ว กลุ่มของลายก็คลี่ตัวไปด้วยการผูกลายแบบต่างๆ ตามจินตนาการของครุช่างไทยผู้ออกแบบที่สะสมถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนกลายเป็นภูมิปัญญาลายจึงเรียงตัวไปในลักษณะที่ต่างกัน ส่วนที่ทำให้ลวดลายเหล่านั้นงดงาม ก็คือความเหมาะสมเจาะของการวางจังหวะลายลงในพื้นที่เดียวกัน	4. ครั้นแม่คำแยกตัวออกเป็นช่อคำแล้วกลุ่มของคำก็คลี่ตัวไปในกลชนิดต่างๆ คำจึงเรียงตัวไปในลักษณะที่ต่างกันตามวิถีคิดของกวีผู้สร้างงาน ส่วนที่ทำให้ถ้อยคำเหล่านี้ไพเราะคือความงดงามเหมาะสมเจาะของเสียงคำในชुकคำเดียวกันนั่นเอง
5. มีฉันทลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทย คือ มีจังหวะ ลีลา วรรคตอน สัมผัส และสัมพันธ์กันทั้งค่านซ้ายและค่านขวา	5. มีฉันทลักษณ์ทางบทร้อยกรองในภาษาไทย คือ มีจังหวะ ลีลา วรรคตอน สัมผัสและสัมพันธ์กันทั้งสัมผัสนอกและสัมผัสใน
6. ลายที่ผูกเป็นกลุ่มต้องเป็นหมวดหมู่เดียวกัน จะช่วยให้ลายนั้นมีความกลมกลืนกันและมีความเป็นสุนทรียศิลป์มากขึ้น	6. ชुकคำที่นำมาร้อยเรียงกันในบทร้อยกรอง ต้องเป็นชुकคำหมู่เดียวกันจะช่วยให้อ่านนั้นมีระดับฐานันดรกลมกลืนกันและมีสุนทรียภาพมากขึ้น

จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมา ออกแบบเป็นหลักสูตรและแผนการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดที่สำคัญเป็น 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การโรยลายแบบโบราณ เป็นการฝน ลูกประคบถ่านผงลงบนแผ่นปรุลายและการคัด ลอกลายตามรอยปรุ

2. การระบุชุดคำที่แสดงลักษณะ โครงสร้างและอากัปกริยาของแม่ลาย เช่น คคโค้ง พลิวไหว สะบัดปลาย กาบซ้อนฯลฯ

3. การนำชุดคำนั้นมาเขียนเป็นบท ร้อยแก้ว

4. การอ่านออกเสียงและท่องจำแม่บท กลอนกลบทที่นำต้นแบบมาจากวัดโพธิ์

5. การถอดรหัสวิธีการเขียนกลอนกลบท จากแม่บทกลอนกลบท

6. การนำชุดคำจากบทร้อยแก้วมาเขียน เป็นกลอนกลบทตามแม่บทกลอนกลบท

7. การจัดการความรู้ของนักเรียนเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลายไทยกับ แม่บทกลอน กลบท

2. การทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนรู้อ ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทของ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้ ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ก็สามารถคัดลอกลายไทยตามแบบปรุลาย โบราณได้อย่างประณีต สามารถเขียนกลอนกลบท ได้เชื่อมโยงกับความงดงามของลายไทยและความ หมายถึงคุณค่าที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของนักเรียน เอง

3. การประเมินผลสัมฤทธิ์ และเจตคติใน การเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า นักเรียน

มีผลสัมฤทธิ์ และเจตคติดีขึ้นตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหาสอดคล้อง กับแม่ลายของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยดีขึ้นตาม ลำดับจาก 6.32 เป็น 6.54, 6.58, 6.89 และ 6.96 จาก 10 คะแนน ถือว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ที่มีต่อเนื้อหาที่สอดคล้องกับแม่ลายอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง - ดี

3.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านการลำดับเนื้อหาของ นักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยดีขึ้นตามลำดับจาก 6.44 ไปเป็น 6.65, 6.73, 6.85 และ 7.03 จากคะแนน เต็ม 10 คะแนน ถือว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ที่มีต่อการลำดับเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ดี

3.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านความถูกต้องของ ฉันทลักษณ์ของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยดีขึ้นตาม ลำดับจาก 7.31 ไปเป็น 7.54, 7.59 เมื่อครูได้ให้นักเรียนเน้นย้ำเรื่องฉันทลักษณ์ คะแนนเฉลี่ยของ นักเรียนเริ่มดีขึ้นตามลำดับจาก 7.65 เป็น 8.17 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ถือว่า ผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนที่มีต่อความถูกต้องของฉันทลักษณ์อยู่ใน เกณฑ์ดี

3.4 ผลสัมฤทธิ์ด้านการใช้ภาษาและ สำนวนโวหารของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยดีขึ้น ตามลำดับจาก 6.28 ไปเป็น 6.72 แล้วลดลง เป็น 6.54 เมื่อครูเน้นย้ำถึงการเลือกสรรคำที่เป็น สำนวนโวหารแทรกระหว่างกลอนกลบทเพื่อให้ได้ รสของคำ คะแนนเฉลี่ยเริ่มดีขึ้นอีกตามลำดับจาก 6.83 เป็น 6.89 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ถือว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีต่อการใช้ภาษาและ สำนวนโวหารอยู่ในเกณฑ์ ปานกลางถึงดี

3.5 ผลสัมฤทธิ์ด้านแนวความคิดหรือ คติธรรม ซึ่งนักเรียนได้มาจากการลงมือเขียน คัดลอกลายไทยแล้วสังเกตความรู้สึกนึกคิดและ จิตใจของตนเอง พร้อมกับระบุชุดคำเหล่านั้น

ออกมาเป็นคำและนำมาเขียนถ่ายทอเป็นกลอนกลบท มีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ขึ้นตามลำดับจาก 6.68 ไปเป็น 6.94 แล้วลดลงเป็น 6.77 จากนั้น เมื่อครูทบทวนการแทรกแนวความคิดหรือคตินิยมของนักเรียนลงไปในช่วงกลอนกลบท คะแนนเฉลี่ยเริ่มดีขึ้นอีกตามลำดับจาก 6.85 เป็น 6.90 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ถือว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีต่อแนวความคิดหรือคตินิยมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงดี

4. ผลเจตคติในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า เจตคติในด้านการให้ความ

หมายเชิงคุณค่าของการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนกิจกรรมไทยประเพณีก่อนการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจาก 3.63 เป็น 3.81 ส่วนเจตคติในด้านความนิยมชื่นชอบการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนกิจกรรมไทยประเพณีมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นจาก 3.08 เป็น 3.15

คะแนนดังกล่าวสามารถแปลงค่าเป็นอัตราส่วนร้อยละเปรียบเทียบเป็นอัตราของเจตคติด้านการให้ความหมายเชิงคุณค่าและด้านความนิยมชื่นชอบในการเรียนรู้ร้อยละคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติของการเรียนรู้กลอนกลบทก่อนและหลังการเรียนรู้

เจตคติ	ก่อนการเรียนรู้	หลังการเรียนรู้
1. ด้านการให้ความหมายเชิงคุณค่าของการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนกิจกรรมไทยประเพณี	72.6	76.2
2. ด้านความนิยมชื่นชอบการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนกิจกรรมไทยประเพณี	54.2	63.0

อภิปรายผล

1. นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนกิจกรรมไทยประเพณี มีลักษณะเป็นชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการและแบบฝึกหัดที่ได้สร้างขึ้นนั้น มีลำดับชั้นการสอนเริ่มจากง่ายไปหายาก เปรียบเสมือนเป็นขั้นบันไดให้นักเรียนได้เดินไปตามลำดับขั้นของตนเอง ส่งผลให้เกิดแรงกระตุ้นที่สนใจใคร่รู้ยิ่งขึ้น (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรชัย, 2522: 52-62) สำหรับการตั้งโจทย์คำถามให้แก่นักเรียนนำชุดคำที่ส่งมาให้มาเขียนอธิบายลักษณะ

โครงสร้างและกิริยาอาการของแม่ลายผ่านกลอนกลบท พบว่าการที่นักเรียนได้เขียนอธิบายเป็นร้อยแก้วก่อน จากนั้นจึงยกระดับความยากขึ้นไปสู่การแปลงร้อยแก้วนั้นเป็นบทร้อยกรองประเภทกลอนกลบท จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ และคณะ, 2551: 103)

2. ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีดังนี้

2.1 ผู้วิจัยค้นพบว่า นักเรียนได้ใช้เวลาจดจ่ออยู่กับการปรุกลายและการเขียนตามแบบปรุกลาย โดยครูมีบทบาทตั้งคำถามให้นักเรียนได้สังเกตภาวะภายในจิตใจไม่ว่าจะเป็นความคิดหรืออารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างทำงาน และจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นภายในจิตใจระหว่างกันและกันสิ่งเหล่านี้ได้ทำให้นักเรียนเข้าใจการมีสติว่าคือ การดูกายทำงานและเห็นจิตเคลื่อนไหว สามารถแยกแยะสิ่งที่เป็นกุศลจิตและอกุศลจิตได้ สามารถปล่อยวางความคาดหวัง ความอยากทำให้ดี ความกลัวผิด กลัวเสียหน้า เป็นต้นและกลับมาสู่ความมีจิตใจเป็นปกติอยู่กับการงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยนักเรียนจะมีท่าทีที่มุ่งมั่นในการทำงาน มีความประณีตพิถีพิถันกับชิ้นงาน และมีปัญญาเป็นเครื่องมือนำไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหนทางแห่งการค้นพบศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในตน ด้วยเหตุนี้ การเขียนงานจิตรกรรมไทยจึงเป็นการฝึกจับสังเกตความรู้สึกรู้ใจของตัวเองทุกขณะจิต มีสายตาที่ช่างสังเกต รู้จักคิดวิเคราะห์ มีจินตนาการสร้างสรรค์งาน เชื่อมั่นในตนเอง รู้วิธีการแก้ไขปัญหาได้หลายวิธี และรู้จักสร้างความคิดได้เป็นระบบและมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยใจที่เป็นอิสระมุ่งให้ผู้เขียนเรียนรู้คุณค่าความเป็นมนุษย์ภายในตนเอง ได้ฝึกเผชิญกับความกลัวและก้าวข้ามความกลัวนั้นด้วยความมองอาจกล้าหาญ

นอกจากนี้ การเขียนตามแบบปรุกลายโบราณนอกจากเป็นเครื่องมือฝึกสติและเจริญภาวนาแล้ว ยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง คือ สมองจะทำหน้าที่ซึบซับข้อมูลต่างๆ จากสิ่งตามองเห็นและภาพที่ปรากฏอยู่โดยรอบ เมื่อเข้าใจเช่นนี้ การออกแบบให้นักเรียนได้ฝึกทำซ้ำการสังเกตกายและใจจึงเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดียิ่ง

ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อัครภูมิ จารุภากร และพรวิไล เลิศวิชา ที่กล่าวว่า การที่เราจะทำให้เด็กเห็นภาพอะไรในขณะที่ยืนดูนั้น ไม่ใช่เรื่องเทคนิคเสริมเล็กๆ น้อยๆ แต่เป็นยุทธศาสตร์แห่งการจัดการให้สมองเรียนรู้ เพราะสมองจะซึบซับข้อมูลจากรูปทรงต่างๆ ที่อยู่โดยรอบในชีวิตประจำวันที่สวยงามเราวาดไปถึง บ่อยครั้งที่สิ่งต่างๆ จะเข้าไปอยู่ในจิตใจได้สำนึกโดยไม่รู้ตัว และเป็นส่วนสนับสนุนการเรียนรู้ให้มากขึ้น ดังนั้น งานที่นักเรียนทำขึ้นมาเองซึ่งเป็นรูปทรงเชิงศิลปะที่เป็นตัวแทนสื่อความหมายในทางบวกและภาพที่เป็นสื่อถึงการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตและความงาม สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดการรับรู้ซึ่งจะช่วยกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น (อัครภูมิ จารุภากร และพรวิไล เลิศวิชา, 2550: 224 – 224)

2.2 ในด้านการทำแบบฝึกหัดการสร้างคำจากลายไทยโดยการระบุชุดคำจากการสังเกตลักษณะโครงสร้าง รวมทั้งกิริยาอาการของแม่ลายนวัตกรรมที่สร้างขึ้นช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนการสังเกตอย่างละเอียดและฝึกพึ่งพาตนเองได้ในทางสติปัญญา กล่าวคือ นักเรียนได้ฝึกสังเกตลักษณะโครงสร้างของลายจากการลงมือเขียนและสังเกตเห็นชุดคำที่ปรากฏอยู่ภายในจิตใจตามการสังเกตนั้น และเขียนคำเหล่านั้นออกมาตรงตามที่คิดไว้ การฝึกทำซ้ำในกระบวนการนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานตามกิจกรรมที่ออกแบบไว้ได้อย่างรวดเร็ว คล่องแคล่วและแม่นยำมากขึ้นเป็นลำดับเมื่อนักเรียนพบว่าตนเองทำได้ดีเช่นนี้ เขาจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง กล่าวโดยสรุป การสร้างงานศิลปะที่มีมิติอันลึกซึ้งเช่นนี้จะคอยหล่อเลี้ยงธรรมชาติพิเศษของความคิดและจิตใจของมนุษย์ในการสะท้อนมองไปที่คุณภาพภายในจิตใจของคนได้อย่างแยบคาย นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตั้งวงสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อฝึกให้นักเรียนทั้งหมดได้ช่วยกันระบุคำหลัง

จากที่แต่ละคนได้ระบุจุดคำจากแม่ลายด้วยตนเองแล้ว วิธีการดังกล่าวกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระบุจุดคำที่ค้นพบจากกันและกันได้ นักเรียนที่เรียนรู้ได้ซ้ำก็ได้โอกาสเรียนรู้จากเพื่อน ส่วนนักเรียนที่เรียนรู้ได้รวดเร็วก็มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อน ทำให้มีความมั่นใจในตนเองและกล้าที่จะพูดแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างมากยิ่งขึ้น (อัครภูมิ จารุภากร และพรพิไล เลิศวิชา, 2550: 224 – 224)

2.3 ในด้านการสังเกตและการฝึกถอดรหัสแม่บทกลอนกลบทของนักเรียน สามารถสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนคิดตามกล่าวคือ แม่บทกลอนกลบทที่ครูคัดเลือกมาเป็นสื่อในการเรียนการสอนนั้นมีฉันทลักษณ์และการเล่นคำในจังหวะสัมผัสที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากกลอนแปดที่นักเรียนเคยเห็นผ่านหูผ่านตามาก่อนเมื่อนักเรียนได้อ่านออกเสียงแล้ว ส่งผลให้อยากทดลองถอดรหัสฉันทลักษณ์นั้นว่ามีวิธีการเขียนอย่างไร จึงเกิดกระบวนการช่วยเหลือกันถอดรหักระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุก มีความสุขและมีความภาคภูมิใจในตนเอง (นพพล บัวสาย, 2545: 81)

2.4 ในด้านการนำจุดคำที่สั่งสมไว้มาเขียนเป็นกลอนกลบทผ่านการอธิบายลักษณะโครงสร้างและกิริยาอาการของแม่ลาย ทำให้นักเรียนมีจุดคำหลากหลายและมีความเข้าใจในฉันทลักษณ์ของกลอนกลบทนั้นๆ จะสามารถเขียนกลอนกลบทได้อย่างมั่นใจ สนุกสนานและรวดเร็ว อันเป็นการค้นพบและรู้จักศักยภาพของตนเอง จนนำไปสู่การช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่เขียนไม่ค่อยได้ การเรียนรู้กลอนกลบทดังกล่าวจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สร้างสุนทรียภาพในการอยู่ร่วมกันได้อีกด้วย (กนกพ ศิริกาและมารินี ระถิ, 2554: 6 อ้างถึงใน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2550:17-34)

2.5 ในด้านการสรุปการเรียนรู้ความสัมพันธระหว่างแม่ลายกับแม่บทกลอนกลบททำให้นักเรียนสามารถสรุปความสัมพันธระหว่างแม่ลายที่เป็นกายภาพกับแม่บทกลอนกลบทที่เป็นจินตภาพได้โดยผ่านการจัดการความรู้ที่แต่ละคนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเป็นการฝึกกระบวนการคิดอย่างมีระบบ รู้จักคิดวิเคราะห์ไม่มองเห็นภาวะการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น อย่างคั่นๆ ผิดเพี้ยน และการสนทนาแลกเปลี่ยนในวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดการต่อยอดความคิดความรู้และความเข้าใจถึงที่มาของการเรียนรู้จากภาวะภายในจิตใจของตนโดยไม่มีขอบเขตจำกัด รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้มองเห็นความสัมพันธระหว่างแม่ลายกับแม่บทกลอนกลบทอย่างสอดคล้องกันทั้งทางกายภาพและจินตภาพและเข้าถึงความหมายเชิงคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างแท้จริง อันเป็นการพึงพาตนเองได้ในที่สุด (ศิวกานต์ ปทุมสุติ, 2553: สัมภาษณ์)

3. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรม ทำให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมกับการจัดวางโครงสร้างของบทร้อยกรองตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบ สามารถจัดเรียงลำดับเนื้อเรื่องได้สอดคล้องสัมพันธ์กันและมีความไพเราะมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการทำซ้ำ 7 ชั้นคอนคั้งที่กล่าวมาแล้ว สิ่งนี้ได้ช่วยให้นักเรียนสามารถสรุคว่ามาเขียนเป็นกลอนกลบทได้คล่องแคล่วขึ้นตาม 7 ลำดับ ประเด็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความเห็นของจรรยาพรพรรณ พวงมาลี ที่สรุปว่า การสอนเขียนบทร้อยกรองเป็นการให้นักเรียนรู้จักจัดคำให้มีคล้องจองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ของการประพันธ์แต่ละชนิด รวมทั้งมีเนื้อหากลมกลืน

ถูกต้องตามความนิยมด้วย และครูควรมีขั้นตอนในการสอนทุกครั้ง (จารุวรรณ พวงมาลี, 2538:4) นอกจากนี้ การที่ครูสอนให้นักเรียนรู้จักคิดแล้ว แสดงความคิดออกมาเป็นการเขียนด้วยการฝึกซ้ำๆ จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเขียนบทร้อยกรองขึ้นตามลำดับ (ศิวกานท์ ปทุมสูติ, 2539:15) ซึ่งตรงกับความเห็นของสุมน อมรวิวัฒน์ ที่ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการสัมผัส สัมพันธ์ คิควิเคราะห์ และฝึกปฏิบัติท่ามกลางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการฝึกให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์จริงในสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความรักต่อสิ่งแวดล้อมทั้งหมด (สุมน อมรวิวัฒน์, 2544: 8)

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาไทยประเภทคำประพันธ์กลอนกลบทผ่านการเรียนกิจกรรมไทยประเพณี ผู้วิจัยควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คัดลอกแม่ลายลงในบนกระดาษไข ทำเครื่องมือในการปรุลายด้วยวัสดุจากธรรมชาติ ทำการปรุลาย ทำการโรยลาย และคัดลอกลายลง

บนกระดาษช่วยตนเอง พร้อมกับขยายเวลาทำงานศิลปะและคู่มือคู่มือของตนเอง ทั้งนี้ เพื่อเข้าถึงความสุนทรีย์ศิลปะและสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเอง

2. การพานักเรียนไปเรียนรู้จากสถานที่จริงที่มีผลงานแบบชั้นครูและมีมือครูโบราณอยู่ผ่านการคัดลอกลายจากงานชั้นครู จะเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ได้ดีกว่าในห้องเรียน

3. การที่ผู้วิจัยให้นักเรียนชมสารคดีที่เกี่ยวข้องกับอากัปกริยาของสัตว์ต่างๆ แล้วถอดรหัสอากัปกริยานั้นให้สัมพันธ์กับกลอนกลบท พร้อมกับเขียนกลอนกลบทต่างๆ ให้สัมพันธ์กับอากัปกริยาของสัตว์นั้นๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งต่อไปเป็นอย่างยิ่ง

4. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า การเรียนรู้กลอนกลบทเป็นความซับซ้อนและยากลำบากในการเขียนและเป็นเรื่องโบราณคร่ำครึสำหรับนักเรียนรุ่นใหม่ ดังนั้นครูควรตระหนักถึงการใช้นวัตกรรมและสื่อต่างๆ และการปรับท่าทีของครูที่มีต่อนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ศิริรักษา และมารินี ระถิ. (2554). การพัฒนาการเรียนรู้อาษาไทยโดยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD เรื่อง การอ่านและการเขียนคำยกชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 1(2): 1-8.
- กรรณิการ์ สัจกุล. *คณาจารย์ของสถาบันอาศรมศิลป์*. (ตุลาคม, 2550). สัมภาษณ์.
- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2542). *เกร็ดการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จารุวรรณ พวงมาลี. (2538). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับเรียนโดยเน้นฉันทลักษณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐพงศ์ วงศ์สุ่ย และคณะ. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.*
- นภดล บัวสาย. (2545). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปการคู่กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาภัทร นิยม. *ผู้อำนวยการโรงเรียนรุ่งอรุณ.* (กันยายน, 2550). สัมภาษณ์.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ และคณะ. (2553). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วย แบบฝึกทักษะประกอบกลุ่มร่วมมือแบบ STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.*
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2539). *กลวิธีสอนเด็กให้เรียนเขียนกวี (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพมหานคร: บริษัทต้นอ้อ แกรมมี จำกัด.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. *ผู้อำนวยการสถาบันสักอาศรม.* (พฤษภาคม, 2553). สัมภาษณ์.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย. (2522). *วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2544). การเรียนรู้เพื่อรักและรักสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการชิมชั๊บ. (*เอกสารประกอบคำบรรยายเนื่องในการอบรมพัฒนาความเป็นครูตามวิถีการเรียนรู้ที่รุ่งอรุณ ตอนกระบวนการเรียนรู้ตามนัยพุทธธรรม ณ ห้องประชุมชั้น ๒ อาคารรพินทร์ โรงเรียนรุ่งอรุณ บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร).*
- สุรพล ธรรมรัมย์คี. (2551). *หัวใจรุ่งอรุณ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถานอักษร.
- อัครภูมิ จารุภากร และพรพิไล เลิศวิชา. (2550). *สมองเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิทยาการการเรียนรู้.

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และความมุ่งมั่นที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

The Effects of Family Relationships, Self-Efficacy, Classroom Participation and Determination on Students' Academic Achievement in Secondary School of Metropolitan Bangkok

เสาวณีย์ พากเพียร¹, วรเดช จันทรสร² และศันสนีย์ จะสุวรรณ์³

Saowanee Phakphian¹, Voradej Chandarasorn², Sansanee Jasuwan³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับและอิทธิพลของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และความมุ่งมั่น ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน 400 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก เป็นนักเรียน จำนวน 10 คน และครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรม LISREL ในการสร้างและตรวจสอบแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน ความมุ่งมั่นของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีค่าดัชนีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ดี และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า Chi-Square = 87.91, degree of freedom = 87, P-value = 0.452, RMSEA = 0.005, SRMR = 0.009, GFI = 0.977, AGFI = 0.950 และ CN = 542.663 โดยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ศาสตราจารย์ ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Doctor of Philosophy (Development Administration) Suan Sunandha Rajabhat University

² Professor, Ph.D. Suan Sunandha Rajabhat University.

³ Associate Professor., Dr., Suan Sunandha Rajabhat University

ทางการเรียนมากที่สุดได้แก่ ตัวแปรความมุ่งมั่น รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลโดยรวมเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว รองลงมาได้แก่สมรรถนะแห่งตน ความมุ่งมั่นและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนตามลำดับ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุ 4 ตัวแปร ร่วมอธิบายความแปรปรวนของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ประมาณร้อยละ 86.4% นอกจากนี้สภาพตัวแปรทุกตัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพทำให้นักวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น งานวิจัยนี้นำไปสู่การเพิ่มองค์ความรู้ใหม่ในการอธิบายและเข้าใจปัญหาต่างๆที่มากกระทบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ความมุ่งมั่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstracts

The purposes of this research were to study the effects of family relationships, self-efficacy, classroom participation and determination of students' academic achievement in secondary school under office of the basic education commission in Metropolitan Bangkok educational area.

The research made used of both quantitative and qualitative research methodologies. The quantitative research involved sampling 400 students who were studying at Mathayomsueksa 5 students of academic year 2009 in public schools under the Department of Education, the Ministry of Education in Education Areas 1, 2 and 3 of Metropolitan Bangkok by using a multi-stage sampling method. The qualitative research consisted of in-depth interviews with ten high school students and five high school teachers based on data collected from a questionnaire. The quantitative data were analyzed using computer program and LISREL to create and validate a model of factors correlated with students' academic achievement.

The results of the research showed that family relationships and self-efficacy determined achievement at a high level, whereas classroom participation affected achievement at the middle level based on the linear relationship of the casual factors of academic achievement of students.

The benchmark index is a good fit and the levels of the harmonized standards are consistent with the empirical data. Based on the Chi-Square = 87.91, df = 87, P-value = 0.452, RMSEA = 0.005, SRMA = 0.009, GFI = 0.977, AGFI = 0.950, and CN = 542.663. The research shows that the factors that contribute directly to the achievement of the most dedicated students are self-determination, followed by classroom participation and family relationships

respectively. Whilst, the casual factors that contribute the most to the overall achievement of students is family relationships, followed by self-determination and classroom participation respectively. The four casual variables explain the variance of the covariate Achievement was approximately 86.4%. In addition all state variables are consistent with the qualitative research, this trend is very clear. This research was combined with addition knowledge in order to describe and understand some of the problems that affect academic achievement.

Keywords: Family Relationships, Self-Efficacy, Classroom Participation, Self-Determination, Academic Achievement

บทนำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของชาติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ (Muijs & Reynold, 2002) หากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความรู้ ความสามารถ จะเป็นจุดอ่อนอย่างยิ่ง ที่คอยฉุดรั้งทำให้พลเมืองของประเทศไม่มีความพร้อมในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ต้องมีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง และการแข่งขันอย่างรุนแรงในเกือบทุกด้าน ถ้านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะแสดงถึงคุณภาพทางการศึกษาของชาติ และของนักเรียน นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ความฉลาด เป็นคนดี คนเก่ง มีร่างกายแข็งแรงพร้อมที่จะเป็นรากฐานของชีวิตให้ก้าวไปในสังคมและโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และจะเป็นพลังอันแข็งแกร่งที่จะพัฒนาให้ประเทศก้าวหน้าทัดเทียมอารยะประเทศทั้งหลายได้ต่อไป (วิวัฒนา เศษะพนาคกร, 2548)

ในประเทศไทยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป็นปัญหาสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขอย่างเร่งด่วน มิเช่นนั้นจะนำความเสียหายอย่างยิ่งมาสู่ประเทศชาติของเรา เนื่องจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสมศ.รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) ซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษา และประเมินผลว่าหลังจากการประเมินรอบแรกเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไรกับสถานศึกษาทั่วประเทศ เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และเป็นระบบ ซึ่งการประเมินรอบสองแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 ปรากฏว่าคะแนนจากการประเมินอภิมานของรายงานการประเมินคุณภาพรอบ 2 อยู่ในระดับที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2553) ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งคน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และความมุ่งมั่น (ในการเรียนของนักเรียน) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้สูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ความมุ่งมั่น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาขนาดอิทธิพลของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและความมุ่งมั่นที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (FAMIRE) มีอิทธิพลต่อสมรรถนะแห่งตน (EFFICA)

2. สมรรถนะแห่งตน (EFFICA) มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (CLAPAR)

3. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (FAMIRE) มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (CLAPAR)

4. สมรรถนะแห่งตน (EFFICA) มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่น (DETERM)

5. การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (CLAPAR) มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่น (DETERM)

6. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (FAMIRE) มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่น (DETERM)

7. สมรรถนะแห่งตน (EFFICA) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACHIEV)

8. การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (CLAPAR) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACHIEV)

9. ความมุ่งมั่น (DETERM) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACHIEV)

10. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (FAMIRE) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACHIEV)

(ตัวแปรประจักษ์ GRADEP=ผลการเรียนคะแนนเฉลี่ย, ETHICA=คุณธรรม, CHARAC=คุณลักษณะ, ESTEEM =ความรู้สึกรับคุณค่าแห่งตน, DISCUS =การอภิปราย, COMMEN=การแสดงความคิดเห็น, ANASKQ=การถามและตอบคำถาม, COMFAM= การสื่อสารภายในครอบครัว, EMOTFA=อารมณ์ภายในครอบครัว, EDUFAM=การศึกษาภายในครอบครัว, PHYSFA=กายภาพภายในครอบครัว, EXPERI=ประสบการณ์, CONFID=ความเชื่อมั่น, MOTIVA= แรงจูงใจ, ABILIT=ความสามารถ, CO TEED=ทักษะทางเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา, AUTONO=ความเป็นอิสระแห่งตน, CONWOR=การทำงานอย่างต่อเนื่อง, CLEFOC= เป้าหมายชัดเจน)

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มจากประชากรคือนักเรียน จำนวน 35,216 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 400 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 10 คน และครูชำนาญการสอนชั้น ม.ปลาย 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบเติมข้อความในช่องว่างได้แก่ เพศ อายุ แผนการเรียน สถานที่เรียน และเกรดเฉลี่ย สำหรับตอนที่ 2-6 เป็นส่วนของแบบสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึกต่างๆ เช่น ความพึงพอใจ ความชอบ หรือระดับการปฏิบัติงานเป็นต้น ที่มีลักษณะเป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับ รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกในคุณค่าแห่งตน จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสมรรถนะแห่งตน จำนวน 26 ข้อ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความมุ่งมั่นในการเรียน จำนวน 15 ข้อ

โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและทดลองใช้กับนักเรียน 30 ราย และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค ได้มากกว่า 0.70 ทุกตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปรด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์

การกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล

3. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงทุกตัว โดยใช้โปรแกรมลิสเรล

4. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

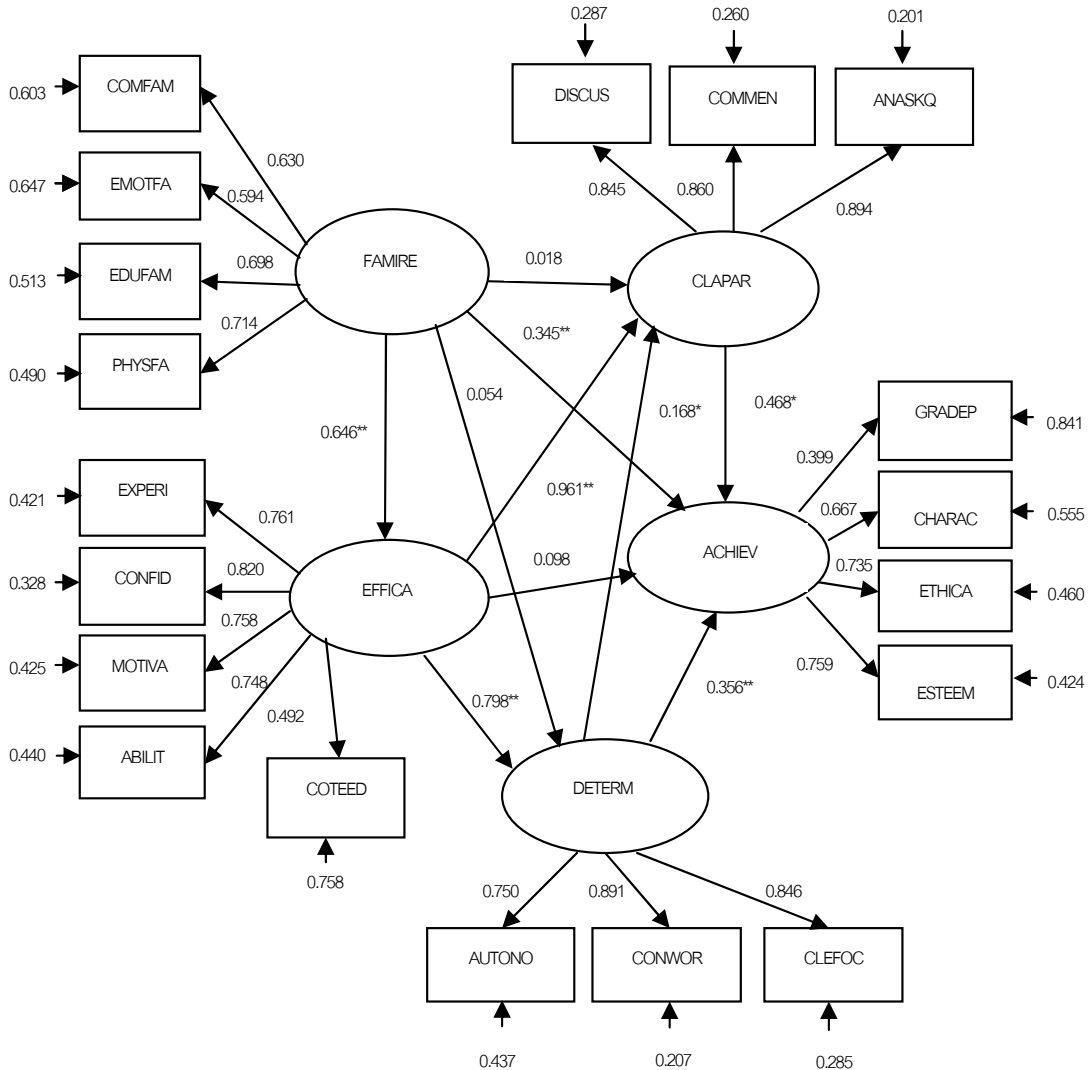
ผลการวิจัย

ภายหลังการปรับโมเดล พบว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก ค่าสถิติไค-สแควร์ (X^2) มีค่าเท่ากับ 87.91 ที่องศาอิสระ (degree of freedom) เท่ากับ 87 ค่า X^2/df มีค่าเท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 และค่า p-value เท่ากับ 0.452 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่ามาตรฐานดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.005 ค่ามาตรฐานดัชนีรากกำลังสองส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.009 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต (CN) มีค่าเท่ากับ 542.663 ซึ่งมีค่ามากกว่า 200 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.977 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.950 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.9 แสดงให้เห็นว่าค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นในเชิง

ทฤษฎี ภายหลังจากการปรับโมเดล มีความสอดคล้อง
กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี
จากผลการวิเคราะห์หลังการปรับโมเดล

ซึ่งมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง
ประจักษ์ ผู้วิจัยได้ค่าสถิติแสดงความสัมพันธ์ของ
ตัวแปร ดังแสดงในภาพที่ 1 และตาราง 1

ภาพที่ 1 โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน
การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและความมุ่งมั่น ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนหลังการปรับปรุง

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ทางตรง (DE) ความสัมพันธ์ทางอ้อม (IE) และความสัมพันธ์รวม (TE) ของโครงสร้างความสัมพันธ์แบบจำลองทางเลือกเฉพาะเส้นทางที่มีนัยสำคัญ

ตัวแปรตาม	R ²	ความสัมพันธ์	ตัวแปรอิสระ			
			FAMIRE	EFFICA	CLAPAR	DETERM
EFFICA	0.418	DE	0.646**	-	N/A	N/A
		IE	N/A	-	N/A	N/A
		TE	0.646**	-	N/A	N/A
CLAPAR	0.695	DE	0.054	0.798**	-	N/A
		IE	0.516**	N/A	-	N/A
		TE	0.570**	0.798**	-	N/A
DETERM	0.878	DE	0.018	0.961**	0.168*	-
		IE	0.590**	-0.134	N/A	-
		TE	0.608**	0.827**	0.168*	-
ACHIEV	0.864	DE	0.345**	0.098	0.356**	0.468*
		IE	0.424**	0.522**	-0.079	N/A
		TE	0.769**	0.620**	0.277**	0.468*

หมายเหตุ: *p < 0.05, ** p < 0.01, DE = Direct Effect, IE = Indirect Effect, TE = Total Effect,

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอิทธิพลระหว่างตัวแปรกระทำโดยการพิจารณาความสัมพันธ์ที่ถ่วงน้ำหนักโดยมาตรฐานของตัวแปร ค่า t-value ค่า P-value และทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลนี้สนับสนุนสมมติฐานที่กำหนดไว้จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ สมมติฐานข้อที่ 1, 2, 4, 5, 8, 9 และ 10 และปฏิเสธสมมติฐานจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 3, 6 และ 7

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ข้อ และตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 10 ข้อตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และ ความมุ่งมั่นของนักเรียน ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 16-17 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 17.07 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (62.6%) มีแผนการเรียนอยู่ในสายวิทยาศาสตร์ (63.75%) มากกว่าสายศิลป์ (36.25%) โดยผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน ความมุ่งมั่นของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งตน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

ความมุ่งมั่นและผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและความมุ่งมั่น มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมรรถนะแห่งคนมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และมีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อสมรรถนะแห่งคน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ความสัมพันธ์ แต่ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ส่งผลต่อความมุ่งมั่น

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สมรรถนะแห่งคน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และความมุ่งมั่น โดยตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 4 ตัวแปรนี้ร่วมอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ประมาณร้อยละ 86.4

ผลการวิจัยจากข้อมูลเชิงคุณภาพ

(1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนเห็นว่าเกรดเฉลี่ยที่ได้รับส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเป็นที่พอใจ ด้านคุณธรรม จะต้องยึดหลักความถูกต้องในการตรงต่อเวลา ในการส่งงาน ต้องไม่คัดลอกงานผู้อื่น มิฉะนั้นจะถูกตัดคะแนนให้สอบตก ด้านคุณลักษณะ ปฏิบัติตามระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นักเรียนเห็นว่าความรู้สึกในคุณค่าแห่งคนอยู่ในเกณฑ์การให้คะแนนผลการสอบซึ่งปฏิบัติตนเองด้วยความเชื่อมั่นของตนหากทำงานประสบความสำเร็จก็ทำให้เกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไปให้ดีกว่าเดิมซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณ

(2) ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าบรรยากาศทางด้านการศึกษาภายในครอบครัวนั้น มีการพูดคุยกับพ่อแม่บ่อยๆ ได้รับประทานอาหารร่วมกัน การแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนข้อคิดเห็นในการเรียน การปรึกษาหารือแล้วก็ปฏิบัติตาม ด้านบรรยากาศทางด้านอารมณ์ภายในครอบครัวนั้น พ่อแม่และลูกจะช่วยเหลืองานในครัวเรือนและพ่อแม่ดูแลลูกทำให้ไม่เครียด แบ่งงานบ้านกันทำ มีความสุขที่ได้อยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด จะพยายามพูดคุยในเรื่องการเรียน การศึกษาภายในครอบครัว ได้เห็นว่าพ่อแม่สนใจรับฟังข้อมูลข่าวสารทางโทรทัศน์ทำให้มีความรู้กว้างขวาง ส่วนกายภาพภายในครอบครัว พ่อแม่ให้เสรีภาพในการทำกิจกรรมมาก เช่นการฟังดนตรี การออกกำลังกาย การคบหาสมาคมกับเพื่อน การเลือกแผนการเรียนของคนซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณ

(3) สมรรถนะแห่งคน ด้านประสบการณ์นักเรียนมีความเห็นว่าจะต้องเรียน และทำการบ้านบ่อยๆ เช่นแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ จะเกิดเรียนรู้จากความผิดพลาดแล้วปรับแก้ไขจะทำอะไรต้องมีความเชื่อมั่นในการทำงานและต้องพยายามทำให้บรรลุผล ก็เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมา แรงจูงใจในการทำงานเกิดจากคนในครอบครัวเช่นเห็นพ่อแม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน หรือประกอบอาชีพที่ต้องการเป็นเช่นเขาบ้างเช่นเขาบ้าง ความสามารถ ทางวิชาการต้องเกิดจากการปฏิบัติและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการปฏิบัติจริง ส่วนด้านทักษะทางเทคโนโลยี นักเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่าทักษะขึ้นอยู่กับการใช้บ่อยๆและการเห็นประโยชน์จึงสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณ

(4) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นักเรียนให้ความเห็นว่าการอภิปรายมีหลายแบบและจะใช้เฉพาะบางวิชาที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ช่วยกันเตรียมข้อมูลหลังจากอภิปรายก็นำมาแสดงความคิดเห็นจากนั้นก็สรุปร่วมกัน เป็นบางครั้งก็ถามโดยตรงกับครูผู้สอน ส่วนใหญ่จะถามเพื่อนนักเรียนด้วยกัน หากไม่เข้าใจจึงสอบถามครู

ผู้สอนในวิชาที่เรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณ

(5) ความมุ่งมั่น นักเรียนให้ความเห็นว่าเป็นอิสระแห่งตนมาจากการควบคุมตนเอง ให้งานแล้วเสร็จแม้งานจะลำบาก เหนื่อย ก็ต้องทำอย่างต่อเนื่องจะบรรลุผลสำเร็จ และต้องกำหนดเป้าหมายตั้งไว้ แล้วใช้ความคิดหาหนทางเรียนและต้องแก้ไขให้บรรลุตามเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณ

อภิปรายผล

การทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อสมรรถนะแห่งตน ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสมรรถนะแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของคานาไวส์เซอร์ และเฮคิ (Dana; Weiser & Heidi, 2010)

การทดสอบสมมติฐานข้อ 2 สมรรถนะแห่งตนมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าสมรรถนะแห่งตนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของแอชราฟและคณะ (Ashraf et al., 2011)

การทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการ

มีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักเรียนและมีอิทธิพลโดยรวมต่อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การทดสอบสมมติฐานข้อ 4 สมรรถนะแห่งตนมีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่น ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าสมรรถนะแห่งตนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความมุ่งมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ LE Simpson (2008) นอกจากนี้ สมรรถนะแห่งตนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความมุ่งมั่นในเชิงลบแต่สมรรถนะแห่งตนมีอิทธิพลรวมเชิงบวกต่อความมุ่งมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การทดสอบสมมติฐานข้อ 5 การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่น ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อครูจัดสภาพในห้องเรียนดีแล้วครูมีวิธีสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และห้องเรียนอย่างเพลิดเพลิน ห้องเรียนที่มีระเบียบวินัยจะเป็นห้องเรียนที่สงบ และครูที่กำลังใจนักเรียน และกำหนดเนื้อเรื่องให้นักเรียนออกมาอภิปรายกลุ่ม หรือให้แสดงความคิดเห็น หรือให้ถามและตอบคำถามนักเรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแข็งขันและได้คะแนนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการเรียน

การทดสอบสมมติฐานข้อ 6 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลโดยตรงต่อความมุ่งมั่น ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความมุ่งมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีอิทธิพลโดยรวมต่อความมุ่งมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลการศึกษาของบันดูรา (Bandura, 1986 ; 1993 ; 1997) ชุง และชิมเมอร์มาน (Schunk & Zimmerman, 2007)

การทดสอบสมมติฐานข้อ 7 สมรรถนะแห่งคนมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าสมรรถนะแห่งคนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้แต่อย่างไรรก็ตาม สมรรถนะแห่งคนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การทดสอบสมมติฐานข้อ 8 การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้โดยการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของมาฮอน และสตาร์ก และลี (McMahon, T. & Stark, T. 2005; Lee, P., 2005)

การทดสอบสมมติฐานข้อ 9 ความมุ่งมั่นมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าความมุ่งมั่นมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับผลการศึกษาของการศึกษาของแคมเบลล์ (Campbell, 2006)

การทดสอบสมมติฐานข้อ 10 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งโดยตรง โดยอ้อม และโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งการที่พ่อแม่ลูกแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในการเรียน การปรึกษาหารือแล้วก็ปฏิบัติตาม พுகุญในเรื่องการเรียน การศึกษาภายในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ พ่อแม่และลูกสนใจฟังข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่นทางโทรทัศน์ทำให้มีความรู้กว้างขวาง สภาพแวดล้อมทางบ้านที่อบอุ่นทำให้ส่งผลคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี อยู่สุ่ม และคณะ (2554:74) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คานาไวส์เซอร์ และเฮคิ (Dana ; Weiser & Heidi, 2010)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลโดยรวมสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นควรสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับครอบครัว โดยการสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาไทยให้เข้มแข็ง นำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงทางการเมืองและสังคมต่อไป

2. จากการศึกษาพบว่าสมรรถนะแห่งคนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาส่งเสริมด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ส่งเสริมให้มีทางการสื่อสารภายในครอบครัว ส่งเสริมทางอารมณ์ภายใน

ครอบครัว ส่งเสริมทางการศึกษาภายในครอบครัว และส่งเสริมทางกายภาพที่ดีภายในครอบครัว เพราะครอบครัวที่อบอุ่นจะสร้างสมรรถนะแห่งคน ให้เกิดแก่นักเรียนจะส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนได้อย่างเข้มแข็ง

3. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วม ในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสมรรถนะ แห่งคน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา จะต้องให้ความสำคัญในการ พัฒนาส่งเสริมด้านสมรรถนะแห่งคนแก่นักเรียน ให้เข้มข้นก่อน จนเกิดความมั่นใจ เกิดความเชื่อ มั่นในความสามารถทางด้านการพูด นักเรียนจึง จะมีความพร้อมที่จะออกไปอภิปรายหน้าชั้นเรียน สามารถร่วมพูดแสดงความคิดเห็น สามารถถาม คำถามและตอบคำถามในวิชาต่างๆ ได้ นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน

4. จากการศึกษาพบว่าสมรรถนะแห่งคน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความมุ่งมั่น ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา จะต้องพัฒนาสมรรถนะแห่งคนให้ เกิดขึ้นในตัวนักเรียนก่อน โดยพัฒนาจาก ประสบการณ์ที่เคยสำเร็จมาก่อน กระทรวง ศึกษาธิการควรส่งเสริมกิจกรรมสู่ความสำเร็จ แก่นักเรียน หรือโรงเรียนฝึกความสำเร็จให้แก่นักเรียน ควรฝึกความสำเร็จในการกระทำให้นักเรียน เพราะจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อ การรับรู้สมรรถนะแห่งคนในการเรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำตัวแปรอิสระอื่นๆ เช่นการเรียน พิเศษ เป็นต้น มาศึกษาวิจัยว่ามีอิทธิพลต่อผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือไม่อย่างไร

2. พัฒนาโมเดลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีณา เตชะพนาคร. (2548). บทสรุปการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีที่ 42 ฉบับที่ 2: 38-43
- สาวิตรี อยู่สุ่ม ประวิศ เอรารวรรณ และไพบุลย์ บุญชัย. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะ การอ่านและการเขียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(2), 74.
- Ashraf; N., Azar., Khezri, H., Ali;N., Mohammad Reza,D., (2011). *A model of Self-efficacy, Task value, Achievement goals, Effort and Mathematics achievement*. International
- Bandura, A., (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.

- Dana, A., Weiser & Heidi R. (2010). *Family background and academic achievement: does self-efficacy mediate outcomes? Social Psychology of Education*. 13 (3) Retrieved from June 12, 2011, from <http://www.springerlink.com/content/20g.333h482144315/>
- Cambell-Whatley, G.D. (2006). Why am I in special education and what can I do about it?: Helping students develop self-determination. *Teaching Exceptional Children*. 3(2).
- Mcmahon, T. & Stark, T.(2005). *Increasing Student Participation*. Retrieved march 29, 2008, From www.uogon.edu/~tep/workshop/teachertraining/beginnings/docs/Increasing%20Student%20Participation.pdf.
- Muijs, D, & Reyneld, D. (2002). Being or doing:The role of teacher behavior and beliefs in school and teacher effectiveness in mathematics. *Journal of Classroom Interaction* (37)2, 3-15.
- Lee, P. (2005). *Students' Personality Type and Attitudes Toward Classroom Participation*. Retrieved March 10, 2007 from www.catesol.org/lee1.pdf.
- LE Simpson. (2008). *Self Determination in the Classroom A Masters Action Research Thesis submitted*. Retrieved on 12 June 2011 from [www.jamesarts.com /lsimpson/fullthesis.pdf](http://www.jamesarts.com/lsimpson/fullthesis.pdf).
- Schunk D.H., & Pajares F. (2001). *The Development of Academic Self-Efficacy*. Retrieved July 20, 2007, from <http://www.Des.Emory.edu/mfp/SchunkPajares2001.PDF>.
- Schunk, D.H., & Zimmerman, B.J. (2007). Influencing children's self — efficacy and self — regulation of reading and writing through modeling. *Reading & Writing Quarterly*. 23, 7- 25.

คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

The Character of professional Administrator according to the School Administrator and Teachers' opinion in Primary Education in Ayutthaya Service Area Office 1.

จันทิมา ผลอินทร์¹, เสน่ห์ สุขเคหา², ธันต์ ฐิติวรทัต³
Jantima Phol-in¹, Sanar Sukkaha², Tanut Titivoratus³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 334 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 32 คน และครูผู้สอน จำนวน 302 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามตำแหน่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งค่าความเชื่อมั่น 0.861 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ (post hoc test) ตามวิธีการทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's Least - Significant Difference: LSD)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ รองลงมา คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรับรู้ข่าวสารข้อมูล

¹ นิสิตระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

³ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University.

² Assistant Professor, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University.

³ Director of the School, The Demonstration School of Thepsatri Rajabhat University.

ความอดุสหาหะ การประสานความสัมพันธิ์ ความรู้ค้ำวิชาชีฟ คุณธรรม จริยธรรม และค่าเฉลี่ยวค่าสุคคคือ กล้าค้คคสิไนใจ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังักคสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศีกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามค่าแหน่ง พบว่าแตกต่างกันอย่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมือจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และตามขนาดสถานศีกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ผู้บริหาร ครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศีกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

Abstract

The purposes of this research were to; 1) study the character of professional administrator according to the school administrator and teachers' opinion in Primary Education in Ayutthaya Service Area Office 1. 2) compare the character of professional administrator according to the school administrator and teachers' opinion in Primary Education in Ayutthaya Service Area Office 1, classified by sex, age, education level, academic status, and size of school. The sample in this study were selected through stratified random sampling from the administrators and teachers in Primary Education in Ayutthaya Service Area Office 1 total 334, consisted of 32 administrators and 302 teachers. The instruments was questionnaire with reliability of 0.861. The statistics analyzing data were percentage, mean, standard deviation, t- test, one- way ANOVA and post hoc test following by Fisher's Least - Significant Difference: (LSD).

The findings were as follows:

1. The character of professional administrator according to the school Administrator and teachers' opinion in Primary Education in Ayutthaya Service Area Office 1 was at a high average and the highest average is investigation then are creative, getting information, attempting, relationship, knowledge, virtue and lowest average is decision.

2. Regarding the comparison of The character of professional administrator according to the school administrator and teachers' opinion in Primary Education in Ayutthaya Service Area Office 1, when classified by position there was significantly different at the level of .05, but classified by sex, age, education level, academic status, and size of school weren't different.

Keywords: Character, administrators, teachers, Ayutthaya Service Area Office 1

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในยุคปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ที่จะนำพาโรงเรียนให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ การเป็นผู้บริหารมืออาชีพจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา และบริหารโดยใช้องค์ระคนะบุคคล ตลอดจนนำบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามแนวการกระจายอำนาจการบริหาร ซึ่งเน้นผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือนักเรียนและชุมชน มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม การบริหารกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะ ในยุคโลกาภิวัตน์มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้ธุรกิจต่างๆ เหล่านี้ดำเนิน การไปด้วยดีและบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างไร้พรหมแดนและกระทบกระเทือนไปทุกประเทศทั่วโลก ในด้านการจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้มีการบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ซึ่งเกณฑ์การวัดผู้บริหารมืออาชีพประกอบด้วย 1) วัดจากความสำเร็จของการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และ 2) วัดจากความสามารถในกระบวนการบริหาร คือ วางแผนเก่ง นำแผนไปใช้ปฏิบัติ มีการตรวจสอบการบริหารจัดการ และการปรับเป้าหมายการทำงานในขั้นตอนต่อไป ให้ดีขึ้นตลอดเวลา ทั้งนี้ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ และ

กลยุทธ์ที่สามารถเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาสเสมอ (ธีระ รุณเจริญ, 2550: 8)

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ประกอบด้วยเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในสาระของงานอย่างแท้จริง สามารถบริหารงานได้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับ ทั้งด้านการบริหารและด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วย ผู้บริหารมืออาชีพต้องบริหารงาน กิจการต่างๆ ให้สำเร็จ โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเองและความร่วมมือของผู้อื่น ผู้บริหารมืออาชีพมีลักษณะดังนี้ มีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ มีการตัดสินใจที่ดี รวดเร็ว แม่นยำและถูกต้อง สามารถจับประเด็นได้รวดเร็ว ออกความคิดเห็นได้ทันการ สามารถเลือกใช้คนได้เหมาะสมกับงาน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงพร้อมที่จะปรับตัว มีระเบียบละเอียดรอบคอบเคร่งครัด เรื่องเวลา ซื่อสัตย์มีคุณธรรม ยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพ และเชื่อมั่นในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถประสานงานได้เยี่ยม (เทียน ทองแก้ว, 2549: 5)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องคุณลักษณะของ ผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งเป็นไปตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงตัว ผู้บริหาร ให้มีคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพตาม ความต้องการของผู้บริหารและครู อีกทั้งจะได้ เป็นข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานในการใช้เป็นแนวทาง ในการสรรหาในเรื่องคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหาร มืออาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2,019 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 195 คน และครู จำนวน 1,824 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่ง

จำนวน 334 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 32 คน และครู จำนวน 302 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับตัวแปรอิสระต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยข้อคำถามมี 8 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ 2) การรับรู้ข่าวสารข้อมูล 3) มีความอดุทธสาหะ 4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) การประสานความสัมพันธ์ 6) กล้าตัดสินใจ 7) คุณธรรม จริยธรรม และ 8) ความรู้ด้านวิชาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.861

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บข้อมูลกับผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2555 - 15 สิงหาคม พ.ศ. 2555

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจนับจำนวน และตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 คือ ระดับของคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาตัดสินตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. หาค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา กับตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของฟิชเชอร์ (Fisher's Least-Significant Difference: LSD)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปเป็นรายค้ำ ดังนี้

1.1 ทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 รายการ และค่าเฉลี่ยในระดับมาก จำนวน 5 รายการ

1.2 การรับรู้ข่าวสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด 1 รายการ และระดับมาก 6 รายการ

1.3 ความอดุศสาหะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกรายการ

1.4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ และระดับมาก 6 รายการ

1.5 การประสานความสัมพันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกรายการ

1.6 กล้าตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด 1 รายการ และระดับมาก 5 รายการ

1.7 คุณธรรม จริยธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกรายการ

1.8 ความรู้ด้านวิชาชีพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด 1 รายการ และระดับมาก 8 รายการ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยจำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา ในรายค้ำ จำนวน 6 ค้ำ โดยนำเสนอ ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาในภาพรวม และรายค้ำ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามอายุ เมื่อพิจารณาในภาพรวม และรายค้ำ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวม เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบ

ว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านกล้ำคัศสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามตำแหน่ง เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประสานความสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามวิทยฐานะ เมื่อพิจารณาในภาพรวม และรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.6 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวม และรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยรายละเอียดของแต่ละด้านมีดังนี้

1.1 ทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารตัดสินใจใช้ในการแก้ไขปัญหาขององค์กร หรือการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากโครงสร้างองค์กร พฤติกรรมของบุคคล และกลุ่มผู้บริหารมืออาชีพต้องมีความควบคุมตนเอง ผู้บริหารต้องพึงระลึกไว้เสมอว่าทุกคนสามารถโกรธได้ แต่ผู้บริหารไม่ควรแสดงอาการเกรี้ยวกราดออกมาให้คนอื่นเห็น เพราะสิ่งนั้นถือเป็นความล้มเหลว รวมทั้งผู้บริหารได้รับการพัฒนา ความรู้และทักษะในการบริหารความ

ขัดแย้งอย่างสม่ำเสมอ ทำให้สามารถบริหารความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล กลุ่มคน และสถานการณ์ (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2548: 77)

1.2 การรับรู้ข่าวสาร พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารที่เป็นคนทันต่อข้อมูลข่าวสารต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมภายนอกและภายในองค์กร และมีการติดตามข่าวสารอยู่เสมอทั้งจากวิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชน จึงสอดคล้องกับแนวคิดของธีระรุญเจริญ (2550: 45) ที่ให้ความเห็นว่า นักบริหารมืออาชีพต้องมีวิสัยทัศน์ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถ ความชำนาญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย ยึดการบริหารโดยองค์คณะบุคคล การมีส่วนร่วมและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

1.3 ความอดุสาหะ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ ความเอาใจใส่หน้าที่การงาน กระจือริ้วร้อนในการปฏิบัติงาน ความมานะบากบั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหา การอุทิศเวลาให้กับทางราชการ จึงสอดคล้องกับแนวคิดของไพบุลย์สำราญภูติ (2548: 1, 2) ที่เห็นว่า นักบริหารมืออาชีพต้องการแข่งขันท้าทาย ทำให้เกิดความอยากร่างงานมากขึ้น เป็นคนชอบทำงานแบบหนักเอาเข้าสู่ ไม่ทอดลอย โดยไม่เลือกว่าเป็นงานยากหรือง่าย

1.4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความสามารถที่จะสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม และพัฒนาขึ้นเป็นความคิดใหม่ที่ต่อเนื่องและมีคุณค่าจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ปุณทริกกุล (2544: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพ โรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังฆมณฑลนครราชสีมา ความทัศนะของครูในด้านความรู้ ด้านความสามารถ

ด้านการเป็นผู้นำ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ด้านการปกครอง ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการ
บริการสังคม และด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

1.5 การประสานความสัมพันธ์ พบว่า
อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสามารถ
ในการใช้วิชาความรู้อย่างหนึ่ง สามารถในการ
ประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสอง
ประการนี้ต้องดำเนินคู่กันไปและจำเป็นต้องกระทำ
ด้วยความสุจริตกาย สุจริตใจ ด้วยความคิดความ
เห็นที่เป็นอิสระปราศจากอคติและด้วยความถูกต้องตาม
เหตุผลด้วยจึงจะช่วยให้งานบรรลุจุด
หมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์โดยครบถ้วน
จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ปุณทริกกุล
(2544: 30, 31) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของผู้บริหารมีอาชีพโรงเรียนเอกชนคาทอลิก
สังฆมณฑลนครราชสีมา ตามทัศนะของครูใน
ด้านความรู้ ความสามารถ การเป็นผู้นำ ความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ การปกครอง มนุษยสัมพันธ์
การบริการสังคม และคุณธรรมจริยธรรม พบว่า
ด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก

1.6 กล้าตัดสินใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก
 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีกระบวนการที่ใช้เหตุผล
ในการพิจารณา วิเคราะห์ และหาทางเลือกเพื่อนำ
ไปสู่ขั้นของการปฏิบัติ การตัดสินใจจึงต้องเป็นไป
ตามขั้นตอนของกระบวนการอย่างรอบคอบ เพื่อ
ประสิทธิภาพของการบริหารองค์กรจึงสอดคล้อง
กับงานวิจัยของจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของศรา
วุฒิ สิทธิราช (2544:71, 73) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ของผู้บริหารมีอาชีพโรงเรียนประถม
ศึกษาตามทัศนะของกรรมการสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนิคมน้ำออน
จังหวัดสกลนคร พบว่า การกล้าตัดสินใจ อยู่ใน
ระดับมาก

1.7 คุณธรรม จริยธรรม พบว่า อยู่ใน
ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีคุณลักษณะ
ของผู้บริหารที่แสดงออกให้เห็นถึงการตั้งมั่นอยู่
บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต เป็นแบบอย่าง
ที่ดี โดยไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาผล
ประโยชน์ให้ตนเองไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทาง
อ้อม มีความมุ่งมั่นในการบริหารเพื่อผลประโยชน์
ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญและไม่เอาใจเอาเปรียบเห็น
แก่ใจโดยไม่นึกถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น จึง
สอดคล้องกับงานวิจัยของศราววุฒิ สิทธิราช (2544:
71,73) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้บริหารมีอาชีพโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะ
ของกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอนิคมน้ำออน จังหวัดสกลนคร
พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก

1.8 ความรู้ด้านวิชาชีพ พบว่า อยู่ในระดับ
มาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารที่เป็นทั้งผู้บริหาร
และผู้นำมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
บริหารงานโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ พัฒนา
ตนเองให้เป็นผู้มีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่เหมาะสม
สามารถผลิตผลงานที่โดดเด่นแตกต่างจาก
ผู้บริหารอื่นๆ มีความรับผิดชอบต่อผลงาน และ
ผลิตผลงานอย่างมีคุณภาพเสมอ จึงสอดคล้องกับ
งานวิจัยของถวัลย์ หงษ์ไทย (2546: 52) ได้ศึกษา
สภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหาร
มีอาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า
ทักษะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความแตกต่าง
คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ ตามความคิด
เห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต
1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล นิยมพันธุ์ (2550: 41) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล นิยมพันธุ์ (2550: 32) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของถวัลย์ หงษ์ไทย (2546: 45) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า วุฒิทางการศึกษาแตกต่างกัน ตามความคิดเห็นของครูไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ปุณทริกกุล (2544: 81) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังฆมณฑลนครราชสีมา ตามทัศนะของครูในด้านความรู้ ความสามารถ การเป็นผู้นำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การปกครอง มนุษยสัมพันธ์ การบริการสังคม และคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ปุณทริกกุล (2544: 46) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมืออาชีพโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังฆมณฑลนครราชสีมา ตามทัศนะของครูในด้านความรู้ ความสามารถ การเป็นผู้นำ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การปกครอง มนุษยสัมพันธ์ การบริการสังคม และคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสุทธ์ แจ่มคำ (2541: 85, 86) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย 3 ด้าน พบว่า ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ทักษะในการวินิจฉัยสั่งการ พบว่า รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถเหมาะสมและยุติธรรม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถในการจัดระบบ การวางแผน การวินิจฉัยสั่งงาน มีการวางแผนกลยุทธ์ และนำสารสนเทศมาใช้ในการจัดระบบ

1.2 การรับรู้ข่าวสาร พบว่า รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถดำเนินบทบาทได้อย่างเหมาะสม รวดเร็วและเข้าใจความรู้สึกของคนรอบ

ข้าง ดังนั้น ผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานอย่างเป็นมิตรและความสามัคคีในหมู่คณะทันสมัยต่อเหตุการณ์ ก้าวทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสามารถนำมาช่วยในการปฏิบัติงาน สนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ และอื่นๆ ในอนาคต มีความสามารถในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ การแก้ไขปัญหา มีความกระตือรือร้นแสวงหาความรู้วิทยาการใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขประยุกต์ในการบริหารงานได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

1.3 ความอดุสาหะ พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชอบการแข่งขันทำหาย ทำให้เกิดความอยากทำงานมากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจ ความเอาใจใส่ ความอดทน ความกระตือรือร้น ความพยายามและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ต้องเผชิญ เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในการทำงาน การใช้ความพยายามอย่างสุดความสามารถเพื่อให้กิจกรรมที่ตนกระทำประสบความสำเร็จ ซึ่งความรู้สึกลำบากนำไปสู่ความรู้สึกลำบากมีประโยชน์ต่อคนอื่น

1.4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถคิดแปลงหรือใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมกับศักยภาพและข้อจำกัดของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีความคิดเชิงบวก สนับสนุนให้ผู้ร่วมงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ทันท่วงทีข่าวสารและสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้ มีความสามารถในการบริหารเชิงกลยุทธ์ เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ และพิจารณานำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร เพื่อที่จะสร้างแบบแผนใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ หรือผลผลิตใหม่ๆ ผู้บริหารต้องรับผิดชอบปรับปรุงพัฒนางาน ตลอดจนแก้ไขข้อความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคต่างๆ อยู่เสมอในการบริหารงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงจะได้รับการฝึกฝนไป

ในตัวในกระบวนการบริหารให้เป็นประจำ

1.5 การประสานความสัมพันธ์ พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนให้มีการเปลี่ยนกรอบและคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัว สามารถเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี และประสานงานกับชุมชน เพื่อนำชุมชนมามีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยงาน

1.6 กล้าตัดสินใจ พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อตัดสินใจเรื่องใดๆ แล้วจะไม่เปลี่ยนไปมาโดยไม่มีเหตุผล ดังนั้น ผู้บริหารต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าปรับเปลี่ยน ระบบการบริหารจัดการให้เข้ากับยุคสมัย ใช้การบริหารงานแบบการมีส่วนร่วม มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน

1.7 คุณธรรม จริยธรรม พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการปกครองที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับบอขายมูขมิ้นสิ่งเสพยาเสพติด ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตบริหารงานด้วยความโปร่งใส และควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป

1.8 ความรู้ด้านวิชาชีพ พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างวิสัยทัศน์และควบคุมวุฒิภาวะทางอารมณ์ของตนเอง ดังนั้น ในการกำหนดลักษณะ ผู้บริหารมีอาชีพ เพื่อการสรรหาและพัฒนาผู้บริหาร ควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ผู้บริหารควรมีความรู้ในเรื่องนโยบายการศึกษา ชาติอุดมการณ์ของหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการจบหลักสูตร มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้เทคโนโลยีมาจัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองและจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
- 2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามแนวคิดใหม่ๆ กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารในรูปแบบต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ
- 2.3 ควรศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2548). *Q ที่คุณควรมี: ความฉลาดรู้รอบค่าน ที่ผู้บริหาร/ผู้นำทุกคนควรมี*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ถวัลย์ หงษ์ไทย. (2546). *สภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- เทียน ทองแก้ว และคณะ. (2549). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อวัชชัย ปุณทริกกุล. (2544). *การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนคาทอลิก สังกัดมณฑลนครราชสีมา ตามทัศนะของครู*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- พิมล นิยมพันธุ์. (2550). *คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- พิสุทธิ แจ้งคำ. (2541). *การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ไพบุลย์ สำราญภูติ. (2548). *นักบริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สามเกลอ.
- ศราวุฒิ สิทธิราช. (2544). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเนินมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

พฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังกับการบริหารงานของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

The Actual and Expected Leadership Behavior and Administration of Administrators in Basic Educational Schools in Ubonratchathani Provincial Administrative Organization

พัชรารวี ดวงดี¹, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ², ปณิตาน วรณวัลย์³

Phatcharawee Duangdee¹, Pacharawit Chansirisira², Panithan Wanwan³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังกับการบริหารงาน 2) ศึกษาสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด คือ 1) แบบสอบถามวัดพฤติกรรมที่เป็นจริงและที่คาดหวัง และสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับๆ 95 ข้อ ฉบับที่ 1 สอบถามครูและบุคลากรทางการศึกษา ฉบับที่ 2 สอบถามผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 4 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 และ .95 ตามลำดับ และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.50 ถึง 0.87 และ 0.52 ถึง 0.88 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 199 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบวิธีเจาะจง และกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 187 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ นิสิตระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

³ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University.

² Assistant Professor, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University.

³ Director of the School, The Demonstration School of Thepsatri Rajabhat University.

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเห็นที่เห็นว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการมากที่สุด ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .57) รองลงมาคือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .56) พฤติกรรมผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = .67) และพฤติกรรมผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .68) ตามลำดับ และมีความคาดหวังให้ผู้บริหาร มีพฤติกรรมผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .51) รองลงมาคือ พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .51) พฤติกรรมผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .50) และพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .56) ตามลำดับ

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเห็นที่เห็นว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานงบประมาณมากที่สุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .70) รองลงมาคือ การบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .64) และการบริหารงานบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .68) และการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = .68) ตามลำดับ และมีความคาดหวังให้ผู้บริหารบริหารงานวิชาการมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .47) รองลงมา คือ การบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .57) การบริหารงานบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .52) และการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .47) ตามลำดับ

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเห็นที่เห็นว่าพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นพฤติกรรมแบบสั่งการที่ไม่แตกต่างกัน

4. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเห็นที่เห็นว่าสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเห็นสภาพการบริหารงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง พฤติกรรมผู้นำที่คาดหวัง การบริหารงานของผู้บริหาร

Abstract

The purposes of this study were; 1) to study the actual and expected leadership behavior and administrations 2) to study the real state of the actual and expected administration of the administrators in basic educational schools in Ubonratchathani Provincial Administrative Organization. The two research tools used in this study were; 1) two 5-scale questionnaires that evaluate the actual and expected leadership behavior and real state of the actual and expected administration of administrators; each of them contained 95 questions, the first questionnaire is for teachers and educational personnel and the second one is for administrators and 2) one administrator interview which contain 4 questions with a reliability were .98 and .95 respectively. Discrimination for each question (rxy) is from 0.50 to 0.87 and 0.52 to 0.88. The sample were 199 administrators, teachers and educational personnel in basic educational schools in Ubonratchathani Provincial Administrative Organization, 12

administrators were chosen by purposive sampling, 187 teachers and educational personnel were chosen by stratified random sampling. Percentage, mean and standard deviation were employed to analyze the data.

The research results indicated that

1. Teachers and educational personnel thought that administrators have directive leadership ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = .57), achievement-oriented leadership ($\bar{X}$ = 3.78, S.D. = .56), supportive leadership ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = .67) and participative leadership ($\bar{X}$ = 3.66, S.D. = .68) when ranked from high to low respectively. They also expected administrators to have participative leadership $\bar{X}$ = 4.02, S.D. = .51), directive leadership ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = .51), supportive leadership ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = .50) and achievement-oriented leadership ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = .56) when ranked from high to low respectively.

2. Teachers and educational personnel thought that administrators have budget ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = .70), academic ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = .64), general ($\bar{X}$ = 3.69, S.D. = .68) and personnel administration ($\bar{X}$ = 3.22, S.D. = .68) when ranked from high to low respectively. They also expected administrators to have academic ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = .47), personnel ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = .57), general ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = .52) and budget ($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = .47) when ranked from high to low respectively.

3. Teachers and educational personnel thought that the real and expected leadership behavior of administrators were statistically significant different at the level of .05 except the directive leadership that has no difference.

4. Teachers and educational personnel thought that the real and expected administration of administrators, teachers and educational personnel thought that the states of administration were significantly different at the level of .05

Keywords: actual leadership behavior, expected leadership behavior, administration of administrator

บทนำ

พฤติกรรมผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ เพราะการแสดงออกของผู้นำมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

นักวิชาการให้ความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมผู้นำเนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำไม่สามารถยืนยันหรือให้เหตุผลเป็นที่ยอมรับว่าคุณลักษณะใดที่ส่งผลถึงความสำเร็จในการเป็นผู้นำ คุณลักษณะใดจำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำหรือผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้พฤติกรรมผู้นำ

มีความสำคัญในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงาน เนื่องจากเป็นการแสดงศักยภาพในการเป็นผู้นำของผู้บริหารให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาแก่ผู้ร่วมงาน ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมายในองค์กร การ ตลอดจนวางแผนและกำหนดเป้าหมายขององค์กร ชี้แนะ สั่งการ ควบคุมการดำเนินงาน พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารจะก่อให้เกิดบรรยากาศในการทำงานระหว่างสมาชิกในองค์กร (สัมมา รัตนชัย, 2553)

ผู้นำที่ประสบความสำเร็จหรือผู้นำที่มีประสิทธิภาพย่อมที่จะแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งสถานการณ์ในสถานศึกษาเป็นตัวอย่างสำคัญ คือ ปัจจัยต่างๆ ที่มาสนับสนุนการบริหารจัดการ ได้แก่ งบประมาณ ความสามัคคีของครู ความรู้ความสามารถของครูรับตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ความเหมาะสมของสัดส่วนจำนวนครูและนักเรียน ความพร้อมของอาคารสถานที่ นโยบายหน่วยเหนือ วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน และความสนับสนุนช่วยเหลือของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (กาญจน์ เรืองมนตรี, 2549) โดยทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย มุ่งเน้นความรับผิดชอบของผู้นำในการช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเอาชนะอุปสรรคได้ โดยเฉพาะอุปสรรคที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนต่างๆ ขึ้น รวมทั้งความขงคับใจหรือสิ่งที่เป็นภัยคุกคามต่อผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนั้นผู้นำมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการเข้าไปช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาในการหาทางแก้ไขอุปสรรค การที่ผู้นำใส่ใจให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขอุปสรรคดังกล่าว จะมีส่วนช่วยเพิ่มความคาดหวังที่จะทำงานได้สำเร็จและเพิ่มความพึงพอใจในงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาสูงขึ้น (สุเทพ พงศ์ศรีวิวัฒน์, 2545)

จากความสำคัญของพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานในสถาน

ศึกษา ที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์และพัฒนา พร้อมดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้บริหารให้เหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี แตกต่าง

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 26 คน และครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 469 คน รวม 495 คน จาก 12 โรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 12 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 187 คน ทำการเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน (Stratified Random Sampling) แล้วทำการสุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาทางการศึกษาในแต่ละชั้นด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) รวม จำนวน 199 คน จาก 12 โรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกได้ดังนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรได้แก่

1. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวัง โดยมีพฤติกรรมแบ่งออกเป็น 4 แบบดังนี้

1.1 พฤติกรรมผู้นำแบบสนับสนุน

1.2 พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ

1.3 พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน

1.4 พฤติกรรมผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

2. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โดยการบริหารแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 การบริหารงานวิชาการ

2.2 การบริหารงานงบประมาณ

2.3 การบริหารงานบุคคล

2.4 การบริหารงานทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชนิด ได้แก่

1. แบบสอบถาม

2. แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหาร และตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารงานที่เป็นจริงหรือที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) กำหนดการแปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ยของช่วงคะแนน (Class interval) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารกับการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยการใช้ (t-test Independent samples)

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารกับการบริหารงาน โดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยหาจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามคุณลักษณะกับข้อคำถามโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (สุนทรพจน์ คำรงค์พานิช, 2554: 37)

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบวัดและแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) (สุนทรพจน์ คำรงค์พานิช, 2554: 115)

1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบวัดที่เป็นมาตราประมาณค่า โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2546: 95)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test, Independent samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า มีพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงแบบสั่งการมากที่สุด รองลงมาคือแบบมุ่งความสำเร็จของงาน แบบสนับสนุน และแบบให้มีส่วนร่วม ตามลำดับ ในขณะที่ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา คาดหวังให้ผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมผู้นำโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า คาดหวังให้มีพฤติกรรมผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือ แบบสั่งการ แบบสนับสนุน และแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้ ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีการบริหารงานที่เป็นจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานงบประมาณมากที่สุด รองลงมาคือ การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานบริหารทั่วไป และการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ ในขณะที่ครูและบุคลากรทางการ

ศึกษาคาดหวังว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีการบริหารงานที่คาดหวังโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าคาดหวังให้ผู้บริหารบริหารงานวิชาการมากที่สุด รองลงมา คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบริหารทั่วไป และการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่ามีพฤติกรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นพฤติกรรมแบบสั่งการที่ไม่แตกต่างกัน โดยมีพฤติกรรมผู้นำที่คาดหวังสูงกว่าพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

พฤติกรรมผู้นำ	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t	p
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s		
1. แบบสนับสนุน	3.72	.67	3.99	.50	-4.241*	.000
2. แบบสั่งการ	3.96	.57	4.00	.51	-.935	.351
3. แบบมุ่งความสำเร็จของงาน	3.78	.56	3.96	.56	-3.038*	.002
4. แบบให้มีส่วนร่วม	3.66	.68	4.02	.51	-5.395*	.000
รวม	3.78	.54	3.99	.46	-3.930*	.000

* $p < .05$

4. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากร

ทางการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

การบริหารงาน ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t	p
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
	n = 187		n = 187			
1. งานวิชาการ	3.73	.64	4.08	.47	-4.576*	.000
2. งานงบประมาณ	3.79	.70	3.46	.53	-5.009*	.000
3. งานบุคคล	3.22	.68	4.01	.57	-5.121*	.000
4. งานบริหารทั่วไป	3.69	.68	3.96	.52	-5.586*	.000
รวม	3.61	.61	3.88	.40	-5.273*	.000

* p < .05

5. ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นจริงและที่คาดหวัง และสภาพการบริหารงานของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

จากการสัมภาษณ์พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จทางด้านการจัดการศึกษานั้น องค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในอันดับแรก คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้แสดงออกกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารด้วยความพึงพอใจ เพราะความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรย่อมทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ ผู้บริหารจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจและความรับผิดชอบสูงสุด ถ้าผู้บริหารไม่มีความเข้าใจและไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนก็จะเกิดความล้มเหลว จึงกล่าวได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง ดังนั้นพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร

จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในอันที่จะนำมาซึ่งผลสำเร็จของการบริหาร พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเป็นผู้บริหาร

นอกจากนั้นผู้บริหารให้ความเห็นว่า ปัจจุบันพฤติกรรมที่เป็นจริงตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่คาดหวังในการบริหารงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่คาดหวังที่จะพบพฤติกรรมที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และพร้อมที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาทางการศึกษาอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจาก 1) ด้านนโยบายและระเบียบการบริหารที่ไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาไม่เข้าใจว่าจะทำงานอย่างไร จึงจะเกิดประสิทธิผลนั้น 2) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบจึงมีการกำกับ ติดตาม ควบคุม และดูแลพร้อมทั้งการจัดโครงสร้างและวางแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา จึงทำให้พบพฤติกรรมแบบสั่งการและมุ่งผลสำเร็จของงานสูงกว่า

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังกับการบริหารงานของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายไว้ ดังนี้

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการสูงสุด รองลงมา คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน พฤติกรรมผู้นำแบบสนับสนุน และพฤติกรรมแบบให้มีส่วนร่วม ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการช่วยสร้างความชัดเจนของโครงสร้างเชิงจิตวิทยาและงานได้ดี โดยผู้นำแบบสั่งจะช่วยผู้ใต้บังคับบัญชาดังกล่าวด้วยการแนะทางสู่เป้าหมายให้ชัดเจน โดยลดความคลุมเครือ น้อยลง สอดคล้องกับทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย กล่าวว่าผู้นำมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการเข้าไปช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาในการขจัดอุปสรรคขัดขวางออกไป หรือเข้าไปร่วมในการหาทางแก้ไขอุปสรรคนั้น การที่ผู้นำใส่ใจให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขอุปสรรคดังกล่าว จะมีส่วนช่วยเพิ่มความคาดหวังที่จะทำงานได้สำเร็จและเพิ่มความพึงพอใจในงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาสูงขึ้น (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545: 283) ซึ่งสอดคล้องกับสุมาลา งานไฉ (2551) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับความพึงพอใจในงาน หากผู้บริหารใช้แบบพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการโดยครูเป็นผู้ปฏิบัติตามย่อมทำให้ครูเกิดความรู้สึกสบายใจ ที่มีผู้นำคอยนำทาง และรับผิดชอบในความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารจัดการ นอกจากนี้รุ่งทิพย์ อยู่กะเซนต์ (2552) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน

ขนาดใหญ่มีระบบการบริหารมีสายบังคับบัญชา มีกรอบการบริหารที่ ปฏิบัติงานต่อกันเป็นทอดๆ จึงมีผลในพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ

ในขณะที่ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยคาดหวังให้ผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม รองลงมา คือ พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ พฤติกรรมผู้นำแบบสนับสนุน และพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ตามลำดับ เกิดจากเมื่อเผชิญกับปัญหา ผู้บริหารให้คำปรึกษา เติมใจรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ใช้ศักยภาพของคนอย่างเต็มที่ให้สถานศึกษา บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งก่อให้เกิดสร้างความสัมพันธ์อันดี ผลักดันให้คนในสถานศึกษา ได้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้น และลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในการทำงาน ทำให้ทุกคนในสถานศึกษา ต้องรวมตัวกันเป็นทีม ผนึกกำลังและศักยภาพ ในการแก้ไขปัญหหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545: 283) ซึ่งสอดคล้องกับสุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ (2549) ที่ทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารวิชาการของสถานศึกษา พบว่าผู้บริหาร มีการปฏิบัติภารกิจบริหารตามแนวทางปฏิรูป การศึกษา โดยการกระจายอำนาจให้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และมีบทบาทในการจัดการโดยเน้นให้ครู ผู้สอนมีส่วนร่วม อีกทั้ง ภัทรภร หมั่นมะเริง (2553) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าผู้บริหารต้องรู้ลักษณะของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ละคนว่ามีประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถในด้านใด เพื่อมอบหมายงาน ให้ตรงกับความสามารถ และความถนัดของ

แต่ละคนได้อย่างเหมาะสม สามารถกระจายงานกระจายอำนาจให้ทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งมีหลักเกณฑ์การพิจารณา เพื่อให้ทุกคนยอมรับ และที่สำคัญเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อการผูกมัดใจให้ทุกคนทำงานอย่างทุ่มเท เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมาย นอกจากนี้ก็คตินิพนธ์ ปะติเพนัง (2552) พบว่าภาวะผู้นำมีความสามารถในการบริหารจัดการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์และสามารถประสานงาน จูงใจระดมสรรพกำลังจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นว่า สภาพการบริหารงานที่เป็นจริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานบริหารทั่วไป และการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้มาจากด้านการบริหารงานงบประมาณ มีการจัดทำเอกสารทางการเงินเป็นปัจจุบันและรายงานเอกสารให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ มีการรับเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด และมีการนำเสนอเอกสารทางการเงินให้ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบอย่างชัดเจน นอกจากนี้การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพประกอบค้ำขึ้น

ต่อผู้เรียน (กรมวิชาการ, 2546: 41) ซึ่งสอดคล้องกับจงจิต กอสูงเนิน (2552) สภาพการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เพราะในการบริหารองค์กรใดๆ ก็ตาม งบประมาณถือได้ว่าเป็นแผนการใช้ทรัพยากรในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ

ในขณะที่ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นว่า สภาพการบริหารงานที่คาดหวังในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานบุคคล 3) การบริหารงานบริหารทั่วไป และ 4) การบริหารงานงบประมาณ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นด้านที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาคาดหวังให้ผู้บริหารปฏิบัติมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากงานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ (กรมวิชาการ, 2546: 35) พร้อมกันนี้ ยูเนสโก (UNESCO, 2000) ได้ทำการวิจัย ปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ อัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และศรีลังกา พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดการประสานงานที่ีระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารระดับต่างๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

และขาดการคิดตามการใช้หลักสูตรของครู นอกจากนี้สันวิช แก้วมี (2551) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของข้าราชการครูที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี พบว่า ข้าราชการครูต้องการให้ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดความรู้ เทคนิคใหม่ๆ ที่จะนำมาปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดหมายที่ตั้งไว้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้กับเพื่อนร่วมงานให้ทราบ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน

3. พฤติกรรมที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเห็นว่าที่แตกต่างกัน โดยมีพฤติกรรมผู้นำที่คาดหวังสูงกว่าพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริง ผู้บริหารมีการแสดงพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการมากที่สุดในขณะที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาคาดหวังให้ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากพฤติกรรมผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ผู้บริหารมีการขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีการประชุมกับผู้ใต้บังคับบัญชาในที่ทำงานบ่อยๆ เพื่อรับทราบปัญหา สอดคล้องกับ พรหมลือ แก้วคำใจ (2552) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้โอกาสแก่ครูอาจารย์ผู้สอนในการติชมและให้ข้อคิดในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับเจตนาธรรมณ์ของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา รวมทั้งการปฏิรูปการศึกษามีวัตถุประสงค์ที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจ และให้ทุกฝ่ายการมีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

4. สภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สภาพการบริหารงานที่คาดหวังสูงกว่าที่เป็นจริง ของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องการให้ผู้บริหารบริหารงานในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ เพื่อให้สถานศึกษามีสภาพคล่องในการบริหารงาน เกิดความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตามนโยบายการบริหารองค์กรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการศึกษา ที่ต้องการสร้างความพร้อมในการให้บริการด้านการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และมีศักยภาพในการแข่งขัน สนับสนุนสื่อการเรียนการสอน

สอนให้ครบตามสัดส่วนของนักเรียน การจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน/ห้องปฏิบัติการให้ครบทุกกลุ่มสาระ/กิจกรรม การจัดสรรครูและพนักงานจ้าง ความภารกิจให้ครบตามเกณฑ์ พัฒนาครูให้เป็นครู มืออาชีพอย่างแท้จริง พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้เด็กและเยาวชน ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด อุบลราชธานี, ม.ป.ป.)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านพฤติกรรมผู้นำ ผู้บริหารควร รักษามิตรภาพในการทำงานกับครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษา ช่วยครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน มีการแจ่มแนวปฏิบัติและความคาดหวังที่มีต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาให้ทราบอย่างชัดเจน พร้อมทั้งนี้แสดงท่าทีให้ความใส่ใจต่อความต้องการส่วนบุคคลของครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาด้วย เปิดใจรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาเมื่อมีปัญหาในการทำงาน

1.2 ผู้บริหารควรมีการเผยแพร่ความสำเร็จของครูผู้สอน เพื่อยกย่องให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีการจัดสวัสดิการเพื่อ

เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ พัฒนาเจตคติและพฤติกรรมของบุคคลในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา และเพิ่มการนิเทศภายใน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการศึกษาสำรวจความต้องการในการใช้งบประมาณในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมผู้นำที่เป็นจริงและคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยหาสาเหตุของพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารระดับอื่นๆ เช่น หัวหน้าฝ่าย หัวหน้ากลุ่มสาระ เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาสภาพและความต้องการ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

2.4 ควรศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยวิธีการวิจัยแบบอื่น เช่น วิจัยเชิงปริมาณ เป็นต้น เพื่อทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยตัวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2549). *ทฤษฎีผู้นำ*. ภาควิชาการบริหารศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิตติภรณ์ ประดิเพนนี. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนหนองเต่า อำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(1), 54.
- จงจิต กอสูงเนิน. (2552). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเซ็นต์จอห์น, นครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรมลือ แก้วคำใจ. (2552). พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ สังกัดแผนกศึกษาแขวงพงสาลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป. ลาว). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(2), 37.
- ภัทรกร หมิ่นมะเริง. (2553). *พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแกวเขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รุ่งทิพย์ อยู่คะเชนทร์. (2552). *ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภออรัญประเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแกวเขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2546). *เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัยการศึกษาเบื้องต้น*. มหาสารคาม คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สัมมา รณิธย์. (2552). *ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สันนิช แก้วมี. (2551). *ความคาดหวังของข้าราชการครูที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- สุนทรพจน์ คำรงค์พานิช. (2554). *สถิติเพื่อการวิจัย*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วิทยานิพนธ์ ค.บ., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- สมาลา งานไว. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในงานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทางการศึกษาทางการศึกษา*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- สุเทพ พงศ์ศิริวัฒน์. (2545). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ = Leadership: theory and practice*. กรุงเทพฯ: บุ๊คลิ้งค์.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2553-2555)*. อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.

UNESCO. (2000). *Strategies and Procedures in Developing and Implementing Curriculum*. The UNESCO Regional office or Education in Asia and Oceania Bangkok.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

The Leadership of the Administrator according to the School Administrations and Teachers' opinion in Secondary Education Service Area Office 5

บรรพต รักษาม¹, ธนัตถ์ จิตวิรทัต², เสน่ห์ สุขเคหา³

Banphot Rak-ngam¹, Tanut Titivoratus², Sanar Sukkaha³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ปี การศึกษา 2554 จำนวน 351 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน ครู จำนวน 334 คน วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.737 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's Least - Significant Difference: LSD)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป รองลงมา คือ ภาวะผู้นำแบบผู้สอนงาน ภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้นำ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

³ รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University.

² Director of the School, The Demonstration School of Thepsatri Rajabhat University.

³ Associate Dean, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University.

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำแนกดังนี้

2.1 เพศ พบว่า แบบผู้สอนงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบปฏิรูปแบบผู้นำเหนือผู้นำ และแบบผู้ประกอบการ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 ระดับการศึกษา พบว่า แบบผู้ประกอบการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบปฏิรูป แบบผู้สอนงาน และแบบผู้นำเหนือผู้นำ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน พบว่า ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป และภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านแบบปฏิรูป แบบผู้สอนงาน และแบบผู้นำเหนือผู้นำ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.4 อายุ สถานภาพสมรส ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the Leadership of the Administrator according to the School Administrations and Teachers' opinion in Secondary Education Service Area Office 5. 2) Compare the Leadership of the Administrator according to the School Administrations and teachers' opinion in Secondary Education Service Area Office 5, classified by sex, age, occupation, status, education level, position, work experience and size of school.

The sample, selected through stratified random sampling from the administrators and teachers in Secondary Education Service Area Office 5 total 351, consisted of 17 Administrators and 334 teachers. The instruments used with 0.737 reliability were questionnaire with respond rate, 100% the data were analyzed by ready program to calculate percentage, mean, standard deviation, t-test. There were 2 variables, using one way ANOVA to analyzed more than 2 variables and post hoc test by following Fisher's Least - Significant Difference: (LDS)

The findings were as follows:

1. The Leadership of the Administrator according to the School Administration and Teachers' opinion in Secondary Education Service Area Office 5 was at a high average and the highest average is Transformational Leadership then Coaching Leadership and Super Leadership lowest average is Servant Leadership

2. Regarding the comparison of The Leadership of the Administrator according to the School Administration and Teachers' opinion in Secondary Education Service Area Office 5, when classified by;

2.1 sex, there was found to be different. The significant statistic is .01, but Transformational Leadership, Super Leadership and Servant Leadership aren't different.

2.2. Education level, there was found to be different. The significant statistic is .001, but Transformation Leadership, Coaching Leadership and super Leadership aren't different.

2.3. Working experience, there was found to be different between Transformation Leadership and Servant Leadership. The significant statistic is .001, but Coaching Leadership and Super Leadership aren't difference.

2.4. Age, status, position and size of school, there were found no difference.

Keywords: the leadership, administrators, teachers, educational service Area 5

บทนำ

ภาวะผู้นำ (leadership) มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารและการจัดการองค์กรทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยภาวะผู้นำมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรโดยตรงคือ ถ้าผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำในตัวกิจการงานก็จะดำเนินไปได้ราบรื่น และก้าวหน้า ตรงกันข้ามถ้าผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าขาดภาวะผู้นำก็จะเกิดผลเสียหายต่อองค์กร ผู้นำเป็นตัวการแห่งการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร พฤติกรรมความเป็นผู้นำจึงมีผลไปถึงผลผลิตขององค์กร ความพึงพอใจ ขวัญและกำลังใจ ความจงรักภักดี ความกระตือรือร้น และการบูรณาการของผู้ร่วมงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานมักจะมีภาวะผู้นำสูง แต่การที่ผู้นำจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยทักษะภาวะผู้นำเป็นพื้นฐาน ในสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันทั้งทางค้า เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา และการ

จัดการองค์กร เพื่อความอยู่รอด สวัสดิภาพและสันติสุข ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำสามารถทำให้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงานในองค์กรสูงขึ้นได้ ภาวะผู้นำสามารถทำให้ผู้ร่วมงาน มองตนเองมองงานในแง่บวกหรือกระบวนทัศน์ใหม่ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องวิสัยทัศน์ และภารกิจของทีมและองค์กรภาวะผู้นำเป็นผู้นำที่ทำให้ผู้ตามอยู่เหนือความสนใจตนเอง ผู้นำจะยกระดับวุฒิภาวะและอุดมการณ์ของผู้ตามที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ การบรรลุสู่ความสำเร็จของคน ความรุ่งเรืองของสังคม องค์กรและผู้อื่น (Piffner, & Resthus, 1960: 92-93)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 มีโรงเรียนในการดูแลรับผิดชอบผลการจัดการศึกษา จำนวน 4 จังหวัด คือ สิงห์บุรี ชัยนาท อ่างทอง และลพบุรี จำนวน 65 โรงเรียน ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไปสู่เป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะนำพาผู้ร่วมงานในโรงเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

พัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน (Daft, 2003: 5) อย่างไรก็ตามจากสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบปัญหาผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และจากการสัมภาษณ์ นายสละ วิลปะนะ (2554, ธันวาคม 23) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่สุด ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ความสามารถในการโน้มน้าวผู้ร่วมงานให้ร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจเพื่อจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เกิดความพึงพอใจให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จ (Stogdill, 1974: 74) ในเรื่องภาวะผู้นำดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นผู้นำหน่วยงานทางการศึกษา เห็นว่าภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการบริหารการศึกษา คือ ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป ภาวะผู้นำแบบผู้สอนงาน ภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้ นำ และภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการ โดยปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อแบบภาวะผู้นำ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานอีกประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญเช่นกัน ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารในทุกองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรภาครัฐบาล ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม

และพัฒนาข้าราชการครูระดับผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงานยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาคตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในปีการศึกษา 2554 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน และครู จำนวน 2,730 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,869 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 5 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่ง จำนวน 351 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และครู จำนวน 334 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับตัวแปรอิสระต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 สอบถามภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (แบบปฏิรูป แบบผู้สอนงานแบบผู้นำเหนือผู้นำ และแบบผู้ประกอบการ) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.737

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บข้อมูลด้วยตนเองให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ตั้งแต่วันที่ 17 - 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2555

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจนับจำนวน และตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของเพศ ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t-test) ชนิดเป็นอิสระแก่กัน สำหรับ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ซึ่งจำแนกมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้การทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's Least-Significant Difference: LSD)

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 สรุปเป็นรายด้าน คือ ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป ภาวะผู้นำแบบผู้สอนงาน ภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้นำ และภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการ รายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 10 รายการ และค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด จำนวน 2 รายการ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 แบบปฏิกูรูป

แบบปฏิกูรูป	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูปฏิบัติงานแบบเป็นทีม	4.11	0.80	มาก
2. ใส่ใจในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับครูบนพื้นฐานความเชื่อถือและไว้วางใจ	4.53	0.57	มากที่สุด
3. แสดงออกถึงความเต็มใจที่จะให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน	4.46	0.66	มาก
4. เมื่อมีปัญหาจะรีบดำเนินการแก้ไขปัญหาคืออย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	4.43	0.69	มาก
5. เปลี่ยนแปลงทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาผู้บริหารจะรับฟังความคิดเห็นจากคณะครูเสมอ	4.36	0.51	มาก
6. เมื่อมีปัญหาจะค้นหาสาเหตุของปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือเหมาะสม มากกว่าการหาตัวผู้กระทำผิดมารับผิดชอบ	4.51	0.57	มากที่สุด
7. ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูประเมินด้วย ความยุติธรรม และเปิดเผยจากคุณภาพ และ ปริมาณงานที่รับผิดชอบ	4.30	0.75	มาก
8. นำเอาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และ ประสบการณ์ของครูมาใช้ประกอบการพิจารณา มอบหมายงาน	4.48	0.65	มาก
9. แก้ไขสภาพการที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน	4.48	0.58	มาก
10. สนับสนุนให้ครู ได้นำเอาสื่อเทคโนโลยีและ นวัตกรรมที่หลากหลายมาใช้ในการปฏิบัติงาน	4.38	0.70	มาก
11. เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน	4.19	0.87	มาก
12. เป็นผู้ริเริ่มและนำสิ่งใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน	4.23	0.70	มาก
ภาพรวม	4.37	0.20	มาก

1.2 ภาวะผู้นำแบบผู้สอนงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 12 รายการ

และค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด จำนวน 1 รายการ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 แบบผู้สอนงาน

แบบผู้สอนงาน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ให้ความสนใจในการพัฒนาและฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.30	0.68	มาก
2. เน้นความเข้าใจ และความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องเป้าหมายของหน่วยงาน	4.40	0.81	มาก
3. ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	4.37	0.71	มาก
4. ประมุขที่ครูที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งใหม่ให้ทราบถึงนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงาน	4.49	0.53	มาก
5. ติดตามผลการปฏิบัติงานของครู และให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	4.29	0.57	มาก
6. แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.35	0.72	มาก
7. รับฟังปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของครูทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องหน้าที่การงาน	4.37	0.58	มาก
8. ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงาน โคนให้ข้อมูลจากส่วนต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน	4.33	0.69	มาก
9. เปิดโอกาสให้ครูซักถามปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	4.32	0.62	มาก
10. ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสศึกษาคูงานจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์	4.36	0.73	มาก
11. นิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและมีการมอบหมายให้ครูได้นิเทศช่วยเหลือกันเองอย่างเหมาะสม	4.53	0.65	มากที่สุด
12. สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.35	0.74	มาก
13. สร้างความตระหนักให้ครูมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และงานในหน้าที่	4.22	0.67	มาก
ภาพรวม	4.36	0.17	มาก

1.3 ภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้นำ ข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุก
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละราย รายการ คังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 5 แบบผู้นำเหนือผู้นำ

แบบผู้นำเหนือผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในการกำหนด เป้าหมายและหลักเกณฑ์ ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่	4.33	0.82	มาก
2. ให้ครูมีอิสระในการคิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่ เกิดจากการทำงาน	4.32	0.60	มาก
3. ให้ครูตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยตนเอง	4.47	0.66	มาก
4. ยอมรับความคิดเห็นที่แปลกใหม่ของครูและบุคลากร ในสถานศึกษา	4.35	0.67	มาก
5. ให้โอกาสครูในการศึกษาค้นคว้า เอกสารข้อมูลใหม่ ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	4.36	0.69	มาก
6. จัดหาคู่มือ และแหล่งค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ ให้ครู และบุคลากรในสถานศึกษาได้ศึกษาหาความรู้เพื่อ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.46	0.64	มาก
7. รู้จักใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน	4.31	0.68	มาก
8. ยกย่องชมเชยในศักยภาพการทำงานของครูและบุคลากร	4.42	0.59	มาก
9. พร้อมทั้งจะเผชิญกับผลที่จะตามมาจากการ ดำเนินงานของสถานศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.29	0.68	มาก
10. ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างอิสระที่ไม่ขัดต่อ ระเบียบกฎหมาย	4.06	0.82	มาก
ภาพรวม	4.34	0.19	มาก

1.4 ภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการ ภาพ ว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกรายการ
รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อ พบ คังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 แบบผู้ประกอบการ

แบบผู้ประกอบการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการทำงานของสถานศึกษา	4.18	1.09	มาก
2. กำหนดวิธีการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	4.43	0.63	มาก
3. จัดสรรงบประมาณในการบริหารงานได้สอดคล้องกับเป้าหมายของงาน	4.44	0.69	มาก
4. สั่งการให้ครูปฏิบัติงานอย่างรัดกุม	4.05	1.04	มาก
5. กระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานของสถานศึกษา	4.46	0.64	มาก
6. ประเมินการปฏิบัติงานประจำปีของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างเที่ยงธรรม	4.46	0.64	มาก
7. ตัดสินใจในการดำเนินการแก้ไขปัญหาค	4.31	0.68	มาก
8. เกรงครัดในการปฏิบัติตามกฎระเบียบการทำงาน	4.42	0.59	มาก
9. นำข้อผิดพลาดในการบริหารงานในแต่ละครั้งมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนางาน	4.29	0.68	มาก
10. ยึดมั่นว่าความสำเร็จของหน่วยงานเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบสูงสุดของตนเอง	4.06	0.82	มาก
ภาพรวม	4.31	0.26	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยจำแนกเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ในรายด้าน จำนวน 4 แบบ โดยนำเสนอ ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า แบบผู้สอนงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 ส่วนแบบปฏิรูป แบบผู้นำเหนือผู้นำ และแบบผู้ประกอบการ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าแบบผู้ประกอบการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบปฏิรูป แบบผู้สอนงาน และแบบผู้นำเหนือผู้นำ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.6 จำแนกตามประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน พบว่า ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป และภาวะผู้นำแบบ ผู้ประกอบการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่านแบบปฏิรูป แบบผู้สอน งาน และแบบผู้นำเหนือผู้นำ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.7 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย ค่าเฉลี่ยรายด้าน พบ ว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยมีราย ละเฉลี่ยของแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 แบบปฏิรูป พบว่า ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้นำกระตุ้น และสร้าง แรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามตระหนักถึงภารกิจ และวิสัยทัศน์ของทีมงานและองค์กร พัฒนาความ สามารถในการทำงานและพยายามทำงานให้บรรลุ ถึงผลสำเร็จในระดับที่สูงขึ้น จึงสอดคล้องกับงาน วิจัยของ วิชัย ศรีเสนห์ (2544: 65) ที่พบว่า ภาวะ ผู้นำแบบปฏิรูปอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จินดา วงศ์อำมาตย์ (2550: 33) ได้ ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำร่วมสมัยในการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ภาวะผู้นำ แบบปฏิรูปของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก

1.2 แบบผู้สอนงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก กระบวนการใช้อำนาจ หรืออิทธิพลของผู้นำ จูงใจให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ให้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน การจูงใจสมาชิกองค์กรให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้ จะมีอิทธิพลต่อглоกลุ่มและวัฒนธรรมกลุ่ม จึง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ใจจิตร (2546: 84) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้สอนงานอยู่ในระดับ มาก

1.3 แบบผู้นำเหนือผู้นำ พบว่า ภาพ รวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมี บุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม ไม่เห็นแก่ตัว มีความเสียสละ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเฉลียวฉลาด มี ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติ งาน จึงสอดคล้องกับงานของจินดา วงศ์อำมาตย์ (2550: 57-58) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับสาคัทท์ (1989: 49-53) กล่าวว่า ผู้นำ แบบผู้นำเหนือผู้นำ ผู้นำเองจะช่วยให้ผู้ตามหรือ บุคลากรในองค์กรได้ค้นพบความสามารถของตน และใช้ความสามารถให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการ ปฏิบัติงานและเป็นผู้นำให้อำนาจ ผู้ตามทำงานให้ แก่องค์กรได้อย่างเต็มความสามารถ

1.4 แบบผู้ประกอบการ พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความ คิดสร้างสรรค์ในการหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา และจะต้องมีความอดทน มุ่งมั่น กล้าตัดสินใจ และกล้าเสี่ยงในการที่จะนำความ คิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ของตนเองนั้นมาปฏิบัติเพื่อ ให้เกิดผลคุ้มค่าเชิงพาณิชย์อีกด้วย จึงสอดคล้อง กับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานของจินดา วงศ์อำมาตย์ (2550: 64) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบ ผู้ประกอบการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับแซคส์ (2006, p.12) กล่าว ว่า ผู้นำแบบผู้ประกอบการ เป็นภาวะผู้นำที่เป็น นายจ้างตนเอง ตัดสินใจในการบริหารจัดการงาน ด้วยตนเอง

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาคตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่ง หน้าที่ ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า แบบผู้สอนงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบปฏิรูป แบบผู้นำเหนือผู้นำ และแบบผู้ประกอบการ พบว่า ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจินดา วงศ์อำมาตย์ (2550: 73-74) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งได้สอดคล้องกับภาวะผู้นำแบบปฏิรูปที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนงทิพย์ ภาพศิริ (2547, 55) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้นำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย ศรีเสน่ห์ (2544: 57-58) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย ศรีเสน่ห์ (2544: 60) ที่พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แบบผู้ประกอบการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบปฏิรูป แบบผู้สอน

งาน และแบบผู้นำเหนือผู้นำ พบว่า ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา วงศ์อำมาตย์ (2550: 78) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนงทิพย์ ภาพศิริ (2547: 88) ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.6 จำแนกตามประสบการณ์ที่ปฏิบัติงาน พบว่า ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป และภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านแบบปฏิรูป แบบผู้สอนงาน และแบบผู้นำเหนือผู้นำ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของนงทิพย์ ภาพศิริ (2547: 87) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของจินดา วงศ์อำมาตย์ (2550: 81) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบปฏิรูป จากผลการวิจัย พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูปฏิบัติงานแบบเป็นทีม ดังนั้น ในการมอบ

หมยงานในองค์กร ผู้บริหารจะต้องสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างชัดเจนและแน่นอน กำหนดบทบาทของบุคลากรให้ชัดเจน ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตามความแตกต่างของบุคคล มีการแสดงความคิดเห็นในวิธีการทำงานภายใต้บรรยากาศของความเป็นกันเอง

1.2 แบบผู้สอนงาน จากผลการวิจัย พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างความตระหนักให้ครุมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และงานในหน้าที่ ดังนั้น ผู้บริหารต้องสร้างและปลูกฝังให้ครุมีความพึงพอใจ มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้นในการทำงาน ให้กำลังใจแก่ผู้ที่จะทำความดีความชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องในอนาคต เพื่อให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารและเขตการศึกษาอื่นๆ ด้วยเนื่องจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครุมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องดำเนินการศึกษาภาวะผู้นำ และปรับปรุงการบริหารให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบกับเขตการศึกษาทั้งประถมศึกษา และมีธยมศึกษาในเขตอื่นๆ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง แก้ไขการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จินดา วงศ์อำมาตย์. (2550). ภาวะผู้นำร่วมสมัยในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารเขต 5. วิทยานิพนธ์ บค.ม., มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ชัยวัฒน์ ใจจิตร. (2546). พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นงทิพย์ กาศศิริ. (2547). แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- วิชัย ศรีเสนห์. (2544). ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2546). โรงเรียน องค์การแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- Draft, R.L. (2003). *The Leadership Experience*. New York: Harcourt College Publishers.
- Pfiffner, J.M. & Robert, V.R. (1960). *Public administration*. New York: The Ronald Press.
- Sachs, B.M. (2006). *Education administration: A behavioral approach*. Boston: Houghton Mifflin.
- Stadt, R.W. (1989). *Managing career education programs*. Englewood cliffs. New Jersey: Prentice-Hall.

สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน

The Competency of Information Technology for Administrators of Education Opportunity Extension School in Upper Northern Thailand.

ฐนิศร์ ฟีนอินต๊ะศรี¹, จินตนา จันทร์เจริญ², วีรพันธ์ ศิริฤทธิ์³

Thanit Fuenintasri¹, Jintana Chanjarain², Weeraphan Siririth³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน และ 2) เปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 150 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.12$) และ 2) ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

² อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

³ อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย

¹ M.Ed. Candidate in Education Administration, Faculty of Graduate Studies, Chiangrai College

² Lecturer, Department of Education Administration Faculty of Graduate Studies, Chiangrai College

³ Lecturer, Department of Computer Engineering, Faculty of Engineering, Chiangrai College

Abstract

This research is aimed to 1) study competencies in information technology for administrators of education opportunity extension school in upper northern Thailand 2) compare the competencies in information technology for administrators of education opportunity extension school in upper northern Thailand by the age and experience in the operation. The samples consisted of 150 administrators by multi-stage random sampling. The instrument for data collection was used the rating scale including competencies in information technology with the reliability of 0.84. Data were analyzed using descriptive statistics and One-way ANOVA.

The results show that: 1) the competencies in information technology for administrators of education opportunity extension school in upper northern Thailand in overall and each dimension were at the high level ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.12$) and 2) the comparison of the competencies in information technology for administrators of education opportunity extension school in upper northern Thailand according to the age and experience in the operation found that all significantly different to tally at 0.05 level.

Keywords: the competencies in information technology, education opportunity extension school

บทนำ

ในยุคสารสนเทศเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วส่งผลให้องค์กร หน่วยงานต่างๆ มุ่งเสริมสร้างพัฒนา ความสามารถทรัพยากรบุคคล โดยมีความเชื่อว่า เมื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถแล้วเขาจะใช้ความสามารถที่มีไปผลักดันองค์กร ให้บรรลุเป้าหมายตามแนวคิดของซูฮัย มิทธิโกธ (2550: 29) โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็น ตัวจักรสำคัญ ที่ทำให้การจัดการศึกษาโรงเรียน มีประสิทธิผลสูง เนื่องจากเป็นผู้ดำเนินการ บริหารด้านต่างๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองต่อ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและแผนการศึกษาของ ชาติ เป็นผู้รับนโยบายโดยตรงและนำนโยบาย จากกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติ ผู้บริหารจึง เป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่าง

ใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผล และ บริหารโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะ และ ความ สามารถที่เหมาะสมจำเป็นต้องได้รับความ ร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงาน การบริหาร ย่อมประสบผลสำเร็จ ส่วนการที่จะให้บุคลากร ทำงานได้ดีเพียงใดย่อมขึ้นกับการแสวงหาบทบาท การเป็นผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถหรือสมรรถนะ (competency) ให้ เหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียน เกิดความศรัทธาและยอมรับในการบริหารงาน ดัง เช่น ขจรศักดิ์ ศิริมัย (2554: 2) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะว่า ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีสมรรถนะ ในการทำงาน (competency) ซึ่งหมายถึงความรู้ (knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Personal Attribute) สมรรถนะเป็นปัจจัยที่ทำให้

บุคคลมีผลงานสูงกว่ามาตรฐานหรือดีกว่าบุคคลทั่วไปได้แก่ความรู้ สติปัญญา ทักษะการทำงาน และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จที่คิเลิศในงานที่ปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นในบุคคลได้ และณรงค์วิทย์ แสันทอง (2554: 5) กล่าวว่าสมรรถนะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถกระทำการให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความสามารถเหล่านี้ได้มาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกฝนและการปฏิบัติจนเป็นนิสัย โดยผู้บริหารโรงเรียนควรมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักเลขาธิการคุรุสภา (2546: 21) ดังนี้ 1) หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา 2) นโยบายและกรวางแผนการศึกษา 3) การบริหารด้านวิชาการ 4) การบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่ 5) การบริหารงานบุคคล 6) การบริหารกิจการนักเรียน 7) การประกันคุณภาพการศึกษา 8) การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ 9) การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน 10) คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

สำหรับสมรรถนะทางด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนทางคณะกรรมการคุรุสภาได้กำหนดสมรรถนะได้ดังนี้ 1) สามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม 2) สามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ 3) สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2553: 16) ได้กำหนดไว้ในแผนแม่บทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2554 – 2556 ที่กำหนดให้บุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะทางเทคโนโลยีตามมาตรฐานสากลเพื่อรองรับกระแสความ

เปลี่ยนแปลงของโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนให้มีความเป็นระบบ และมีความเหมาะสม ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลเพื่อพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขต

ภาคเหนือตอนบน ปีการศึกษา 2554 จำนวน 9 จังหวัดคือจังหวัด อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน พะเยา ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงรายและแม่ฮ่องสอน 25 เขตพื้นที่การศึกษา รวม 837 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 150 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index: IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84

วิธีดำเนินการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงรายในการทำหนังสือและแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยผู้วิจัยส่ง

แบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 150 ฉบับ พร้อมได้กำหนดวันส่งคืน

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด จำนวน 150 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ภาพรวมของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์หาสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 103)

3. เปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน มีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบเป็นเพศชายมากที่สุด 135 คน (ร้อยละ

90.00) มีอายุในช่วง 41-50 ปี (ร้อยละ 89.00) มีประสบการณ์การบริหารอยู่ในช่วงมากกว่า 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด 87 คน (ร้อยละ 58.00) และมีอายุราชการในช่วง 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 99 คน (ร้อยละ 66.00)

1.2 สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.12$) (ตาราง 1)

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสมรรถนะทางเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนก ตามรายด้าน (n = 150)

แบบผู้ประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ			
ด้านความสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.11	0.17	มาก
ด้านความสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.32	0.12	มาก
ด้านความสามารถส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี	3.91	0.30	มาก
รวม	4.11	0.12	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุ ผลการศึกษาพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีสมรรถนะมากกว่า อายุ 41- 50 ปี (ตาราง 2)

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมจำแนกเป็นรายด้าน

สมรรถนะ	อายุ				F	P	การเปรียบเทียบ
	41 – 50 ปี		50 ปีขึ้นไป				
	(n=89)		(n=61)				
	(1)	(2)	(1)	(2)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ด้านความสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.11	0.18	4.13	0.17	0.286*	0.593	1<2
ด้านความสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.33	0.13	4.31	0.12	0.602*	0.439	1>2
ด้านความสามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี	3.91	0.30	3.92	0.32	0.080*	0.778	1<2
รวม	4.11	0.12	4.12	0.13	0.049*	0.826	1<2

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี และ 5-10 ปี มีสมรรถนะมากกว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป (ตาราง 3)

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมจำแนกเป็นรายด้าน

สมรรถนะ	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน						F	P	การเปรียบเทียบรายคู่
	น้อยกว่า 5 ปี (n=9)		5 - 10 ปี (n=54)		10 ปีขึ้นไป (n=87)				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ด้านความสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.04	0.25	4.12	0.19	4.12	0.16	0.952*	0.388	2,3>1
ด้านความสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.41	0.19	4.32	0.13	4.31	0.12	2.114*	0.124	1,2>3
ด้านความสามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี	3.93	0.30	3.94	0.31	3.89	0.30	0.454*	0.636	1,2>3
รวม	4.12	0.89	4.13	0.13	4.11	0.12	0.342*	0.711	1,2>3

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผล

1. สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมพบว่าสมรรถนะของผู้บริหารทางเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.12$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรถนะด้านความสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.12$) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านความสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.17$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สมรรถนะด้านความสามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.30$) ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีการวางแผน และประเมินการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม นาคอ้าย (2550: 106) ได้ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบของคุณลักษณะหลักทั้ง 6 คุณลักษณะมีค่าเป็นบวก โดยคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะรวมให้มีความสำคัญกับความสามารถเชิงผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพเป็นลำดับแรก รองลงมาคือการเรียนรู้และการสอน ส่วนคุณลักษณะที่มีความสำคัญ ลำดับสุดท้ายคือ ลักษณะทางสังคม กฎหมายและจริยธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ เล่งพานิชย์ (2551: 99) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดขอนแก่น มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลียว แสนสำราญ (2550: 125) พบว่าพฤติกรรมการ บริหารของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการสื่อสารส่งผลกระทบต่อรับรู้สารสนเทศของบุคลากรในโรงเรียนในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามอายุ พบว่าทั้งในภาพรวมและรายด้านผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกันมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน จะทำให้มีสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับของ อนุวัฒน์ ปาพรม (2555: 90) ได้ศึกษาสมรรถนะทางด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่าอายุแตกต่างกันมีสมรรถนะทางด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทยา รักพรหม (2555: 1-2) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สภาพการณ์การบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านฮาร์ดแวร์ (hardware) และ

โปรแกรมการใช้งาน (software) เพียงพอต่อการใช้ในการบริหารงานทั้ง 4 งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโปรแกรมการใช้งานสำหรับ การเรียนการสอน ทุกกลุ่มสาระมีโปรแกรมใช้งานอย่างน้อย 5 โปรแกรม ด้านบุคลากร(peopleware) พบว่าขั้นของการรับรู้เกี่ยวกับไอซีทีภาพรวมอยู่ในขั้นที่ไม่แสดงการรับรู้เกี่ยวกับไอซีทีมากที่สุดส่วนระดับการใช้ไอซีทีภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับการใช้ไอซีทีน้อย หรือไม่ใช้ไอซีทีมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ พูลสมบัติ (2548: 116) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าโดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

3. การเปรียบเทียบสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าทั้งในภาพรวมและรายด้านผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกันมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมลือ แก้วคำใจ (2552: 33) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์สังกัดแผนกศึกษา แขวงพงสาลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป. ลาว) พบว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี เห็นว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี กับประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 20 ปี เห็น

ว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์บริหารงาน และขนาดโรงเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ด้านความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อนและค่านิยมองการณ์ไกลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนะ เกตุมณี (2548: 105) ได้ศึกษาความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่าระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งบริหาร แตกต่างกันมีความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตาวิทย์ วิลัยเลิศ (2554: 150 - 151) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝันจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝัน จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) ระบบบริหารจัดการ เป็นการนำเอาปัจจัยการบริหารจัดการ (4M's) 4 ด้าน คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ โดยผ่านกระบวนการจัดการ 4 หน้าที่ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การเป็นผู้นำ และการควบคุมรวมทั้งบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร 17 ประการ มาใช้ในการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝันทั้ง 4 องค์ประกอบคือ 1) คุณภาพนักเรียน เป็นการพัฒนาความสามารถในการใช้ ICT ทำกิจกรรมการเรียนรู้ 2) กระบวนการจัดการศึกษาภายใน เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการและการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ 3) การเรียนรู้และพัฒนา เป็นการพัฒนา

ศักยภาพของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงาน 4) งบประมาณและทรัพยากร เป็นการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยและงบประมาณที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีบริบทโรงเรียน ที่อธิบายถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ICT ที่มีคุณภาพ และทิศทางและเป้าหมาย ที่อธิบายถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และแผนการพัฒนาระบบ ICT และสอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง รัตมีแก้ว (2551: 188) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ 4 องค์ประกอบได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร การครองตนของผู้บริหาร ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และบุคลิกภาพของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการจัดสรรงบประมาณที่พอเพียงสำหรับการปรับปรุงเพิ่มเติมให้เทคโนโลยีสารสนเทศมีคุณสมบัติในการทำงาน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารโรงเรียนในลักษณะ การศึกษารูปแบบหรือกลยุทธ์การบริหาร

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practices)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554 - 2556*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- ขจรศักดิ์ ศิริมัย. (2554). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับสมรรถนะ. *วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมศาสตร์*, ปีที่ 43 (ฉบับที่ 1), หน้า 2.
- จิรวรรณ เล่งพานิชย์. (2551). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ณลิว แสนสำราญ. (2550). *พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการรู้สารสนเทศของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ชูชัย สมิติไกร. (2550). *การสรรหา การคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิตารีย์ วิลัยเลิศ. (2554). รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝันจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(2), 150-151.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2545). *การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์
- ทัศนะ เกตุมณี. (2548). *ความต้องการการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- นิคม นาคอ้าย. (2550). องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์*, ปีที่ 18, หน้า 99 - 114.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การวิจัยเบื้องต้นการพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง รัตมีแก้ว. (2551). *คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พิทยา รักพรหม. (2555). การพัฒนาระบบการบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 6(3), 1-2.
- พรมลือ แก้วคำใจ. (2552). *พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดแผนกศึกษาแขวงพงสาลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป. ลาว)*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(2), 33.

ศิริวรรณ พูลสมบัติ. (2548). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา

อนุวัฒน์ ปาพรม. (2555). สมรรถนะทางด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. การศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัย นเรศวร, พิษณุโลก.

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานที่บทความความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้านละ 3.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Browallia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่ง ส่ง file ต้นฉบับที่งานวารสาร ชั้นล่างอาคารศึกษาศาสตร์ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทรศัพท์ 0-4375-4321-40 ต่อ 6079 โทรสาร 0-4372-1764 หรือส่งทาง E-mail: journaled@msu.ac.th

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ทุกคน พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword)
(บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword)
(บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. เนื้อหา
9. บทสรุป
10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับภววิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Kosslyn, S. M., & Rosenberg, R. S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.

Mussen, P., Rosenzweig, M. R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P. J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Heath.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะบทความเรื่องนี้.

เผชิญ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์*. ระดับปริญญา, สถาบันการศึกษา, เมือง.

ครุณณา นาชัยฤทธิ. (2550). *ผลการเรียนจากบทเรียนมัลติมีเดียบนระบบเครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรื่องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียน ของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

นงเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะเรื่องนี้). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. ประสาท เนืองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นฐาน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปู้ตา. ใน ฉลาด จันทรสมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock & M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความสำเร็จ. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P. J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550, จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Education, Mahasarakham University (JEd, MSU), is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. Language: Manuscripts can be written in either Thai or English. Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. Papers: Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. Style and size of font: Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows;

Title of the article: 20 pt. Bold

Name(s) of the authors: 18 pt. Normal

Main heading: 18 pt. Bold

Sub-heading: 16 pt. Bold

Body of the text: 16 pt. Normal

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: 14 pt. Normal

4. Number of pages: The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. Submission: The author(s) should submit an original file to the Journal of Education Division, the Ground Floor of Education Building 1, Faculty of Education,

Maharakham University, Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000, Tel: 0-4375-4321-40 ext. 6079, Fax: 0-4372-1764. The author can also submit to: journaled@msu.ac.th

The original file should include name(s) of the author(s), telephone number(s), facsimile number(s), and email address(es).

Organization of research and thesis articles:

Should be arranged in the following order;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English
(Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
11. Research results
12. Discussion
13. Suggestion
14. References

Organization of review articles:

Should be arranged in the following order;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English
(Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction

8. Contents
9. Summary
10. References

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA) style

ใบสมัครสมาชิกวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (Membership Application Form)

วันที่ (Date) .....

ชื่อ-สกุล (First Name and Surname) .....

ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address) .....

.....

จังหวัด (State/Province) .....

รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code) .....

ประเทศ (Country) .....

โทรศัพท์ (Telephone No.) .....

โทรสาร (Fax No.) .....

E-mail Address .....

- สมัครเป็นสมาชิก 1 ปี 500 บาท (One-year Membership 500 ฿)
- สมัครเป็นสมาชิก 2 ปี 1000 บาท (Two-year Membership 1,000 ฿)

ส่งจ่ายธนาคารหรือตั๋วแลกเงิน สั่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์

ในนาม นางสาวฐาปณี เฟ็งสุข งานวารสาร คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:

Ms. Thapanee Phengsuk, The Journal of Education Division, Faculty of Education,
Mahasarakham University, Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000

.....

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer Only)

สมาชิกเลขที่ .....

รับวารสาร เล่มที่ .....

Guest Advisory Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Chaiyong Brahmawong	Assumption University
Professor Dr. Duangduen Bhanthumnavin	National Institute of Development Administration
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Suthat Yoksan	Srinakharinwirot University
Professor Sriya Niyomthu	Independent Academic
Associate Professor Dr. Rattana Buosont	Naresuan University
Associate Professor Dr. Suchint Simaraks	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Supitr Samahito	Kasetsart University
Associate Professor Dr. Saowalak Rattanavich	Srinakharinwirot University

Peer Reviewers

Associate Professor Dr. Chalard Chantarasombat	Maharakham University
Associate Professor Dr. Chanya Apipalukul	KhonKaen University
Associate Professor Dr. Nuanjit Chaowageeratipong	Sukhothai Thammathirat Open University
Associate Professor Dr. Prawit Erawan	Maharakham University
Associate Professor Dr. Pissamai Sri-ampai	Maharakham University
Associate Professor Dr. Siridej Sujiva	chulalongkorn university
Associate Professor Dr. Suchin Visavateeranon	Sukhothai Thammathirat Open University
Associate Professor Somnuk Sukpongthai	Maharakham University
Assistant Professor Dr. Thongsak pusriaon	Maharakham University
Assistant Professor Dr. Sangkom Pumipuntu	Maharakham University
Assistant Professor Dr. Chaowalit Chookampang	Maharakham University
Assistant Professor Dr. Adisorn Naowanondha	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Air Vice Marshal Dr. Anan Sri-Ampai	Maharakham University
Dr. Piyatida Panya	Rajabhat Maharakham University
Dr. Sirinthorn Sinjindawong	Sripatum University

Editorial Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Chaiyong Brahmawong	Assumption University
Associate Professor Dr. Unchalee Samrattana	Khon Kaen University
Dr. Kanyarat Sonsupap	Maharakham University
Dr. Chanasuek Nichanong	Suan Dusit Rajabhat University
Dr. Thapanee Seechaliao	Maharakham University
Dr. Tatsirin Sawangboon	Maharakham University
Dr. Thatchai Chittranun	Maharakham University
Dr. Phamornpun Yurayat	Maharakham University
Dr. Ratchaneewan Tangpakdee	Maharakham University
Dr. Ratsa Laohasurayothin	Maharakham University
Dr. Satida Sakulrattanakulchai	Thammasat University
Dr. Suntonrapot Damrongpanit	Maharakham University
Dr. suwat julsuwan	Maharakham University
Ms. Chanita Rungrueng	Maharakham University
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Allan MacKinnon	Simon Fraser University, Canada
Associate Professor Dr. Gregory P. Thomas	The University of Alberta, Canada
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam
Dr. Athithouthay Chatouphonexay	National University of Laos
Dr. Hasnah Toran	Universiti Kebangsaan Malaysia, Malaysia
Dr. John F. Clayton	Waikato Institute of Technology, New Zealand

Secretary and Treasurer

Ms. Thapanee Phengsuk

The articles in Journal of Education, Maharakham University are authors' own opinions.

The editorial board has not always agreed absolutely with.

150 ฿ Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>

Date of Publication: September 30, 2012 E-mail: journaled@msu.ac.th

---

DESIGN BY:

MSUPublishing (Maharakham University)

TELEPHONE: 0-4375-4321-40 EXT. 2006, 0-4375-4055 FACIMILE. 0-4375-4055

www.msup.msu.ac.th

Journal of Education, Maharakham University

Volume 7 Number 3 July – September 2013

Aim and Scope

To promote and disseminate academic results in the field of education, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles

Academic Revision

One article is peer-reviewed by two experts

Publishing Type

Quarterly publishing

No.1: January-March

No.2: April-June

No.3: July-September

No.4: October-December

Ownership

Faculty of Education, Maharakham University
Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4372-1764

Advisor

Associate Professor Dr. Prawit Erawan
Dean of Faculty of Education
Maharakham University
and
Assistant professor Dr. Paiboon Boonchai
Maharakham University

Editor-in-chief

Dr. Waraporn Erawan
Maharakham University

Associate Editor

Dr. Naphatsawan Thanaphonganan
Maharakham University